

EDITORIAAL

| Georges Spriet |

BELGIË MEDEPLICHTIG AAN DE OORLOG

De Belgische regering stelt zich op in het kamp van diegenen die een politieke oplossing zoeken voor de dreigende oorlog tegen Irak. Dat vinden we uitstekend. We hebben echter wel een paar echt diepgaande problemen met het beleid van de ploeg Verhofstadt.

Het eerste, en actueelste, is uiteraard dat het Belgisch grondgebied wordt gebruikt voor de oorlogsvoorbereiding. U weet het intussen al enige tijd dat in de Antwerpse haven oorlogsmateriaal van VS-basissen in Duitsland verscheept wordt naar de Golf. (zie Vrede nr 358) Ik schreef het hier ook vorige keer: als de NAVO ons dwingt daden te stellen die we niet willen, dan moeten we ons lidmaatschap van dat bondgenootschap herzien. Want de eigengereide wereldanalyse van de Verenigde Staten zal ons nog meer oorlogen brengen, is meer dan te vrezzen. Er wordt gesteld dat het hier geheime clausules zou betreffen in een verdrag tussen België en de VS. Prof Jan Wouters stelt met klem dat zo'n toestand ongrondwettelijk is. Sedert 1993 zijn internationale verdragen volledig materie voor het parlement.

Maar er is geen "business as usual" in deze zaak. Wij spreken altijd van "medeplichtigheid" van onze regering, en dat is de zaak zeker niet overroepen. Want enkele vrienden wezen me op de openlijke betrokkenheid van de regering. Op vragen van verschillende parlementsleden, antwoorde de premier in de zitting van 17 januari immers het volgende:
"Betreffende de transporten van militair materieel vanuit Duitsland naar de havens van Antwerpen, Rotterdam en Bremerhaven heb ik een uitgebreide nota ontvangen van minister Flahaut. De wettelijke basis van de transporten is de wet van 1962, die op grond van artikel 185 GW, NAVO-transporten via ons land mogelijk maakt.

Bij het openen van een kamp, zoals nu gebeurt, moet de minister van Defensie zijn toestemming geven en bij grotere transporten moet er een permanente communicatielijng geopend worden tussen het Amerikaanse en het Belgische commando en is de toelating nodig van het ministerie van Landsverdediging of van Buitenlandse Zaken, naar gelang van de aard van het transport. De basis is dus niet het SOFA-akkoord.

BETOOGING

Internationale anti-oorlogsdag

**NEEN
AAN DE OORLOG
TEGEN IRAK**
والله ج شرفه
**BRUSSEL
ZAT. 15 MAART
14u Noordstation**

Die transittransporten maken deel uit van een belangrijke verschuiving van het Europe Command naar het Central Command van het Amerikaanse leger."

Einde citaat.

Hier staat dus klaar en duidelijk geschreven dat Minister van Defensie, Flahaut, zijn toestemming heeft gegeven.

De Belgische regering zegt voor een politieke oplossing te werken, maar beslist tegelijkertijd, de partij die de oorlog voorbereidt, te steunen. Dit tweesporig beleid brengt ons inderdaad enerzijds in de niet-militaire aanpak van de Franse president, maar tegelijkertijd leggen we in de praktische uitvoering van de militaire aanpak van de VS niks in de weg.

Dit is toch veel meer dan een hoog staaltje

hypocrisie. Bovendien zijn er regeringspartijen die het anti-oorlogsplatform hebben ondertekend, waarin een van de eisen aan duidelijkheid niets te wensen overlaat: "België mag op geen enkele wijze deelnemen aan deze oorlog". En nu maar klagen over de kloof tussen burger en politiek.

Dit maakt de houding van die burger des te belangrijker. We moeten massaal op straat blijven komen tegen deze oorlog, en tegen de hand- en spandiensten die onze regering verleent. Het is deze actieve burger die de ruggengraat uitmaakt van de democratie.

Daarom: kom allen betogen op 15 maart in Brussel.

Ik zei in het begin van dit edito dat we twee diepgaande problemen hebben. Wel het betreft ook de vernieuwde campagne voor een Europees leger. "Europa moet op kunnen treden, anders telt ze niet mee", wordt er gezegd. Maar het zijn de tegengestelde belangen van de lidstaten van de Europese Unie die ervoor zorgen dat er te weinig tegengewicht is tegen de Amerikaanse lezing van de feiten. Het probleem ligt niet bij het al dan niet bestaan van een leger, maar bij een al dan niet bestaan van een werkbare en duidelijke politiek synthese in de schoot van de Unie. Bovendien blijft de politieke klasse veiligheid analyseren in kader van militaire sterkte. Bij Vrede zijn we al vijftig jaar overtuigd dat het realiseren van sociale rechtvaardigheid en participatie de kern van de wereldvrede uitmaakt.

BETEKENT OORLOG TEGEN IRAK HET EINDE VAN DE VERENIGDE NATIES?

| Prof Ann Pauwels |

*We stelden bovenstaande vraag aan enkele academici.
Hier volgt een eerste antwoordbijdrage van professor Ann Pauwels van de VUB (red.)*

Dat een oorlog tegen Irak het einde van de Verenigde Naties zal betekenen, lijkt me toch wel een iets te voorbarige conclusie. Men kan echter niet ontkennen dat een oorlog tegen Irak hoe dan ook de geloofwaardigheid en integriteit van de wereldorganisatie zal ondermijnen en dit onafgezien van het feit of de Veiligheidsraad formeel een militair optreden tegen Irak zal toestaan.

Zoals de kaarten momenteel (10.02.03) liggen, lijken er trouwens nog maar twee, hooguit drie scenario's voorhanden te zijn.

Een eerste mogelijkheid is dat de VSA een oorlog tegen Irak beginnen zonder dat ze daarvoor het groen licht van de VN-Veilighedsraad hebben. Dat een dergelijk optreden een flagrante inbreuk zou vormen op het internationaal recht en op het Handvest van de Verenigde Naties, is genoegzaam bekend. Het zou bovendien de reeds jaren aan de gang zijnde evolutie bevestigen, namelijk dat de VSA, om het eufemistisch uit te drukken, het niet al te nauw nemen met de internationale rechtsorde die mede door de Verenigde Naties na de Tweede Wereldoorlog werd opgebouwd. Immers, het unilaterale van de VSA gaat regelrecht in tegen alle principes en beginselen waarvoor de Verenigde Naties staan.

Een oorlog tegen Irak zonder machtiging van de Verenigde Naties doet uiteraard ook vragen rijzen over de rol van de Verenigde Naties in de wereldorde en hun capaciteit om de wereldvrede te handhaven. Het collectieve veiligheidssysteem zoals het in het VN-Handvest is neergelegd, zou daardoor nog maar eens ter discussie staan. Het zou erop lijken dat het

moet plaatsmaken voor een systeem waarin enkel het recht van de sterkste geldt.

Tweede scenario is dat de VN-Veilighedsraad te elfder ure toch een machtiging

de Verenigde Naties niet bereid gebleken om deze Resolutie met geweld af te dwingen!

Derde scenario is dat eerst de voorlopige resultaten van de VN-wapeninspecteurs

Mocht de VN-veiligheidsraad te elfder ure toch een machtiging verlenen dan kan men zich niet van de indruk ontdoen dat de VN met twee maten en twee gewichten te werk gaan.

verleent om de uitvoering van Resolutie 687 en 1441 (de ontwapeningsvoorschriften) van de Veiligheidsraad met geweld af te dwingen en dat de VSA ten strijde tegen Irak kunnen trekken met een internationaal rechterlijke omkadering.

Op het eerste gezicht lijkt dit scenario het belang van een wereldorganisatie, zoals de VN, te bevestigen maar bij nader toezien kan men zich terzake toch enkele vragen stellen. Niet alleen omdat bij deze oorlog de Iraakse burgerbevolking opnieuw het kind van de rekening zal zijn en de Verenigde Naties er niet in zijn geslaagd om het conflict zonder bloedvergieten op te lossen maar ook omdat men zich niet van de indruk kan ontdoen dat de Verenigde Naties met twee maten en twee gewichten te werk gaan. Het volstaat in dit verband te verwijzen naar het Palestijns-Israëliësch conflict; de Palestijnen wachten al meer dan 35 jaar op de volledige uitvoering van Resolutie 242 van de Veiligheidsraad. Tot dusver zijn

worden afgewacht alvorens verdere stappen tegen Irak worden ondernomen. Op die manier kunnen de Verenigde Naties hun rol als vredeshandhaver spelen en wordt hen een ultieme kans geboden om het geschil alsnog zonder wapengeweld op te lossen. Het is een kans die ze met beide handen moeten grijpen maar het blijft zeer de vraag of de Verenigde Naties de VSA ervan kunnen overtuigen dat zij de enige instantie zijn die een duurzame oplossing voor het conflict kunnen bieden. Toch lijkt het me voor de Verenigde Naties de enige kaart die ze kunnen spelen, willen ze hun geloofwaardigheid behouden en de belangen van de ganse wereldgemeenschap verdedigen.

Prof. Dr. Ann Pauwels
Departement Internationaal Recht
Vrije Universiteit Brussel,
10.02.03

OORLOG OM ONGELIJKE ECONOMISCHE VERHOUDINGEN TE REGULEREN

Interview met Vincent Decroly, Belgisch parlementslid, ecologist.

| Chris Den Hond |

Vincent Decroly is sinds 25 jaar ecologist en militant voor een beter leefmilieu (in de jaren '80 tegen de kerncentrales en atoombommen). Hij werd in de jaren '90 verkozen op de lijst Ecolo (de Belgische Franstalige groenen), maar stapte eruit wegens onenigheid over de deelname van de groenen aan een regering met liberalen. Hij is van in het begin betrokken bij de alterglobalisten. Was in Firenze en onlangs in Porto Alegre. Is een grote voorstander van de convergentie van de strijd voor een beter leefmilieu, de strijd tegen de oorlog en de strijd tegen de neoliberale mondialisering.

Waarom bent u tegen de oorlog?

Vincent Decroly: Ik ben fundamenteel tegen de oorlog want ik ben sinds altijd actief geëngageerd in een radicaal-pacifistische beweging "The War Resisters International" en vandaag ben ik meer bepaald tegen de oorlog, want de oorlog wordt een manier om ongelijke economische verhoudingen te reguleren. Dat wordt hoe langer

hoe duidelijker. Twintig jaar geleden zag ik de zaken niet zo, maar vandaag maak ik wel die analyse.

Wat heeft u de laatste 20 jaar zoal uitgespookt?

Vincent Decroly: Ik ben politiek geboren met de Europese vredesbeweging, Oost-Europese en West-Europese vredesbeweging, op het moment van het debat over middellangeafstandsraketten. In die periode werkten we in België sterk aan het uitbouwen van contacten met onze vrienden gewetensbezwaarden in de Oost-Europese landen. Ons idee was een solidariteit uitbouwen over de muur van Berlijn heen, rond het thema van vrede, mensenrechten, economie en cultuur.

Zo ben ik politiek bewust en actief geworden en stilaan ook op het vlak van internationale relaties, derdewereld-pro-

blematiek en ontwikkeling in het algemeen. Ik ben nu veel meer dan vroeger gevoelig voor kwesties van internationale

logsbeweging?

Vincent Decroly: In die periode ervoer ik twee paradoxale, politieke realiteiten. Als ik vrienden in Afrika tegenkwam, merkte ik bij hen een heldere en scherpzinnige analyse over de troeven en handicaps van ons West-Europees ontwikkelingsmodel. Waarom? Omdat ze de blanke man kenden van de kolonisatie. Ze kenden ook zeer goed onze zwakke kanten, onze ego's, onze wensdromen voor

meer macht en ze speelden dat uit tegen ons. Ze konden dat zeer goed in het bela-

“Dikwijls zitten we in een situatie waar de blauwhelmen niet aan ‘peace-keeping’ doen, maar aan politiek-economische inmenging in een vreemd land.”

economie zoals de strijd tegen de GATT, die de handel op wereldvlak poogt te organiseren.

Wat zijn de gevolgen van de val van de Berlijnse muur op de vredes- en anti-oor-

chelijke trekken en er een zekere afstand van nemen.

Maar op hetzelfde moment, in mijn reizen naar Oost-Europa, kwam ik ecologisten en pacifisten tegen en dat was voor mij een grote ontmoediging. Buiten

de radicale ecologisten en de groepen verbonden met "War Resisters International", keken de andere vredesactivisten met bewondering naar de NAVO en naar het Noord-Amerikaanse model. Gedurende 40 jaren van Sovjet-propaganda had men zodanig ingepompt dat het USA-model slecht was, dat ze als tegenreactie het Amerikaanse ontwikkelingsmodel op een voetstuk hadden geplaatst. Sommige ecologisten vroegen toen al de toetreding van Roemenië, Hongarije en Polen tot de NAVO. Ze stelden het programma en de strategie van de NAVO helemaal niet in vraag. Ze onderwierpen zich automatisch aan de dominante ideologie in het Westen en haar militaire instrumenten.

Datzelfde probleem komt vandaag ook tot uiting met de brief van acht Europese landen pro-USA, waaronder drie Oost-Europese landen. Zijn die landen eerder pro-Amerikaans dan pro-Europees?

Vincent Decroly: Zeer zeker. Ik herinner mij trouwens een grote Europese Conventie voor Nucleaire Ontwapening in 1983 of 1985 in Amsterdam. In die Conventie kwamen alle Europese vredesbewegingen (Oost- en West-Europees) samen. Op dat moment schreef iemand ons een brief vanuit de gevangenis. Die persoon noemde Vaclav Havel. Zijn brief, gericht aan de West-Europese vredesbeweging droeg als titel: "Anatomie van een Terughoudendheid". Hij legde ons uit dat hij op vele vlakken (cultureel, politiek, sociaal) een convergentie mogelijk achtte met de West-Europese vredesbeweging, maar dat hij terughoudend was op andere vlakken. In Oost-Europa, en dan vooral in Tsjecho-Slowakije, hadden zij de extreemzware gevolgen meegemaakt van de USSR-politiek en hij dacht dat een tegengewicht nodig was, voor hem de NATO en een tegen-strategie, voor hem de nucleaire afschrikkingstrategie. Toen reeds bestond er die ambivalente houding. En die komt vandaag de dag terug tot uiting rond de nakende oorlog tegen Irak, ja.

Met de nakende oorlog tegen Irak is het eerder de Arabische en moslimgemeenschap waarmee banden kunnen gesmeed

worden. Heeft u met hen contacten?

Vincent Decroly: Ik heb relatief weinig banden met de Arabische gemeenschap. Mijn contacten beperken zich tot Palestina en in België met de Marokkaanse gemeenschap. Maar ik heb te weinig contacten met de Arabische vredesbeweging en de vredesbeweging in Israël, die alternatieve politieke projecten ontwikkelt. Maar het zijn inderdaad zij met wie wij vandaag contacten moeten smeden.

Sommigen zijn tegen een unilaterale oorlog van de USA tegen Irak. Maar ze zijn wel voor een oorlog als de UNO die zou goedkeuren. Dat is grosso modo de positie van

"Dat verhaaltje van een korte militaire operatie met beperkte collaterale schade, dat is pure intoxicatie en desinformatie. Dikwijls duurt het een tijd vooraleer men het weet, maar dat fabeltje van beperkte collaterale schade gaat niet op."

de Belgische, Franse en Duitse regering. Is dat ook uw positie?

Vincent Decroly: Dat is niet mijn positie. De UNO wordt vandaag de dag totaal geïnstrumentaliseerd door de USA. Vanaf het moment dat de basisregels, de procedure en het functioneren van de UNO volledig worden bepaald door de USA-regering, die hoe langer hoe arroganter wordt, dan zou de UNO daartegen moeten reageren. Dat is trouwens de reden geweest tot de oprichting van de UNO: een instrument om oorlog te verhinderen, preventief dus. Als de UNO volledig wordt overheerst door de USA voor zuivere oorlogsdoeleinden en de ongelijkheden op wereldvlak nog versterkt worden, dan is de UNO mislukt in haar zending. Overall in de wereld moeten we de UNO herinneren aan haar beginselverklaring en zonedig nee zeggen tegen de UNO.

Heel wat pacifisten zijn niet voor een oorlog, maar voor het sturen van blauwhel-

men. In de anti-oorlogsbeweging is dit een discussiepunt. Hoe verloopt die discussie? Verdeelt die discussie de vredesbeweging?

Vincent Decroly: Er zijn meer bepaald in België veel discussies geweest over het nut van blauwhelmen in Rwanda, hun manier van interventie als 'peace-keeping', het type mandaat. Het is heel delicaat en moeilijk. In het algemeen kan men zeggen dat het mandaat veel duidelijker moet omschreven worden dan meestal het geval is. En vooral: er moet een vraag zijn. Dikwijls zitten we in een situatie waar de vraag naar blauwhelmen niet wordt gesteld en dat de blauwhelmen niet aan 'peace-keeping' doen, maar aan politiek-economische inmenging in

een vreemd land. Die doeleinden hebben niets te maken met vredeshandhaving. Dus als er al blauwhelmen gestuurd worden, dan moet dat in het kader gebeuren van de UNO-beginselverklaring, dus in de lijn van vrede en respect onder de volkeren, een versterking van de gelijkheid op wereldvlak en geen interventie van een schoolmeester die links en rechts klappen uitdeelt om zich te doen respecteren. Dat is niet het werk van de onderwijzers en zeker niet van de UNO.

Sommigen beweren: als dictator Saddam kan verjaagd worden met een relatief korte, militaire ingreep, waarna een burgerregering aan de macht komt, die de diversiteit in Irak beter respecteert, dan zou dat toch een goede zaak zijn. Vindt u dat ook?

Vincent Decroly: Dat is een totale illusie. Dat verhaaltje van een korte militaire operatie met beperkte collaterale schade, dat is pure intoxicatie en desinformatie.

Dikwijls duurt het een tijd vooraleer men het weet, maar dat fabeltje van beperkte collaterale schade gaat niet op. Er vallen burgerslachtoffers, civiele infrastructuur wordt vernield. Die story van oorlog zonder doden, een louter militaire oorlog, houdt geen steek, zelfs niet met de huidige gesofisticeerde technologie. Dat is pure demagogie en propaganda. Men kan zich geen militaire operaties inbeelden met enkel militaire schade. Ik geloof daar totaal niet in.

Nu, zelfs al zou een chirurgische oorlog mogelijk zijn, een medische oorlog, een oorlog die het volk geneest van de dictatuur, dan nog denk ik dat er andere middelen bestaan: de solidariteit onder de volkeren, het politieke werk, de druk op nationale en internationale instellingen, de economische samenwerking of boycot. Er bestaat een heel arsenaal aan middelen die niet genoeg gehanteerd worden om een oorlog te vermijden of een dictator te verjagen. Erger nog: de ergste dictaturen, erger dan Saddam Hoessein, hebben de wind in de zeilen dankzij die economische steun die ze krijgen van het Westen. Daar worden geen vraagtekens bij gesteld. Die economische steun uit zich dan nog dikwijls op vlak van wapenverkoop die dat soort regimes nog versterkt. Dus die logica van interventie, zogezegd om de bevolking te bevrijden van een dictator, is contraproductief, want dezelfde komen tussen om andere dictaturen te beschermen en in stand te houden.

U bent al naar Porto Alegre gegaan nog voor de opkomst van de altermondialisatiebeweging; in die zin bent u Porto-Alegrist 'avant la lettre'. Op het sociale forum van Firenze werd beslist om in alle Europese steden te betogen op 15 februari tegen de oorlog. Hoe verklaart u die band die bestaat tussen de alterglobalisatiebeweging en de anti-oorlogsbeweging en wat is de draagwijdte daarvan?

Vincent Decroly: De band bestaat erin dat de alterglobalisatie erin geslaagd is wortel te schieten in sociale en volksbewegingen en met niet-georganiseerde bur-

gers. Dat is buitengewoon. Er is een duidelijke vraag van de civiele maatschappij om meer greep te krijgen op de politiek. In België is dat tot uiting gekomen met de witte marsen. Voor mij was dat de meest sterke veruitwendiging van die sterke vraag van de burgers tot meer zeggenschap. De alterglobalisatiebeweging is erin geslaagd om een hoog universitair niveau van expertise te maken over de mechanismen van de internationale economie, die leidt tot meer deregulering en liberalisering met een hoge sociale, ecolo-

En een band met het burgerschap, het democratisch functioneren, openbare vrijheden en fundamentele rechten.

Doorheen de alterglobalisatiebeweging is er een politieke bewustwording dat al deze kwesties economische wortels hebben, dat al die kwesties tot uiting komen in het internationale economische systeem. Het gaat dus om meer dan een cultureel of ideologisch probleem in onze samenleving. De alterglobalisatiebeweging legt een direct verband met het economisch systeem. Wat de alterglobalisatiebeweging sterk maakt is de grensoverschrijding in de thema's en de nauwe band tussen de intellectuelen, de onderzoekers, de universitaire expertise enerzijds en de basiswerking anderzijds. Een wereldwijde coalitie van mensen die nadenken over hoe ze kunnen tekeer gaan tegen de Wereldhandelsorganisatie, dat is toch wel een nieuw fenomeen.

Nu wordt er in de anti-oorlogsbeweging een begin van verbinding gelegd met de alterglobalisatiebeweging. Ikzelf kom uit een filosofie die eerder Gandhiaans was, een eerder morele geweldloosheid, een puur ethische en zeer abstracte aanpak van de vredeskwestie. Stilaan zijn we beginnen na te denken over vredeseconomie, vreedzame economische ontwikkeling en samenlevingsmodel. Terwijl voorheen vele pacifisten eerder heil zagen in conflictbeheersing en bemiddeling, zien we nu dat diezelfde personen heden de economische realiteit in hun analyse beginnen te betrekken. Die verbinding maakt de anti-oorlogsbeweging krachtiger dan voordien. We merken dat we greep beginnen te krijgen op wereldwijde processen en dat is passioneel om mee te maken. Strijdbewegingen in de wereld die gisteren nog geïsoleerd van elkaar stonden, staan vandaag in verbinding. Nu is er een groter bewustzijn van de gemeenschappelijke punten en belangen in de verschillende strijdbewegingen. Een gemeenschappelijk front tegen deze economische uitbuiting krijgt stilaan vorm. Voor mij is

Nu wordt er in de anti-oorlogsbeweging een begin van verbinding gelegd

gische en democratische kost. En tegelijkertijd heeft ze die expertise verbonden met werk aan de basis, pedagogische uitleg, in vraagstelling van zaken die tien jaar geleden nog totaal veraf en abstract leken. Het was tien jaar geleden ondenkbaar dat zelfs een goed geschoolde syndicalist of een derdewereldactivist zei: ik kan wegen op de grote beslissingen in de wereld. Men deed petitie's of campagnes voor ecologische voeding of tegen kinderarbeid, meestal thematische en zeer doelgerichte campagnes, maar de band tussen die campagnes was niet altijd duidelijk. De grensoverschrijding en de opvolging was niet altijd verzekerd. Vandaag is er een grote grensoverschrijding in de beweging. Verschillende thema's worden in verband gebracht. Het gaat over de problematiek van de economische en financiële criminaliteit, de problematiek van het gewicht van de maffia over politieke keuzes inzake economische ontwikkeling. En de band wordt gelegd met de meer traditionele derdewereldbekommernissen, de Noord-Zuid-verhoudingen.

dat een echte revelatie.

In België is de anti-oorlogsbeweging verdeeld. De bijna traditionele verdeeldheid tussen een groep die zich radicaler noemt Stop USA en een breder platform dat sommigen ook een platter platform noemen. Ze betoogden wel samen op 15/2. Wat is volgens u de beste strategie om een splitsing te vermijden maar om toch ook aan de meer radicale vleugel de kans te geven zich te uiten?

Vincent Decroly: Ik ben heel tevreden over het feit dat er een akkoord gekomen is tussen beide groepen. Ze zijn erin geslaagd een verbinding teweeg te brengen die strategisch fundamenteel is. Vooral in België zijn de eisen van het verenigingsleven teveel geënt op de eisen van politieke partijen of vakbonden. Sommige NGO's zijn rechtstreeks verbon-

den met partijen die in de regering zeten. Een van de sterke punten van de alterglobalisatiebeweging in België, van o.a. ATTAC, bestaat erin dat ze een brede eenheid hebben kunnen uitbouwen zonder dat ze eerst een compromis hebben moeten sluiten met de traditionele NGO's of verenigingsapparaten. Die grote NGO's of verenigingen hebben hun rol te spelen, maar ze vertonen soms een gevaarlijke tendens om een compromis te willen sluiten in de plaats van de politici. Dat leidt tot een zelfcensuur en tot een actiebereidheid enkel vanaf het moment dat de SP en eventueel de groenen willen volgen. Ze kijken achteruit en als die partijen akkoord gaan, dan is het oké. Als ze niet akkoord gaan, voelen ze zich slecht op hun gemak, beslissingen worden uitgesteld. In sommige gevallen is het niet op die manier dat moet gehandeld worden.

Eerlijk gezegd, basisbewegingen en verenigingen hebben hun legitimiteit en dat is meer waard dan de strategie van de politieke en syndicale apparaten die een beweging dikwijls in een of andere richting willen kanaliseren.

De dialoog moet behouden worden. Die kan conflictueel zijn als het moet, maar in vele gevallen hebben grote organisaties soms in naam van politiek pragmatisme aan zelfcensuur gedaan en hebben soms ook een sociale beweging, die verder had kunnen gaan, gemuilkorfd. Misschien is die convergentie van de anti-oorlogsbeweging in België de voorbode van een nieuw evenwicht. Als dat kan leiden tot een betere synthese en actie, dan denk ik dat dat goed is. ■

PERSMEDEDELING

LOUIS MICHEL TREKT VERKEERDE CONCLUSIES UIT IRAK-CRISIS

Volgens minister van Buitenlandse Zaken is Europa "het slachtoffer van de pacifisten" en hebben we "in het verleden te weinig gedaan om onze militaire capaciteit op peil te houden". Daarmee kiest Louis Michel voor het Amerikaans recept, dat ervan uitgaat dat politiek gezag noodzakelijkerwijs wordt bepaald door grootte en kracht van het militair potentieel.

Voor VREDE vzw is dat niet alleen een verkeerde, maar ook verwerpelijke conclusie. VREDE vreest dat Michel de Irak-crisis misbruikt voor een verborgen agenda, namelijk verder een militair verlengstuk brengen aan de economische grootmacht Europa. België leek nochtans even te willen tonen dat respect en politiek gezag ook verkregen kunnen worden via vreedzame en diplomatieke weg.

Michels pleidooi voor een sterker militair Europa zal alleen maar de neiging vergroten voor een gewelddadige aanpak van crisissen zoals rond Irak. De VS-regering heeft de aanslagen van 11 september misbruikt om de reeds stijgende defensiebudgetten extreem hoog op te trekken

van 265 miljard dollar in 1996 naar 396 miljard dollar dit jaar. De leden van de NAVO staan al verschillende jaren onder druk om hun defensiebudgetten eveneens sterk op te trekken. Vooral België en Duitsland werden al op de vingers getikt.

VREDE vzw is niet a priori gekant tegen een efficiëntere inzet van middelen in functie van strikt defensieve taken. VREDE vzw kant zich evenwel uitdrukkelijk tegen een beleid, dat kiest voor een nieuwe golf van bewapening en militarisering binnen een interventiedoctrine, zoals dat in april 1999 binnen de NAVO is vastgelegd in het Nieuw Strategisch Concept en kort daarop ook tijdens de EU-top in Helsinki. Europa mag niet in het voetspoor treden van de VS, maar moet eindelijk een geloofwaardig gemeenschappelijk veiligheidsalternatief uitstipelen.

De vredesbeweging heeft altijd gesteld dat niet meer, maar minder bewapening het antwoord moet zijn op de veiligheidsuitdagingen van de 21^e eeuw. De Belgische regering moet dan ook kiezen voor een beleid dat de oorzaken van

geweld wegneemt, zoals de twee-maten-twee-gewichten politiek, armoede, milieuvernieting en het stijgende verbruik van natuurlijke grondstoffen. De huidige Irak-crisis is immers het gevolg van de groeiende energiebehoeften van de VS. Tijdens het Belgisch voorzitterschap van de EU heeft de vredesbeweging binnen het NGO-forum een memorandum opgesteld dat wijst op de noodzaak aan een ander veiligheidsbeleid.

Daarenboven moet in crisissituaties gekozen worden voor niet-militaire oplossingen met respect voor het internationaal recht. Het is onaanvaardbaar dat Amerikaanse NAVO-functionarissen stellen dat het Transatlantisch bondgenootschap een autonome organisatie is die zich niet moet onderwerpen aan het gezag van de Verenigde Naties. Het lidmaatschap van beide organisaties lijkt alsmäär moeilijker verenigbaar. VREDE vzw vindt dan ook dat in België dringend het debat moet worden geopend over het NAVO-lidmaatschap en de wenselijkheid om zoals andere EU-landen te kiezen voor een neutrale status. ■

CNN TELT 100 MILJOEN BETOGERS WIE IS NU GEISOLEERD?

| Freddy De Pauw |

Wereldwijd zes miljoen betogers, zoals de VRT meldde? Of acht miljoen, zoals professor Yvan Van Den Berghe corrigeerde? Londen: 2 miljoen. Madrid, Barcelona en Sevilla: 4 miljoen. Rome: 3 miljoen. Berlijn: 600.000. Melbourne, Sydney en andere Australische steden: een half miljoen. Brussel: minstens 70.000. Betogingen in meer dan 600 steden buiten de VS, in 300 Amerikaanse steden. De zender CNN spreekt alvast van meer dan honderd miljoen deelnemers aan de betogingen tegen de nakende Amerikaanse aanval op Irak. Het is misschien wel hoog geschat, maar het waren er zeker tientallen miljoenen. Wie staat er dan wel geïsoleerd? Toch niet de Belgische regering. Wel Aznar, Blair, Berlusconi en de andere vazallen van Washington. En vooral Bush zelf.

Overal werden de stoutste verwachtingen overtroffen. Waar organisatoren 100.000 mensen verwachtten, zoals in Berlijn, daagden er zes keer meer op. Ook in New York waren het er drie keer meer dan de verwachte 100.000. Brussel: iedereen verast door de opkomst. Wat zowel in Brussel als overal elders opvalt, is het aantal deelnemers dat los van elke vereniging is opgedaagd. Dit weekend beleefde op de vijf continenten een massale uiting van verontwaardiging over de arrogantie van het Amerikaans imperialisme, van afwijzing van een oorlog om olie.

Want ook dat viel overal op: het bewustzijn van de betogers. Niemand gelooft de leugens van Bush en zijn omgeving (oliebaronnen, wapenfabrikanten, de bazen van de farmaceutische nijverheid...). De tientallen miljoenen betogers zijn zich welbewust dat het hier niet gaat om een aanval op een dictator, maar om olie.

IN HET OUDE EUROPA

Het "oude Europa" waarover minister van oorlog Rumsfeld zo smalend sprak, nam zijn revanche. "I am proud to be an old European" (Ik ben fier een oude Europeaan te zijn) stond op borden in Brussel en andere steden.

Wat verder opviel is de massale opkomst in landen waarvan de regeerders tegen hun publieke opinie in, het oorlogszuchti-

ge Washington involgen. In Spanje staat premier Aznar nu wel erg in zijn hemd: vier miljoen betogers, slechts 12% van de publieke opinie achter hem. Zelfs een regeringsgezinde krant als El Mundo kan Aznar in zijn slaafsheid tegenover Washington niet volgen.

De drie miljoen betogers in Rome zijn een kaakslag voor premier Berlusconi die zoveel belang hecht aan zijn 'vriendschap' met Washington. Deze baas van een tv-imperium had de overheidszender Rai, die hij als premier ook controleert, verboden de betoging in Rome rechtstreeks uit te zenden. Talrijke journalisten van de Rai stapten mee op met borden waarop ze de stilte van de Rai aanklaagden. Die Rai en de Berlusconi-zenders trachtten nadien in hun verslagen de betoging te minimaliseren. Er werd officieel gesproken van 650.000 betogers en de tv-zenders werden onder druk gezet om vooral rode vlaggen en anti-Amerikaanse borden te laten zien om de indruk te wekken dat het om een uiterst-linkse demonstratie ging. Maar Berlusconi is nu toch gaan twijfelen of hij er verstandig aan doet Bush zo blindelings te blijven volgen.

In Londen waren er veel meer mensen op de betoging dan volk voor een koninklijke topceremonie. "Make Tea, Not War" luidde de boodschap aan Blair. "Het Amerikaanse barbaarendom zal de wereld vernietigen", zei toneelschrijver Harold Pinter tot een deel van de twee miljoen mensen die erin geslaagd waren Hyde Park te bereiken.

Premier Blair had gezegd dat een half miljoen of zelfs een miljoen deelnemers nog altijd minder was dan het aantal slachtoffers van Saddam (waarschijnlijk telde hij daar de doden bij veroorzaakt door het embargo). Maar twee miljoen, daar had Blair geen verwijzing meer voor. Terwijl Blair op een Labour-conferentie in Glasgow zijn loopbaan trachtte te redden, betoogden vlakbij ook nog enkele tienduizenden Schotten tegen hem en Bush.

HET "NIEUWE" EUROPA

Rumsfeld stelde het "oude" tegenover het "nieuwe Europa" dat zo enthousiast de Amerikaanse oorlogsmachine volgt. De Hongaarse regering laat bij voorbeeld toe

dat in Hongarije duizenden Irakezen worden opgeleid om de Amerikanen in de oorlog te helpen.

Maar ook die regeringen worden niet gevolgd door de meerderheid van de bevolking.

Zo bij voorbeeld in Polen, het belangrijkste land van het "nieuwe Europa", waar slechts 21 % een oorlog tegen Irak gerechtvaardigd vindt. Meer dan de helft van de Polen vindt dat de regering er verkeerdt aan deed de beruchte "brief van de acht" (Aznar, Blair en compagnie) voor steun aan Washington te ondertekenen. Ook in Hongarije, Tsjechië en Roemenië is een overgrote meerderheid van de bevolking tegen de geplande oorlog.

In Polen, het belangrijkste land van het "nieuwe Europa", vindt slechts 21 % een oorlog tegen Irak gerechtvaardigd.

Wat vooral opvalt is dat het sociaal-democratische regeringen zijn die zo ijverig de Amerikaanse oorlogspolitiek steunen. Dat is zeker merkwaardig voor Hongarije, Polen en Roemenië waar die sociaal-democraten de vroegere communistische heersers zijn. Blijkbaar hebben zij uit de Sovjettijd nog de reflex om satelliet te spelen.

KLOOF

In sommige landen overbrugt het verzet tegen de oorlogsplannen taaie tegenstanden. In Mostar (Bosnië-Herzegovina) hebben Moslims en Kroaten samen betoogd, een primeur in deze verdeelde stad. Op Cyprus betoogden Grieken en Turken gezamenlijk. In Turkije zijn Koerden, syndicalisten en islamisten verenigd in een verzet dat door 94% van de bevolking wordt gesteund. Nochtans is Turkije volgens Navo-kringen "bedreigd" door Irak.

In Pakistan heeft Washingtons recente bondgenoot Musharraf het lastig, want 89 % van de bevolking is radicaal tegen de oorlog gekant; 55% vindt zelfs dat

Pakistan in geval van een aanval, Irak ter hulp moet snellen. In Jordanië zit de koning ook in de problemen, daar is 98% van de bevolking zeer resoluut tegen de oorlog.

Deze gegevens illustreren vooral de kloof tussen veel leiders en hun bevolking. Dat geldt ook voor Amerika's trouwe bondgenoot in Egypte, Mobarak, die zijn eigen hachje riskeert en zich tracht te handhaven met de soms brutale onderdrukking van de anti-oorlogsbewegingen.

In Egypte, zoals elders in de wereld trouwens, leggen die bewegingen het verband met de Israëliëse bezetting van de Palestijnse gebieden.

AMERIKANEN ZELF

In de Verenigde Staten trachten conservatieve media al dat protest voor te stellen als primair anti-Amerikanisme gestoeld op jaloezie en ondankbaarheid. Het "oude Europa" moet daar horen dat het niet meer denkt aan de Amerikanen gesneuveld bij de bevrijding in 1944-1945. Maar professor Coolsaet heeft overschot van gelijk als hij erop wijst dat er nogal wat meer Sovjetsoldaten het leven gelaten hebben in de bevrijding.

Anti-Amerikanisme? Wereldwijd waren de leuzen zeer duidelijk gericht tegen het Amerikaans imperialisme en de leiders ervan, zeker niet tegen de Amerikanen. Op bijna alle manifestaties ter wereld namen Amerikaanse burgers aan de protesten deel. En het is vooral hartverwarmend dat in de VS zelf zoveel betogers opstapten tegen de oorlogsplannen van een president die, vergeten we het niet, met fraude in het Witte Huis kwam.

zie ook www.uitpers.be

HET KAPITALISME DRAAGT DE OORLOG IN ZICH, ZOALS DE WOLKEN DE REGEN (JEAN JAURÈS)

| Chris Den Hond |

Hierbij krijgt u uittreksels uit enkele interviews die Chris Den Hond maakte tijdens en rond de betoging van 15 februari 2003 in Parijs. De titel boven dit stuk is een uitspraak van Jean Jaurès aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog, die door een van de geïnterviewden werd aangehaald. De datum van deze wereldwijde anti-oorlogsdag, 15 februari, werd voor het eerst gelanceerd op het Europees Sociaal Forum van Firenze, op 8 november 2002, en overgenomen in Porto Alegre in januari 2003. Het valt op, zeggen deelnemers aan dit Wereld Sociaal Forum, hoe de vredethematiek een substantieel bestanddeel is geworden van de gesprekstoffen in dit wereldforum.

Chris Den Hond vroeg een aantal 'gekende namen' naar de band tussen de strijd tegen de neoliberale globalisering en de strijd voor vrede. (red)

SUSAN GEORGE

Verantwoordelijke ATTAC-Frankrijk en een van de voornaamste theoretici van de anti-mondialiseringsbeweging.

Hoe is de band tussen alterglobalisering en anti-oorlog tot stand gekomen?

Susan George: Deze massale betogingen in zoveel hoofdsteden over heel de wereld zijn een product van de anti-globalisatiebeweging. In Porto Alegre werd uiteindelijk beslist dat iedereen op 15 februari zou op straat komen. En het is omdat we sinds vier jaar daarmee bezig zijn, dat internationale mobilisaties op hetzelfde moment mogelijk worden. Het is ook omdat oorlog en economie twee kanten van eenzelfde medaille zijn. De USA probeert van iedereen vazallen te maken, maar dat lukt niet zomaar.

Wat is de rol van Attac in een dergelijke massamobilisatie?

Susan George: Attac bestaat nu in 50 landen. Wij zijn een deel van de beweging, maar ik denk dat we misschien vóór anderen gezien hebben dat we vooral op internationaal vlak moeten werken. Dat doen we hier en in ons dagelijks werk.

Zal het mogelijk zijn om de oorlog tegen te houden met een internationale massamobilisatie?

Susan George: Dat betwijfel ik, want die nazi's in Washington zijn vastberaden. Maar het scheidt zeker een politieke ruim-

te waar mensen die zich willen verzetten, kunnen aangemoedigd worden om dat te doen.

te mobiliseren hoe langer hoe meer tegen de oorlog. Ook alles wat met kerken te maken heeft mobiliseert sterk tegen de oorlog. De anti-oorlogsbeweging bestaat

“Attac bestaat nu in 50 landen. Wij zijn een deel van de beweging, maar ik denk dat we misschien vóór anderen gezien hebben dat we vooral op internationaal vlak moeten werken. Dat doen we hier en in ons dagelijks werk.” (Susan George).

Wat is het perspectief na 15 februari?

Susan George: We zullen blijven protesteren. We blijven doorgaan met verzet.

ROSELYNE VACHETTA

Europarlementslid voor GUE, Verenigd Links. Roselyne Vachetta was zowel in Firenze voor het Europees Sociaal Forum als in Porto Alegre, op het Wereld Sociaal Forum. Zij is ook verschillende keren in Palestina geweest.

Niet alle mensen tegen de oorlog zijn ook tegen de liberale mondialisering?

Roselyne Vachetta: Wij zijn voor de convergentie van strijdbewegingen. In de anti-oorlogsbeweging is die convergentie echt goed aan het lukken. De vakbonden

duis voornamelijk uit drie pijlers: de vakbonden, de alterglobalisten en de christelijke beweging. De kerken hebben een traditie van pacifisme. In Porto Alegre waren veel christenen, maar ook moslims en hindoes. Dus die beweging drukt een grote meerderheid van heel de samenleving uit.

Wat Palestina en Irak betreft, moeten we alle mogelijke juridische middelen gebruiken om druk uit te oefenen op de regeringen. Het bewustzijn daar rond groeit. In Porto Alegre werd een groep opgericht: het forum van internationale parlementsleden heeft beslist om permanent een delegatie te sturen naar Irak en naar Palestina. Dat soort beslissingen was niet mogelijk een jaar geleden. Die evolu-

tie is belangrijk. De sociale fora krijgen een concreet verlengstuk in de praktijk.

Ik heb twee voorbeelden van hoe de sociale forums van de alterglobalisatiebeweging een concreet politiek gevolg hebben op de mobilisatie tegen de oorlog. De datum van 15 februari werd beslist op die forums. Dat is een sterk signaal. En dat is toch wel buitengewoon dat zo iets mogelijk is. Dit is een sterk politiek signaal naar de USA en de Europese Unie toe dat zegt: wij zijn in staat om ons op wereldvlak te mobiliseren en weerstand te bieden aan de oorlogslogica. Miljoenen en miljoenen mensen zullen op straat komen op 15 februari als protest tegen de oorlog. Dat is een grote overwinning. Sommigen zeggen: we hadden eerder moeten betogen. Maar het was juist onmogelijk om dat soort beslissingen op wereldvlak eerder te nemen.

Een tweede voorbeeld gaat over de bescherming van de werkers in de hele wereld. In Frankrijk zijn we geslaagd in het verbieden van asbest. Daar rond is

kwestie van asbest. In een gemeenschappelijke verklaring staat dat ze zullen strijden tot er een verbod is op asbest in heel de wereld. Dat is een sterk signaal naar de patroons toe. Het is een klein voorbeeld, maar het toont aan dat we in staat zijn globale antwoorden te geven op globale problemen. Een ander debat ging over bedrijven die werknemers ontslaan. En het idee van een wereldwijd verbod op afdankingen in bedrijven die winst maken maakt vooruitgang. Vandaag is het nationale kader te klein om een efficiënt antwoord te bieden op de kapitalistische mondialisering. De alterglobalisatiebeweging slaagt er meer en meer in eisen te formuleren op wereldvlak. Dat is buitengewoon. De oorlog die een weer slag zal hebben op de hele planeet, want het is geen oorlog tegen één staat. De oorlog zal wereldwijde gevolgen hebben. Dus is er ook verzet nodig op wereldschaal. Bush heeft nog geen gewonnen spel.

een sterke mobilisatie geweest. Diezelfde mensen hebben elkaar in Firenze ontmoet en beslist dat de asbest niet alleen in Europa moet verboden worden, maar ook in Azië en Afrika. In Porto Alegre zijn werkvergaderingen gehouden met vakbonden vanuit heel de wereld over die precieze

ALAIN KRIVINE

Frans Europarlementslid voor Gue, Verenigd Links.

De grote betogingen van 15/2 zijn het product van een beslissing in Firenze, tijdens een sociaal forum van de alterglobalisatiebeweging. Waarom is er een band tussen alterglobalisatie en anti-oorlogsbeweging?

Alain Krivine: De beslissing om grote betogingen te houden op 15 februari is het gevolg van Firenze, maar ook van Porto Alegre. In Porto Alegre werd beslist niet alleen in Europa te betogen, maar in heel de wereld. In alle hoofdsteden in heel de wereld zullen betogingen door gaan. Het is zeer goed dat er een volledige convergentie is tussen de alterglobalisatiebeweging en de anti oorlogsbeweging. Het logo van de altermondialisten is: "De wereld is geen koopwaar". Welnu, de oorlog tegen Irak wordt gevoerd voor een koopwaar, namelijk de petroleum. Een volk, en zelfs meerdere volkeren, risikeran verpletterd te worden door de USA. Het Palestijnse volk kan daarvan meespreken, want zij is de prijs aan het betalen van die politiek. De convergentie tussen de anti-liberale, antikapitalistische strijd en de strijd tegen de oorlog is absoluut logisch, want de oorlog wordt gevoerd door de grootste kapitalistische staat op de planeet.

PATRICK FARBIAX

Woordvoerder internationale commissie van de Franse Groenen.

U bent voor een nieuw pacifisme. Wat houdt dat in? Sommigen zeggen dat de pacifisten altijd tegen oorlog zijn, maar ook tegen de nationale bevrijdingsstrijd. Wat is uw mening?

Patrick Farbiax: Vandaag moeten we terug aanknopen met de oorsprong van de vredesbeweging. Wij zijn geen engel-tjes. Wij weten dat de volkeren zich moeten kunnen verdedigen als ze worden aangevallen door een dictatuur. Ze hebben het recht hun grondgebied te verdedigen.

Vandaag stelt zich de volgende vraag: de economische mondialisering leidt overal tot een opflakking van geweld, hetzij op vlak van etnicisme (voorkust nu

of Rwanda vroeger), hetzij op vlak van opstanden of niet-opgeloste grensconflicten, of op vlak van schendingen van rechten van een volk zoals in Koerdistan. Hoe die problemen oplossen? Door aan conflictpreventie te doen. Neem nu het geval van Koerdistan. Je kan dat op twee

imperium. Daarom zijn de moderne pacifisten vandaag voor nieuwe vormen van democratie en samenwerking tussen de volkeren.

Verloopt die convergentie tussen de antimondialiseringsbeweging en de anti-oor-

desbeweging en de antimondialiseringsbeweging. Wat in Irak op het spel staat voor de Amerikanen is: de politiek-militaire vorm van de mondialisering. Het gaat over wie de leiding zal hebben van de liberale mondialisering. George Bush, Dick Cheney, Pol Wolfowitz, Rumsfeld denken dat het enkel het USA-imperium is. Zij zijn vastberaden om tot de finish te gaan. Voor hen gaat het om méér dan Irak. Als zij nu de petroleumbronnen van het Midden-Oosten kunnen controleren, dan kunnen ze rond 2020 of 2030 verhinderen dat China een concurrerende mogendheid wordt. Dan kunnen ze verhinderen dat Europa een concurrerende mogendheid wordt van de USA. Zij zien de wereld als een unipolair geheel, de USA eerst. Voor de USA is de oorlog belangrijk om strategische redenen: het is een globale oorlog op lange termijn. Daarom moeten wij ijveren voor een globale rechtvaardige vrede op lange termijn.

“Vandaag moeten we terug aanknopen met de oorsprong van de vredesbeweging. Wij zijn geen engeltjes. Wij weten dat de volkeren zich moeten kunnen verdedigen als ze worden aangevallen door een dictatuur.”

(Patrick Farbiaz)

manieren oplossen. Ofwel via geweld en oorlog met tienduizenden doden en zonder politieke uitweg. Ofwel door een nieuwe samenwerking op te bouwen tussen de verschillende partijen: tussen het Koerdische en het Turkse volk, tussen het Koerdische en het Irakese volk. Dat soort van pacifisme moet een politieke vertaling krijgen. Vandaag moet er een project gevonden worden voor een oplossing van het Koerdisch conflict dat de grenzen overstijgt. Een project van een democratisch federalisme in het Midden-Oosten. Een project dat toelaat dat de rechten van het volk worden gerespecteerd, ook de rechten van de vrouwen. Dat wil zeggen dat een einde moet gesteld worden aan nationalisme, militarisme. Dat bedoelen wij met een nieuw soort pacifisme.

We geloven ook in de noodzaak tot convergentie van de belangrijke antimondialiseringsbeweging en de vredesbeweging. In Firenze betoogden een miljoen mensen tegen de neoliberale mondialisering en voor de vrede. In Firenze en in Porto Alegre werd beslist om op 15 februari een dag van protest te organiseren op heel de planeet. Je ziet goed dat de mondialisering twee wegen uitkan: ofwel in de opbouw van een democratische, gelijke en meer rechtvaardige wereld, ofwel een mondialisering geregeerd door een

logsbeweging van een leien dakje?

Patrick Farbiaz: Jean Jaurès (Frans socialist, tegen de Eerste Wereldoorlog, daarom vermoord) zei dat het kapitalisme in zich de oorlog draagt, zoals de wolven de regen. De neoliberale mondialisering draagt de oorlog in zich. Dat wordt hoe langer hoe meer duidelijk. Er zijn zelden meer conflicten in de wereld geweest als

Karikatuur: Rainer Hachfeld

vandaag de dag. Deze mondialisering verscherpt de huidige conflicten in al haar vormen: in Colombia, in Ivoorkust, in Congo, in Palestina. Er is een bewustwording bij een steeds groter wordend deel van de wereldbevolking: als we dat geweld willen een halt toeroepen, die 'lage intensiteitsoorlog' en die zogenaamde 'preventieve oorlogen', dan moet er een convergentie komen tussen de vre-

DENIS SIEFFERT

Hoofdredacteur "Politis", Frans progressief weekblad.

Het internationale karakter van de betoging van 15/2 kwam tot stand dankzij de antimondialisatiebeweging in Firenze en Porto Alegre. Wat is de rol van die antimondialiseringsbeweging in de anti-oorlogsbeweging?

Denis Sieffert: Dat speelt sterk. In heel Europa is die beweging tegen het liberalisme zeer sterk. Als er een ander Europa moet komen dat tegen de USA wil weerstaan, dan zal dat niet alleen komen uit de beweging tegen de oorlog in Irak. Het zal ook andere waarden moeten uitdragen. Als Europa niet in staat is waarden door te drukken zoals anti-liberalisme, sociale rechtvaardigheid, dan zal de USA altijd winnen door haar economisch-militaire druk. Europa kan niet sterk zijn zonder andere sociale identiteit. De altermondialisten stellen juist die kwestie van een andere sociale identiteit. Dat kan het echte cement zijn voor een Europa dat meer wil zijn dan een handelsunie, maar zich wil uitbouwen tot een politieke unie.

HET GROOTSTE SOLIDARITY FESTIVAL TER WERELD...

| Filip De Bodt |

...was de ietwat denigrerende uitdrukking waarmee een 'links weekbladje' het Wereld Sociaal Forum betitelde. Een mens moet er geweest zijn voor je voelt wat een festival met je doet. Méér dan honderdduizend mensen uit alle hoeken van de wereld kwamen tijdens de laatste dagen van januari samen in Porto Alegre om er te discussiëren over een andere wereld. Het Herzeelse actiecentrum vzw 't Uilekat stuurde een klaver delegatieleden. Vrede publiceert een paar indrukken.

ROCK OVER PORTO ALEGRE

Politiek zou méér van rock moeten hebben. Het zou een beetje mogen swingen, 't mag iets méér vooruit gaan, de show kan beter, de begeleiding is niet altijd dat en er mag wat méér humor in. Geef toe: de linkse wereld lijkt soms op een enorm saaie knoeiboel waar het lachen zelfs een doorge-winterde komiek zou ver-gaan.

Wat dat betreft hebben ze dus al een punt in Porto Alegre. De mengel-moes van nationaliteiten, de warmte, de sfeer, de muziek maken van het Wereld Sociaal Forum een enthousiast gebeuren. Een domper zet dat niet op de inhoud. In duizend tweehonderd workshops vind je wel je gading, iets wat mijn collega's in hun bijdragen vermoedelijk toch wel aantonen. Er zijn belangrijke inzichten op te rapen, gegevens, feitenmateriaal dat je sterkt. Chomsky hoor je niet alle dagen. In Porto Alegre werd bv. een belangrijke basis gelegd voor het succes van de vredesbe-weging de laatste weken. Honderdduizend mensen die zich gesterkt verspreiden over de aardbol, dat laat zich voelen.

Een volgende wereldmobilisatie staat op stapel: het Wereld Sociaal Forum besliste de datum van de volgende bij-eenkomst los te koppelen van DAVOS, om tijdens die periode een internationale actie op touw te zetten, met betogingen

in zoveel mogelijk steden, tegen het neo-liberalisme. De volgende editie gaat ook door in India, kwestie van wat méér Aziaten bij de zaak te betrekken. In 2005 slaat het WSF dan weer zijn tenten op in Porto Alegre.

HET GAAT VOORUIT

Het onbestemde gevoel dat de zaken er op vooruit gaan heeft natuurlijk niet alleen te maken met het groepsgevoel en de omkadering van het WSF, maar evenzeer met de veranderende politieke context van wereldformaat die zich in Zuid-Amerika afspeelt. Met Lula aan de macht in Brazilië, Chavez in Venezuela, Frente Amplio aan de vooravond van een verkie-zingsoverwinning in Uruguay, Indignes als minister onder een linkse populistische president in Peru, rellen in Bolivia, een kantelend Argentinië is men bezig politieke kaarten te hertekenen. Kaarten kunnen natuurlijk in mekaar stuiken als een huisje. We mogen er niet aan denken wat er staat te gebeuren als Chavez weg-

valt. Niet dat die man nu het voorbeeld is van progressief denken, neen, maar hij staat wel mee borg voor een evolutie naar méér inter-Zuid-Amerikaanse samenwerking en méér onafhankelijkheid tegenover de VS. In de huidige context is dat niet onbelangrijk. Voor wie een

andere wereld wil, spelen zich in Zuid-Amerika uiterst belangrijke veranderingen af: we spreken immers niet over economische peulenschillen als Nicaragua of Cuba die van koers veranderen, maar over de twaalfde economische macht op wereldvlak en over de vijfde olieproducent ter wereld. Op lange termijn kan de arrogantie waarmee de VS zijn buitenlandse politiek aan de rest van de wereld

oplegt deze evolutie alleen maar aanwak-keren.

Wat niet betekent dat men zich ver-kijkt op de situatie: ook al staan er méér mensen hun opwachting te maken als Lula het WSF komt toespreken dan als paus en koning hand in hand België bewandelen. Lula is hun hoop, maar het volk van Brazilië is niet blind en is politiek beter onderlegd dan wij, Europeanen. Toen ik in twee eenvoudige wijken in Porto Alegre (een gedecentraliseerd sociaal forum) ging spreken over de Belgische situatie en onze lokale ervaringen in Herzete (sic), daagden telkens zo een vijftigtal mensen op die het klappen van de zweep kenden en met vragen klaar stonden: "Wat moeten wij leren uit het failliet

van de PS-PC regering in Frankrijk? Hoe draait de bio-industrie in België? Kan een betere samenwerking met Europa ons uit de klauwen halen van de VS en het IMF?" Als deze veranderende wereldsituatie zou gekoppeld worden aan een wereldwijde heterogene basisbeweging die opkomt tegen oorlog, onrecht en neoliberalisme dan zouden we een stap vooruit kunnen zetten in het vormen van een tegenmacht, wat toch de uiteindelijke bedoeling is... Dat is Porto Alegre, dat is de bedoeling, de rest is bijzaak.

Twee zaken moeten we daarbij nog leren:

- Politiek engagement is geen vieze zaak: de boedelscheiding tussen politiek en nieuwe sociale bewegingen is bij mijn weten een vrij unieke, West-Europese bedoening, die meer schaadt dan baadt. Elders in de wereld is het besef dat er een politieke uitdrukking nodig is van de eisen van de bewegingen. Dikwijls vertolkt zich dat in het ontwikkelen van linkse volkspartijen waar wij niet kunnen aan tippen en die een gezonde dosis radicaliteit koppelen aan strategisch doorzicht. Vooral in België zijn diegenen uit de nieuwe sociale bewegingen die de stap zetten naar een links politiek engagement eerder met het vergrootglas te zoeken: de doorstroming van kaders uit de NGO-wereld beperkt zich tot de ministeriële kabinetten.
- Wie kaart speelt kan beter zoveel mogelijk kleuren hanteren: wie een maatschappij wil veranderen heeft baat bij veelzijdigheid. Het is triestig om vast te stellen dat het meest linkse segment in onze samenleving dat politiek vertegenwoordigd is, opgeslorpt wordt door de regering. Ja, wie gaat daar dan nog druk op uitoefenen? Wij hebben geen linkse PT en we hebben zelfs niks linkser dan de PT om de zaak op koers te houden. We mankeren een essentiële politieke positie in het landschap en starten dus gehandicapt.

DE BELGEN

Voor de dappersten onder de Galliërs breekt een druk seizoen aan. Vanuit het Belgisch Sociaal Forum wordt de oprichting gestimuleerd van lokale en regionale

fora. Er is bovendien opnieuw een BSF op 10 mei in Brussel. Dit BSF zou een vooruitgang moeten betekenen tegenover de eerste editie in september 2002. De mate waarin ook kleinere en lokale groepen aan deze beweging participeren wordt een beetje een graadmeter voor het succes ervan. Het BSF moet zelf wat uit de nationale structuren van de alom gekende bewegingen durven te breken door het woord ook te geven aan diegenen die tot nu toe niet aan bod kwamen of aan de mensen die durven tegenspreken.

Die bewegingen dragen daar natuurlijk zelf verantwoordelijkheid in: de mate waarin de deuren opengezet worden naar de lokale groepen bepaalt mee het succes

van zo een forum. Voor vakbonden en een aantal grote NGO's als Wereldwinkels ligt hier nog veel werk open: men participeert niet voluit aan een grote beweging en zich tegelijkertijd afschermen uit schrik dat ATTAC wat zinnigs zou kunnen vertellen hebben rond de sociale problematiek, of vrees dat de eigen vrijwilligers dan wat minder energie zouden gaan stoppen in de eigen activiteiten.

Ook de link met de beweging van armen in het Noorden zou beter kunnen. Laat ons in elk geval allen de navelbuik wat minder centraal stellen en samen proberen te werken aan die broodnodige tegenmach.

ITALIË, VERLENGSTUK AAN HET EUROPEES SOCIAAL FORUM VAN FIRENZE

| André De Smet |

Het is bekend dat het Europees Sociaal Forum een groot succes was voor de vredeskrachten en de progressieven die zich tegen de globalisering verzetten. En dit ondanks de sabotagepraktijken van Berlusconi.

De inrichters onder wie Attac, hadden 30.000 deelnemers verwacht en het waren er méér dan 40.000. Voor de betogingen tegen de Irak-oorlog van Bush had men op een paar honderdduizend deelnemers gerekend... Er kwamen er bijna één miljoen opdagen.

De Italiaanse democraten zetten hun strijd verder. Het initiatief komt van de cineast Nanni Moretti, die in de voorbije maanden enkele manifestaties organiseerde tegen de regeringspolitiek van Berlusconi en tegen de zwakke houding van de centrum-linkse oppositie. Op vrijdag 10 januari kwamen meer dan 10.000 mensen samen voor een groot debat. Meer dan 2000 personen konden de zaal niet in. Alle politieke stromingen waren present. Het deelnemersveld was heel gevarieerd: anti-globalisten van alle slag, ecologisten, vredesmilitanten, linkse militanten van verschillende tendensen, syndicalisten en militanten uit het centrum, christenen en een reeks personaliteiten. Ook nog vertegenwoordigers van de politieke oppositiepartijen. Het werd een groot en levens debat over de verwachtingen van de bevolking en over de toekomst van Italië. Allen legden de nadruk op de onontbeerlijke noodzaak van de eenheid van links en al de progressieven om Italië op nieuwe banen te leiden.

Tenslotte werd door Nanni Moretti voorgesteld om Sergio Cofferati, de populaire gewezen secretaris van de vakbond CGIL, de belangrijkste Italiaanse vakbond die in de voorbije maanden betogingen organiseerde met miljoenen deelnemers, als voorzitter te laten vertrekken van de 'Olijfbomcoördinatie' (een samenwerkingsverband van linkse- en centrumpartijen). Dit voorstel werd op een daverend applaus dat minutenlang aanhield onthaald en zo door de aanwezigen onderschreven. Bij de voorgaande verkiezingen werd de 'Olijfbomcoördinatie' geleid door Francesco Rutelli, een gewezen burgemeester van Rome, die meer een centrumstroming vertegenwoordigt. De strijd in Italië tegen rechts en tegen de globalisering gaat dus voort.

GROTE VS-DELEGATIE IN PORTO ALEGRE

I Stephan Cautaearts I

Op het WSF 2003 was een opvallend grote groep uit de VS aanwezig. Met ca. 1000 deelnemers was dit na Brazilië, de grootste delegatie. Velen waren afkomstig uit lokale en grass-roots actiegroepen zoals Global Justice en uit de vredesbeweging. Verschillende activiteiten op het forum brachten activisten uit de arbeiders- en vredesbeweging uit de VS samen om een duidelijk standpunt in te nemen tegen de oorlogsplannen van de Bush-administratie. Op de agenda stonden de vorming van een nieuwe, in de arbeidersbeweging gewortelde vredesbeweging, de impact van de oorlog tegen Irak op Israël-Palestina en het verband tussen de oorlog en de neoliberale politiek van Washington. De VS-delegatie zag haar deelname aan het WSF als een cruciale stap om een internationale beweging tegen de oorlog op te bouwen. Met de woorden van Kevin Danahar (Global Exchange):
"We don't want those outside the U.S. defining all Americans as followers of Bush".

International Socialist Review organiseerde een namiddag met activisten uit verschillende vredesbewegingen in het teken van de strijd tegen oorlog en imperialisme binnen de VS. Sprekers waren: Medea Benjamin (United for Peace), Dennis Brutus (Jubilee South Africa en US Global Justice), Kevin Danahar (Global Exchange), Rebecca Hanscom (Jobs with Justice), Rania Masri (Southern Peace and Education Centre) en Lee Sustar (International Socialist Review).

Alle activisten wezen op de manipulerende rol van de media. Er is in de VS een groeiend en krachtig protest tegen de oorlog bestaande uit radicaal links, vredesactivisten, studenten, kerken en basismilitanten uit de vakbonden. Zo was er in de Washington DC op 18 januari een protestdemonstratie met meer dan 450 000 deelnemers. De klassieke media in de VS berichten hier nauwelijks over. De media zijn zelf in handen van een aantal multinationals die dicht aanleunen bij het militair-industrieel complex, aldus Dennis Brutus. Ook de informatie over de recente oorlogen wordt gemanipuleerd in functie van de Bush-doctrine. Over de oorlog in Afghanistan wordt een beeld opgehangen van een propere oorlog met slechts

een handvol slachtoffers. Nodig voor de bevrijding van de onderdrukte Afghaanse vrouwen en voor de uitschakeling van het netwerk van Bin Laden.

Medea Benjamin reisde met families van slachtoffers van de WTC-aanslagen naar Afghanistan en bracht hen in contact met families van slachtoffers van de bombardementen. De getuigenissen van deze mensen bracht een belangrijke opi-

niewijziging in de VS teweeg en leidde tot plannen voor een steunfonds voor slachtoffers van de bombardementen. Medea botste op veel tegenstand, gaande van verwijten van landsverraad tot doodsbedreigingen en bommeldingen. Het steunfonds zal er waarschijnlijk nooit komen. Het Pentagon wendt alle middelen aan om dit te verhinderen, Afghanistan was immers een propere

oorlog zonder slachtoffers.

Hetzelfde gebeurt met de gevolgen van de Eerste Golfoorlog in 1991. Ook hierover wordt in alle talen gezwegen. Nog dagelijks worden VS-veteranen ziek door de gevolgen van het gebruik van verarmd uranium en de bombardementen op chemische fabrieken, munitiedepots, etc. Het aantal soldaten met blijvend letsel is de voorbije 10 jaar opgelopen tot 149 000.

De 'casualty rate', d.i. de verhouding tussen het aantal gewonde en gesneuvelde soldaten tot het aantal ingezette soldaten, bedraagt nu 28 %. Ter vergelijking: in de Vietnamoorlog was dit 9%. Aldus Kevin Danahar en Rania Masri.

De gevolgen van een nieuwe oorlog in de Golf zullen niet te overzien zijn. Condoleeza Rice heeft het over een oorlog naar 'Afghaans model'. Het Pentagon sluit het

gebruik van kleine tactische kernwapens in stedelijke omgeving niet uit. Evenals het gebruik van bunkerbusters (kunnen tot 150m diep in de grond dringen) en clusterbommen, beide geladen met verarmd uranium.

De media produceren op maat de argumenten voor een nieuwe oorlog: Saddam is een dictator die moet omvergeworpen worden, Irak beschikt over

massavernietigingswapens en moet ontwapend worden, Irak heeft banden met Bin Laden,... De werkelijke reden voor deze oorlog is duidelijk: controle over de olievoorraden in het Midden-Oosten. Pikant detail, tot voor kort had de Chevron vloot een tanker met de naam Condoleeza Rice, aldus Rania Masri.

In September wordt misbruikt om de Bush-doctrine versneld tot uitvoering te brengen. Deze doctrine stelt duidelijk "Free markets and free trade are our key priorities." Men moet zich dus geen illusies maken bij de bedoeling van vrijhandelsakkoorden zoals ALCA (vrijhandelszone VS, Canada en Latijns-Amerika) of de AGOA (African Growth and Opportunity Act). Dennis Brutus: "De AGOA heeft tot doel de Afrikaanse economieën verder open te stellen voor VS multinationals en is niets anders dan een nieuwe kolonisatie, gepaard gaande met de bouw van militaire basissen en de installatie van snelle interventiemachten." De militaire ontplooiing van de VS stopte niet na Afghanistan. VS-troepen zijn nu al actief op de Filipijnen en in Colombia. Tegelijk wordt het intern veiligheidsbeleid zodanig verscherpt dat burgerrechten in gevaar komen en de VS meer en meer begint te lijken op een autoritair regime. Bush junior maakt in 2003 de uitspraak van zijn vader bij het einde van de Golfoorlog tot waarheid: "This is a new world order, what we say, goes!"

De Bush-doctrine is niet beperkt tot de Republieken. Tegenwoordig is er nauwelijks verschil tussen de visies van Democraten en Republieken. Beiden vertolken dezelfde imperialistische politiek. Het is daarom noodzakelijk om het verzet tegen de oorlog tegen Irak uit te breiden tegen oorlog in het algemeen en tegen imperialisme. Kevin Danaher: "Transforming the US from empire needs a never seen before historic transformation, which can only be obtained by mass mobilisation."

Ondanks de mediacampagne en de leugens verliest de Bush-administratie aan geloofwaardigheid. Volgens een recente peiling vindt 72% van de ondervraagden dat Bush geen rechtvaardiging heeft voor een oorlog. Nochtans moeten we dit relativeren: bij verkiezingspolls

haalt Bush nog steeds 53%.

Rania Masri benadrukt het belang van de gevolgen voor de werk- en leefomgeving van de mensen thuis van een mogelijke oorlog en wijst ook op de economische crisis waarin de VS zich nu bevindt en de mensen rechtstreeks treft. "Iraq didn't close our factory". En op het belang van het toenemend verzet van vakbondsmilitanten tegen de oorlog (US labour against war), terwijl de vakbondstop de Bush-administratie openlijk steunt.

De Verenigde Staten doen ophouden nog langer een imperium te zijn, vraagt de grondigste historische omvorming, die maar kan gerealiseerd worden door massamobilisaties

SCHOOL OF THE AMERICAS

Hidden in Plain Sight is de titel van een nieuwe documentaire van John H. Smihula over de School of the Americas. De film verschijnt in de loop van 2003. Op het WSF werd in aanwezigheid van John Smihula en Vivi Letsou (die samen met Andrés Thomas Conteris de film heeft geproduceerd) een onafgewerkte versie getoond. School of the Americas is de naam van het militair opleidingscentrum in fort Benning in de staat Georgia, waar bijna 60.000 Latijns-Amerikaanse militairen door VS-instructeurs zijn getraind in het bestrijden van interne oppositie. Afgestudeerden van School of the Americas waren verantwoordelijk voor gruwelijke mensenrechtenschendingen waaronder de moord op aartsbisschop Romero en de massamoord in El Mozoto, waar 900 burgers werden omgebracht (El Salvador, 1981). Verschillende Latijns-Amerikaanse dictators zijn gevormd in deze school: Manuel Noriega en Omar Torrijos van Panama, Leopoldo Galtieri en Roberto Viola van Argentinië, Juan Velasco Avarado van Peru, Guillermo Rodriguez van Ecuador en Hugo Banzer Suarez van Boliviaë.

Onder de toenemende druk van de

vredesbeweging en mensenrechtenactivisten die regelmatig met duizenden actie voerden voor de poorten van de school en massaal het militair domein betraden werd de school uiteindelijk gesloten op 15 december 2000. Op 17 januari 2001 werd in dezelfde gebouwen echter een nieuw instituut geopend: the Western Hemisphere Institute for Security Cooperation (WHISC). De naamswijziging was slechts een cosmetische operatie. De praktijken worden, ook vandaag nog, gewoon verder gezet. Tegen de

activisten worden zware straffen uitgesproken voor het betreden van het militair domein, het beschadigen van omheiningen,... gaande van 3 tot 6 maanden effectief tot een jaar voorwaardelijk. Maar de protesten blijven aanhouden.¹

De film toont archiefbeelden over Latijns-Amerika, getuigenissen van slachtoffers, interviews met regeringsverantwoordelijken en militairen, afgewisseld met commentaren en analyses van o.a. Noam Chomsky, Christopher Hitchens, Eduardo Galeano en Michael Parenti. Het laatste deel gaat over de protestbeweging tegen de school. De tekst bij de documentaire is ingesproken door Martine Sheen. Deze film is een aangrijpend relaas over het buitenlands beleid van de VS in Latijns-Amerika en de vreselijke gevolgen daarvan.

(1) Zie ook <http://www.soaw.org> Informatie over de verdeling van de film is te vinden op de website <http://www.hiddeninplainsight.org> Informatie over de verdeling van de film is te vinden op de website <http://www.hiddeninplainsight.org>

'NEPAD' OF DE AFRIKAANSE UITVERKOOP

| Maarten Van Hove |

Wat Porto Alegre vooral speciaal maakte, waren de verhalen die er te horen waren over gebeurtenissen in andere continenten. Vaak bleek: hoe zwaarder de impact ervan, hoe minder er in eigen land van geweten was. Eén van die verhalen kwam van een groep Zuid-Afrikaanse activisten. Zij hadden een uitgebreid dossier opgesteld over het Afrikaanse 'ontwikkelingsplan' NEPAD, dat in feite de uitverkoop van het continent aan buitenlandse investeerders impliceerde. Merk op: de gelijkenissen met het Westerse GATS.

WAT IS NEPAD?

NEPAD staat voor 'New Partnership for Africa's Development'. Het is een politiek-economisch hervormingsprogramma met als doelstelling het vergemakkelijken van buitenlandse investeringen in Afrika. Het programma is bedacht door Zuid-Afrikaanse industriëlen, en wordt actief gesteund door de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en de Wereldbank als wonderoplossing voor de Afrikaanse armoede.

Het plan wil naar eigen zeggen 'voorwaarden voor ontwikkeling' creëren, namelijk 'vrede, veiligheid, democratie, goede economische begeleiding en *corporate governance*'. Dit laatste is een politiek die al sinds 1990 wordt gepromoot door de WTO en de Wereldbank, en die staat voor privatisering, de vermindering van staatsuitgaven op basisdiensten en het verwijderen van remmingen op het vrije verkeer van kapitaal.

Dit is compleet tegengesteld aan het Afrikaanse, postkoloniale 'Lagos-plan', dat in eerste plaats wilde dat het continent minder afhankelijk was van Westerse grillen, om zo hun eigen industrie te beschermen. Dit plan was gebaseerd op zelfvoorzienendheid, democratische controle, herverdeling van winst en werd gesteund door de Verenigde Naties. Dit programma werd echter afgekeurd door de Wereldbank en is nu door NEPAD in de verdrukking geraakt.

NEPAD wil de volgende takken van de Afrikaanse economie openstellen aan buitenlandse investeringen: elektronica, energie, transport, water en waterzuivering, onderwijs, landbouw, milieu, cultuur, wetenschap en technologie. De retoriek is

dat deze levenssferen belangrijke prioriteiten zijn voor een duurzame ontwikkeling, maar dat Afrika niet de middelen heeft om deze gebieden zelf te financieren. Daarom moeten privé investeerders deze takken overnemen.

eigen land, kunnen goedmenende, buitenlandse investeerders dit probleem misschien verhelpen.

NEPAD stelt aan Afrika voor te stoppen met zich in de schulden te steken door staatsinvesteringen in transport, onderwijs enzovoort en dit alles over te

SCHULD EN PRIVATISERING

Voor een leek lijkt het plan een concrete stap voorwaarts voor Afrika. Investerings in Afrika zijn dringend nodig, gezien de schamelijke conditie van transport, landbouw, drinkwatervoorziening, elektriciteit enzovoort. Als het geld voor die investeringen niet aanwezig is in

laten aan buitenlandse investeerders. Publiek-private samenwerking, winst uit handel en open markten en privatisering zullen de geldkoffers van Afrika doen vollopen, volgens de architecten van het plan.

De critici wijzen erop dat Afrika niet arm is. Het geld dat intern beschikbaar is,

stroomt echter weg via dividenden aan buitenlandse bedrijven, schuldaflossingen en interesten. De uitverkoop van de Afrikaanse inboedel, zoals voorgesteld door NEPAD, zorgt ervoor dat de winsten van de buitenlandse investeringen terug naar het buitenland vloeien, zonder garantie dat de Afrikaanse elites de winst van de verkoop zullen benutten voor het welzijn van het continent. Schuldaflossingsprogramma's zoals voorgesteld door de WHO stellen steeds een verdere vrijmaking van de markt voorop, in ruil voor kwijtscheldingen, zodat steeds meer staatsbezittingen te koop zullen komen te staan. Indien Afrika haar markten helemaal zou openstellen voor Westerse investeerders, komt het continent op een nog zwakkere voet te staan tegenover de EU en de VS, die hun invoerquota en handelsbarrières wel handhaven.

NEWSPEAK

NEPAD spreekt in feite neoliberale newspeak. Zo beweert het plan dat buiten-

landse investeerders Afrika zullen ontwikkelen. Echter, weinig investeerders doen dit uit mededogen. Wat zij zoeken is winst, goedkope arbeid, afzetmarkten en

taire regeringen, die hun investeringen beschermen.

Momenteel bewijst Zuid-Afrika het best op welke manier privatisering

Oliebedrijven investeren gewoon in de infrastructuur die ze nodig hebben om winst te maken, zonder het land te ontwikkelen.

grondstoffen. NEPAD trekt ook een directe link tussen investeringen, democratie en mensenrechten, terwijl de twee grootste ontvangers van Westerse investeringen in Afrika, Angola en Nigeria, niet meteen een goed rapport hebben wat betreft democratie. Oliebedrijven investeren gewoon in de infrastructuur die ze nodig hebben om winst te maken, zonder het land te ontwikkelen – en in tussentijd betalen ze graag belastingen aan autori-

inspeelt op het eigen leven. Zuid-Afrikanen die aanwezig waren in Porto Alegre merkten op dat water, eens in handen van gemeenschappen, vandaag verkocht wordt door multinationals. Kan een inwoner deze basisvoorziening uit de bron niet langer betalen, dan wordt zijn huis aangeklampt en hijzelf door de politie verdreven...

PORTO ALEGRE: AANDACHT VOOR DE MEDIA

Op 27 januari 2003 ging in Porto Alegre een bijzondere vergadering door tijdens het Wereld Sociaal Forum over 'media en globalisering'. De inleider van de discussies werd gehouden door Ignacio Ramonet, professor communicatie in Parijs, ere-voorzitter van Attac en directeur van 'Le Monde Diplomatique', en initiatiefnemer-directeur van Media Watch Global.

Het doel van de bijeenkomst bestond erin de mogelijkheid te onderzoeken hoe de burger zou kunnen reageren op de machtige communicatiegroepen, die economische en financiële krachten, die dank zij de globalisering over aanzienlijke middelen beschikken. Het antwoord hierop wil men vinden in de oprichting van een internationaal observatorium van de media.

Enkele elementen waarop de initiatiefnemers zich baseren krijg je hierna voorgesteld.

1. In het tijdperk van internet is de manipulatie van de media aanzienlijk toege-

nomen

2. Het misbruik van de vrijheid. De media eigenen zich de vrijheid toe maar dit gaat niet gepaard met verantwoordelijkheid en zoeken naar de waarheid
3. Vroeger werden de media beschouwd als een vierde macht. Zij werd als tegenhanger beschouwd van de wetgevende, uitvoerende en gerechtelijke macht
4. Gezien de media nu hoofdzakelijk deel uitmaken van de economische en financiële machten en hun ideologie uitdragen, kunnen ze niet langer beschouwd worden als tegenhanger, d.w.z. als vierde macht
  - a. er moet dus een vijfde macht uitgebouwd worden die de samenleving verdedigt, de misbruiken aanklaagt en het recht van de burger op eerlijke en objectieve informatie erkent en eerbiedigt
  - b. In samenwerking met Media Watch Global moet die vijfde macht in vele

landen worden uitgebouwd, en nationale observatiecentra worden opgericht. Dit kan slechts een morele macht zijn die in hoofdzaak de misbruiken en professionele en oneerlijke tekortkomingen aanklaagt. Hierover kunnen studies worden opgemaakt en rapporten opgesteld die zo breed mogelijk bekend worden gemaakt

- c. De observatiecentra dienen samengesteld te worden door organisaties van journalisten, individuele journalisten, uit de klassieke en alternatieve pers, gepensioneerden uit de hele mediasector, specialisten uit universiteiten en onderzoekers
- d. Uit burgers die interesse hebben zoals tevens uit alle belangstellenden die op een of andere wijze willen betrokken worden in deze observatiecentra (ads).

VERKIEZINGEN IN ISRAËL

| Tiene Holvoet |

28 januari 2003 Een mijlpaal in de geschiedenis?

Ja en nee: Ja, voor de Israëlische verkiezingsgeschiedenis, want Likud won nog nooit zoveel zetels, en Labor moest het nooit eerder met zo weinig zetels stellen. Nee, want iedereen is de dag alweer vergeten: Irak overstemt alles.

Een verandering?

Ja en nee: Ja, misschien, een beetje,

althans als er niet weer een 'regering van nationale eenheid' wordt gevormd. Nee, want 9 kansen op 10 haalt ook deze samenstelling de volle 4 beleidsjaren niet,

En voor de Palestijnen maakt het al zeker geen moer verschil.

EEN AANLOOPJE:

Wat eerst een vrij saaie en schijnbaar besliste verkiezingswedloop was, kende toch enkele 'oprispingen': tot twee maal toe werd de Likud-partij van Sharon betrokken in fraudeschandalen. Maar dit, noch zijn woede-uitval op tv (die werd afgebroken wegens ongepast en ongeoorloofd in verkiezingsstrijd), schrok kiezers af. Sharon had het immers klaargekregen om zijn meer dan 50 jaar oude imago van roekeloze, bloeddorstige leugenaar te vervangen door een 'wijze, gematigde, centristische leider die de Palestijnen kan onderdrukken, zonder met de Amerikanen te breken'. Dit kon enkel maar omdat de hele Israëlische samenleving naar rechts was opgeschoven, en hij zich profileerde ten opzichte van Netanyahu en het ultra-extremistische nationalistisch kamp.

Daartegenover ben je natuurlijk al gauw 'links'. Dus als Labor 'voorstelt' om de kolonies uit de Gazastrook weg te halen, maar verder gaat met de bantoe-stanizing en hun 'matrix of control' over de Westbank en met geen woord rept over de Apartheidsmuur (integendeel: Mitzna zei "we zullen de volken volledig scheiden"), dan heet dat 'progressief'. Dat ze dringend meer geld willen om de negatieve effecten van de overdreven militaire uitgaven op de rest van de binnenlandse economie, is logisch, maar of het ook 'links' is? Ik heb nergens opgevangen dat Labor nu eindelijk de 'niet-erken- de Palestijnse dorpen' binnen Israël zal

erkennen en de bar slechte economische situatie die daar al meer dan 55 jaar heerst, zal rechteknechten. 'Apartheid en eigen volk eerst': wat in Israël links heet, noemt bij ons extreem-rechts. (Kwestie van de terminologie in perspectief te zien.)¹

De 'nieuwigheid' kwam van de Shinui-partij. Afwisselend links en rechts genoemd, maar laat me duidelijk zijn: het is niet omdat je tegen de inmenging van

iets te kritisch over het Israëlische bezettings- en apartheidsbeleid, en iets te weinig kritisch over Palestijnse en Syrische standpunten. Ondertussen moest de partij van ene Marzel, die openlijk oproept tot het verdrijven van alle Palestijnen uit Israël, zich geen zorgen maken: hen werd geen strobreed in de weg gelegd! Het Israëlisch hooggerechtshof heriep uiteindelijk de ban op verkiezingsdeelname voor beide Arabische heren en de Balad-

De Palestijns-Israëlische kiezer zit met een dilemma: via de Arabische partijen hun aanwezigheid laten voelen, anderzijds geen legitimiteit geven aan een beleid dat hen uitsluit.

religie in staatsaangelegenheden bent, dat je per definitie van linkse signatuur bent. Shinui is rechts-liberaal. Gezien sinds '48 altijd religieuzen in de Israëlische regering hebben gezeten, en Shinui bij de vorige verkiezingen nog niet echt een alternatief was (Labor maakte nog kans toen), werd deze partij de nieuwe hype.

Dan was er het hele getouwtrek rond twee Palestijns-Israëlische Knesset-leden en één van hun partijtjes. Tibi en Bishara zouden 'staatsgevaarlijk' zijn en met de vijand heulen: waarschijnlijk waren ze

partij. Of het enige invloed had op de Palestijns-Israëlische kiezers², is nog maar de vraag. Zij zitten immers steeds in een dilemma: ze willen via de Arabische partijen hun aanwezigheid laten voelen, maar aan de andere kant geen legitimiteit geven aan de regels van een politiek systeem dat hen altijd uitsluit. En tenslotte was er nog de 'campagne' tegen de Palestijnen in de bezette gebieden. Met een ondertussen 'normaal' gemiddelde van 15 Palestijnse doden per week, maakten ze er in de week voor de verkiezingen minstens 25 van³. De mees-

te daarvan vielen op zaterdag ('sabbat') 25 januari in Gaza-stad: een raid diep in de stad waarbij 13 Palestijnen werden gedood en verschillende werkplaatsen werden vernietigd. Naast de ijzerenwerkende magazijnen (waar volgens Israël 'Qassam'-raketten werden gefabriceerd), moesten ook tapijt- en kledingwinkels, drogisterij en andere er aan geloven. Het feit dat voorafgaand aan het afvuren van de 'Qassam'-mortieren op kolonies in de Gazastrook en de Negev-woestijn (waarbij geen slachtoffers vielen), Israëlische helikopters residentiële wijken in Gaza hadden bestookt, werd blijkbaar nergens als te vermelden waard gezien. Laat staan dat de Palestijnse doden en de tientallen gebulldozerde huizen van de voorgaande dagen er voor iets zouden hebben tussen gezeten. Of de bezetting misschien?!

DE PARTIJEN:

De Israëlische politiek is altijd versnipperd geweest langs de lijnen van de verschillende zionistische stromingen (waartoe alle partijen, behalve de communistische en de Arabische, zich bekennen). Er zijn in het Israëlische parlement (de kneset) 120 zetels te verdelen. Een kleine 30 partijen en/of fracties proberen daar naar mee te dingen. Een 13-tal slagen erin

zetels te behalen.

De drie belangrijkste zijn -uiteraard- Likud en Labor, nu aangevuld met Shinui.

Likud werd in 1973 gevormd uit de revisionistische zionisten (rechts en religieus) en de liberalen. Van '77 tot '92, '96-'99 en vanaf 2000 leidden ze kneset en regering. Wil verder op de ingeslagen weg, sluit buiten de Palestijnse partijen niemand uit voor een coalitie, sluit elke onderhandeling uit zolang er 'terror' is (en ze zullen er wel voor zorgen dat dat er blijft).

Labor bestaat al sinds 1930 en wordt eufemistisch 'de partij die Israël gesticht heeft' genoemd -alsof er geen oorlog en massaverdrijving aan te pas kwam! Zij leidden de overige jaren tussen 1948 en 2000. Een 'arbeiderspartij', maar erg zionistisch, en sinds de jaren '70 vooral een middenklasse stempubliek. Ditmaal willen ze niet in een 'regering van nationale eenheid' plaatsnemen, zei Mitzna. ("We zullen nog wel zien", zei al de rest.) De Palestijnse leefsituatie mag van Labor wel iets beter, maar hen echt alle rechten geven, dat is te veel gevraagd. Van deze partij komt dan ook het zogenaamde 'vredesproces' of 'generieuze aanbod': zoveel mogelijk land voor Israël, zo weinig mogelijk Palestijnen, alles onder controle. Mitzna zet deze traditie verder: "er zal

gepraat worden..."

Shinui, geleid door de 71-jarige Lapid (een Joegoslavische holocaust-overlever) verzet zich heftig tegen de chantage in naam van religie. Wil dat ook orthodoxen hun legerdienst opnemen (en andere privileges opgeven), dat het burgerlijk huwelijk mogelijk wordt gemaakt⁴, dat lijnbussen ook op zaterdag (sabbat) kunnen uitrijden. Met de Palestijnen wil Lapid misschien wel praten, maar al zeker niet met Arafat, en "eerst moeten ze alle 'terror' stoppen".

Dan zijn er de religieuze partijen: *Shas*, de Nationale Religieuze Partij (*NRP*) en de ultra-orthodoxe *U'v* (United Thora Judaism), aangevuld met de 'immigratiepartij' (*Yisrael B'Aliyah*) en het collectief 'National Union', bestaande uit Russische migranten (*Yisrael Beitunu*), settlers (*Tekuma*) en religieuzen (*Molodet*). En ten slotte de 'linkse krachten': Meretz, 'one nation' en Hadash (beide gemengde arbeiderspartijen), en de Arabische Ra'am en Balad.

DE UITSLAG EN REGERINGS-VORMING: 'HISTORISCH'?

'Slechts' om en bij de 70% van de geregistreerde kiezers zou zijn gaan stemmen: een 'historisch dieptepunt' voor Israël. Het

Foto: T. D'haese

weze wel opgemerkt dat bij de militairen (en dat is een groot deel van de bevolking) 90% ging stemmen.

Sinds '80 is Sharon de eerste premier die wordt herverkozen.

Likud heeft bijna het dubbel aantal zetels van Labor in de wacht gesleept, Labor zit op een dieptepunt, en Shinui ziet zijn zetelaantal meer dan verdubbelen!

Partij	zetels ⁵
- Likud	37
- Labor	19
- Shinui	15
- Shas	11
- National Union	7
- Meretz	6
- NRP	5
- UTJ	5
- One nation	4
- Hadash	4
- Balad	3
- Ra'am	2
- Yisrael B'Aliyah	2

Zo zie je dat Likud ongeveer 1/3 van de kiezers achter zich kreeg, en dat is zoveel als alle zogeheten 'linkse' partijen samen. ...

En ja hoor, wie nam er stiekem toch deel aan coalitiegesprekken? Juist: Mitzna. Was het omdat Labor anders het verwijt kreeg dat Sharon zich tot de religieuzen zou moeten richten, terwijl er nu met Shinui een kans was hen buiten de regering te houden? Geen idee. Maar Labor doet uiteindelijk toch niet mee. Het wordt Likud + Shinui + de NRP (rechts, rechtser, rechtst)! Shinui mét de religieuzen: leg het maar uit! ...

Hoe zou de 'internationale gemeenschap' (lees: westerse machten) reageren als de Palestijnen Hamas-politici in hun rangen opnemen? Inderdaad: verontwaardigd, geschandaliseerd, gedegouteerd, 'ze blazen alle mogelijke bruggen op', etc, etc. Maar een oorlogsmisdadiger (her!)verkiezen en de NRP, die vanuit zijn religieus fanatisme als programmapunt heeft het internationaal recht te schenden ("méér kolonies in 'Judea&Samaria'"), -zeg maar Westbank), daar wordt niet om gemaald.

Het Israëlische beleid tov de Palestijnen blijft: "Wij zijn veel sterker dan jullie, wij hebben veel meer wapens, wij bedreigen jullie en schieten op jullie, wij nemen jullie alles af waar en wanneer we maar willen ; maar pas als jullie zwijgen, 'ontwepend' zijn, en kruipen voor ons, kan je misschien een kruimeltje krijgen."⁶

Israël mag nu eenmaal alles: koloniseren, martelen, onderdrukken, moorden,

tov de Palestijnen, en niet zozeer met de economische opdeling. Ook het liberale Likud is niet vies van staatsinmenging voor 'het nationaal belang' (lees: zionistisch belang).

² Palestijnen die zich in 1948 aan de Israëlische kant van de 'bestandslijnen' bevonden, maken nu zo'n 1/6 van de Israëlische samenleving uit. Gezien de jonge demografische opbouw van deze 1

'etnisch zuiveren', roven, ... Het is toch een 'democratie', nietwaar?! Op naar de volgende verkiezingen!

Note: Ondertussen is ook aan (en in!) Betlehem grond in beslag genomen om 'the wall' op te bouwen. Weer heel wat families worden uit elkaar gerukt ; weer heel wat Palestijnen worden 'opgesloten' tussen muren, prikkeldraad, militaire posten ; de zoveelste landroof door Israël. Nog enkele maanden en hun Apartheidsmuur zal van Noord tot Zuid midden op de Westbank staan. Zeg niet dat je het niet hebt geweten.

Bronnen:

- www.ahram.org.eg/weekly
- www.merip.org
- www.dailystar.com.lb
- www.haaretzdaily.com
- <http://mondediplo.com/focus/mideast> - *De Morgen*

¹ De links-rechts tegenstelling in Israël heeft eerder te maken met hun opstelling

miljoen 'Palestijnse Israël', maken ze toch slechts 12% van het electoraat uit.

³ Zie <http://www.lawsociety.org/Press/Reports/2003/jan/janw5.html>

⁴ Israël kent geen strikte 'scheiding van synagoge en staat', trouwen kan enkel religieus. Sommige jongeren nemen dan ook de trip naar Cyprus om daar 'burgerlijk' te huwen en het in Israël te laten homologeren.

⁵ Obv laatste exitpolls, met alle stations geteld, maar niet de definitieve uitslag (kwam week later).

⁶ Ik hoop dat de lezers van dit blad niet vergeten dat er iets bestaat als 'menselijke waardigheid' en het 'recht op verzet tegen vreemde overheersing'! Ik hoop ook dat stilaan wordt ingezien dat 'praten' tussen die 'twee partijen' een absurditeit is: Israël, de Bezettende Macht, moet worden gedwongen om zijn internationale verplichtingen na te komen! En als 'de politiek' het niet doet, dan moeten we er zelf maar iets op vinden: BOYCOT Israëlische producten! Maak zoveel mogelijk mensen duidelijk dat het zionistische project een 'nog in uitvoering zijnde kolonisatie' is!

MILITARISERING IS DEEL VAN NEOLIBERALE AGENDA

| Antoine Uytterhaeghe |

*De militarisering van de wereld is een bestanddeel van de neoliberale agenda.
Het leger van de Verenigde Staten bereidt sedert jaren het langdurige inzetten van hun troepen in het Midden-Oosten en Centraal-Azië voor.*

Om het inzetten van het Amerikaanse leger mogelijk te maken heeft het Pentagon vijf regionale commando's in het leven geroepen. Voor Noord-Amerika is dat het Joint Forces commando (USJFCOM), voor het militaire engagement in Centraal- en Zuid-Amerika is dat het Southern Command (USSOUTHCOM). Het Pacific Command (USPACOM) is actief in Azië en Oceanië. Voor Europa is het European Command (USEUCOM) verantwoordelijk. Naast deze vier strategische eenheden krijgt het Central Command (USCENTCOM) een speciale rol, die afhangt van de gebieden waar ze ingezet worden: Afrika, het Arabische schiereiland, de Perzische Golf en Centraal Azië.

CARTER DOCTRINE EN DE GOLFOORLOG

De Amerikaanse interesse aan de regio van het Midden-Oosten is niet nieuw.

Reeds in het midden van de koude oorlog, in de zeventiger jaren, heeft zich in Washington voor het Midden-Oosten en Centraal-Azië het begrip van de "boog van crisis" doorgedrukt. Daartoe heeft vooral de Iraakse revolutie van 1978/79 en de Sovjet opmars in Afghanistan bijgedragen. De veiligheidsstrategen in Washington ontwikkelden toen het nu bekende papier van de "Carter-doctrine". De kern van dit document kan men als volgt samenvatten: iedere handeling van een niet bevriende macht om zijn controle in de Golf regio uit te breiden, dus ook wat de energiegrondstoffen betreft, zal als een bedreiging van de vitale belangen van de Verenigde Staten beschouwd worden en als dusdanig bestreden worden, indien nodig met militair geweld.

Om dit concept te kunnen realiseren,

werd in maart 1980 de Rapid Deployment Task Forces (RDJTF) in het leven geroepen. Het Pentagon zocht toen met alle middelen om landtroepen en marinesoldaten in dit gebied te stationeren. Om zo een eventuele inzet van de VS-troepenmacht zonder strubbelingen door te voeren. Begin 1983, bij de aanvang van de ambtsperiode van Reagan werd het RDJTF omgevormd tot US Central Command.

oorlog van 1990-1991 diende voor Washington niet alleen om de globale leidersrol te bevestigen, het was voor haar ook de basis voor een strakke veiligheids-politiek en geheime samenwerking met landen uit de regio. Een voorname rol speelde hierbij de in 1981 opgerichte Golf-coöperatie raad (GCT). Sedertdien hebben de onderlinge betrekkingen van de Golfstaten zich gewijzigd: er werd opgesplitst tussen wie bij een bedreiging een

De inval van Irak in Koeweit, in augustus 1990, leidde tot een versnelde ombouw van de militaire structuren van de Verenigde Staten in de regio. De golf-

beroep kan doen op de Amerikaanse troepen en wie niet. In de voorbije jaren is de militaire aanwezigheid niet langer meer een optie, maar een feit. Directe en

bestendige Amerikaanse troepenstationering is een realiteit. Bovendien is door verdragen verzekerd dat militair kan worden ingegrepen vanuit militaire basissen bij eventuele toekomstige interventies. Dit alles heeft in de regio geleid tot groter uitgaven voor wapenaankopen van uit de VS. Vooral de laatste decennia van de vorige eeuw werden vele bi- en multilaterale militaire akkoorden afgesloten, tot grote vreugde van de Amerikaanse wapenindustrie.

De militaire aanwezigheid van de VS is ondertussen een bestendige factor in dit werelddeel geworden, dat onoverzichtbare uitwerkingen heeft op de globale veiligheid van onze planeet. Ze had eerst als officieel doel een bestendige bewaking van Irak en de mogelijkheid om regelmatig dat land te bombarderen. Dit alles werd voor een groot deel gefinancierd door de lidstaten van de GCC, met als Amerikaanse argumentatie dat men zich moest beschermen voor de bedreiging van Irak en Iran. Hierdoor ontstonden grote uitgaven voor de Arabische koninkrijken, die reeds voor een groot deel opdraaiden voor de kosten van de Golfoorlog van 1991. Bij de bevolking groeide steeds meer weerstand tegen de aanwezigheid van buitenlandse troepen. Dit werd en wordt voor meerdere staten een ernstig conflictpunt. In verschillende staten voert de oppositie een politieke campagne tegen de traditionele machtsstructuren, die ze van corruptie beschuldigen en van pro-westers en anti-islamitisch te zijn. Op de aanslagen van 11 september 2001, volgde vanuit Washington een snelle reactie. Het primaire doel was een aanval op het Al-Qaida netwerk en het tweede objectief was gericht tegen de Taliban die deze groep in Afghanistan bescherming boden. In het kader van deze actie werd de troepensterkte in de regio nog meer opgevoerd en werden er nieuwe akkoorden afgesloten om het militair ingrijpen mogelijk te maken.

Tien jaar na de implosie van de Sovjet-Unie hebben de VS een complex militair en politiek netwerk in het Midden-Oosten, dat hen de mogelijkheid biedt om in de Caucasus door te dringen. Waardoor ze meer en meer in het traditionele invloedsgedebied van Rusland bin-

nen dringen.

De aanslagen van 11 september en de daarop uitgeroepen oorlog tegen het terrorisme, hebben aan het buitenlands beleid van Bush een nieuwe dynamiek gegeven, die reeds langer geprogrammeerd was. Reeds in oktober 1999 breide USCENTCOM zijn invloedssfeer formeel uit tot de gewezen Sovjet-republieken van Centraal-Azië. Sederdien is het actief in 25 landen van deze zone en tot in de Hoorn van Afrika. De globale nieuwe militaire organisatie van de VS in het Midden-Oosten en Centraal-Azië heeft aldus een langere voorgeschiedenis dan de recente strijd tegen het terrorisme. Ze biedt de basis voor nieuwe bijkomende veldtochten in de regio. Irak zal naar alle

We stellen vast dat troepen gestationeerd worden in regio's die over een grote rijkdom aan energiegrondstoffen beschikken.

waarschijnlijkheid de eerste zijn, maar zeker niet de laatste. Achter deze militaire opbouw in het Midden-Oosten van Washington, kan men duidelijk de belangen van de VS zien om de energiegrondstoffen in dit deel van de wereld te bemachtigen.

Onder het huidige beleid van het Witte Huis heeft het Pentagon (het ministerie van defensie dus) duidelijk een grotere invloed verworven. Een van de eerste handelingen van George W. Bush bij de overname van het beleid, was een correctie van de veiligheidspolitiek van zijn voorganger Bill Clinton. Tijdens de eerste ambtsperiode van Clinton werden de militaire uitgaven verminderd en het engagement van de VS in het buitenland herschikt, de in het buitenland gestationeerde troepen werden met 60 procent verminderd. Alleen in Europa sloten 700 militaire inrichtingen hun deuren. Maar deze kwantitatieve vermindering ging gepaard met een toename van het militaire engagement. Nadien begon Clinton ook met opnieuw meer geld naar defensie te sluizen.

Volgens gegevens van het Amerikaanse defensie ministerie waren in de voorbije jaren veertig tot zestig duizend VS-soldaten ingezet in tijdelijke of regionale conflicten in meer dan honderd landen. Ook waren er 200.000 soldaten voor permanente missies gestationeerd buiten de grenzen van de VS, in de internationale wateren waren er 30.000 soldaten van VS-marine.

Tim Garden, veiligheidsexpert van het Britse Royal Institute of International Affairs, schreef dat na de verkiezingen van George W. Bush tot president van de VS, de ganse wereld verwachtte dat hij de militaire betrokkenheid van Washington in het buitenland zou verminderen en meer aandacht zou schenken aan de bin-

nenlandse problemen van de VS. Maar het tegendeel werd door hem in praktijk gebracht, de militaire activiteiten zijn onder de huidige Amerikaanse administratie tot een explosie gekomen.

VAN DE CAUCASUS TOT CHINA

Na de oorlog in Afghanistan is het van zeer groot belang na te denken over het verder doordringen van de VS in deze regio en de nagestreefde economische en strategische belangen. Michel Chossudovsky, professor aan de universiteit van Ottawa, schrijft in een actuele studie over de expansie van de Verenigde Staten in Centraal-Azië het volgende: "Oorlog en globalisering gaan hand in hand. De militarisering van onze aarde is een vast bestanddeel van de neoliberale agenda".

Terwijl de militaire uitgaven van de VS steeds maar stijgen, worden aan onderwijs en gezondheidszorg de nodige middelen geweigerd. Dit toont zeer duidelijk aan dat het Witte Huis niets anders is dan de verlengde arm van het

Amerikaanse militair complex.

In het Midden-Oosten, op de Balkan en in Centraal-Azië hebben de VS met behulp van de NAVO centrale posities ingenomen. Hierdoor voldoen de regeringen van Washington en Londen aan de eisen van Amerikaanse en Britse olie-maatschappijen, die zeer nauw met de wapenindustrie samenwerken. Anderzijds zien we ook dat het VS-militair reeds ver in het gebied van de gewezen Sovjet-Unie voet aan de grond krijgen. De enige die van deze ontwikkeling profiteert is het militaire en industriële com-

Deze ontwikkeling is voor de Verenigde Staten bijzonder van belang. Het land dekte in 2001 54 procent van zijn energiebehoefte door import. Daarvan kwam maar ongeveer de helft uit de westerlijke hemisfeer. Ongeveer 30 procent werd uit de Golfregio (18 procent uit Saoedi-Arabië, 9 procent uit Irak en 3 procent uit Koeweit) aangevoerd. Afrika dekte ongeveer voor 15 procent de Amerikaanse energiebehoefte. Deze afhankelijkheid van de import van energieproducten zal zich in de toekomst nog verscherpen. De Amerikaanse minister

voor de energie, Spencer Abraham, verklaarde op 20 juni 2002 voor de Commissie van Buitenlandse Zaken van het Huis van Afgevaardigden, dat in het jaar 2030 er een importbehoefte van 92 procent voor olie en

81 procent voor aardgas zal zijn.

Washington heeft dit als een bedreiging van de nationale veiligheid erkend en zich geconcentreerd in het vinden en aanboren van nieuwe energiebronnen van olie en aardgas, indien mogelijk in de VS zelf. Het naar alternatieven zoeken is maar secundair in deze strategie die in het jaarrapport 2001, onder de naam Cheney-Report, openbaar gemaakt werd. Bovenaan staat dat men de toegang tot de energiebronnen in het buitenland moet verzekeren. Daar men in aanmerking moet nemen dat werelds grootste economische macht ook in de toekomst zal aangewezen zijn om grote hoeveelheden energieverwekkers te importeren. Bijgevolg moet de greep op energiebronnen in de Perzische golf verzekerd worden.

De energielobby in de Bush-administratie is met Bush zelf, Condoleeza Rice of personen zoals Gale Norton, Donald Evans, Zalmay Khalizad goed vertegenwoordigd. Zo is de interesse van de VS over steeds meer en grotere toegang tot

de energiebronnen ook structureel goed onderbouwd en is sterk voor meerdere presidentiële ambtstermijnen.

Washington werkt ijverig aan de diversificatie van haar importstructuren in de energiesector, om de afhankelijkheid van een regio of leverancier te vermijden. Dit betekent dat de VS zich niet uit het Midden-Oosten of Centraal-Azië zal terugtrekken. In tegendeel met de bestendige uitbouw van zijn militair netwerk in de regio moet men rekenen dat ze zo hun controle en invloed willen vergroten.

Met hun militaire aanwezigheid in de Golf, Caucacus en Centraal-Azië, verzekeren de VS niet alleen maar een directe greep op de olie en gasreserves aldaar, maar bevoorrechtten ze de Amerikaanse olieondernemingen bij de uitbating van de bodemschatten. Ook wil Washington zich als garant presenteren voor de energievoorziening van Europa en Japan. Maar deze globale kapitalistische centra staan in hun logica in concurrentie met de VS, maar zijn begrensd in hun mogelijkheden om hun interesse op vergelijkbare sterkte met Washington door te zetten.

Zitten de VS eenmaal aan de schakelaar van de boortorens en pijplijnen, dan kunnen ze de greep van mogelijke concurrenten afweren en de olie en gas stroom regelen in hun interesse. Dat is dan ook de reden voor de huidige geopolitieke strategie van Washington en zal ze niet aarzelen om haar interesse met militair geweld door te drukken, dit alles om haar hegemonie militair te onderbouwen.

Bron: Luis Mesa Delmonte – professor universiteit van Havana

Het globale energieverbruik zal blijven stijgen. Alternatieve energiewinning is de eerste tijd geen alternatief. Olie en gas blijven dus van centraal belang.

plex van de Verenigde Staten. In de praktijk stellen we vast dat deze troepenstationering in de voorbije jaren ingepand werd in regio's die over een grote rijkdom aan energietroeststoffen beschikken. Voor de Perzische golf zijn dat 679 miljarden vaten, dat is 65 procent van de gekende oliereserves en 35 procent van de gasvoorraden op aarde.

De Caucasische regio en Centraal-Azië zijn goed voor 35 miljard barrel olie. Recente geografische studies spreken van een olievoorraad van 235 barrel. De gasreserves worden geschat voor de Caucacus op 34 procent van de globale gasreserves. Deze gegevens tonen ons zeer duidelijk het strategische belang van de gebieden. Alle studies en ramingen over het globale energieverbruik wijzen op significante stijging van de vraag naar energie. Met het oog op de korte tijd is het onmogelijk en uitgesloten de energiebehoeften te dekken door alternatieve energiewinning. Hierdoor zullen in de komende drie decennia olie en gas hoog op de beleidsagenda blijven staan.

DOSSIER

ORGANISATIE VAN OLIE PRODUCERENDE LANDEN OPEC

OLIE IN DE GOLF

Ludo De Brabander

De angst van de oorlog is olie. Het gaat in de VS om hun banden met olieleveranciers veilig te stellen.

Washington wil dat de Amerikaanse olie multinationals zich met alles kunnen bezighouden: prospectie, ontginning, boringen, raffinage, distributie.

Ze willen ook dat die grondstof open ter beschikking staat van de economische ontwikkeling in de VS. Een kartel van producerende landen is dan alleen maar lastig.

DE OPEC

| Ludo De Brabander |

De inzet van de crisis is de OPEC. Een kort portret van een organisatie die vooral in de jaren zeventig zwaar op de tenen trapt van het rijke westen.

OPEC Board of Governors, Geneva, September 3, 1962

De Organisatie van de olie-uitvoerende landen (OPEC), is opgericht op de Conferentie van Bagdad (10 tot 14 september 1960) door Iran, Irak, Koeweit, Saudi-Arabië en Venezuela. Bij de vijf stichtende leden zouden er in de loop der jaren nog acht bijkomen: Qatar (1961), Indonesië (1962), Libië (1962), Verenigde Arabische Emiraten (1967), Algerije (1969), Nigeria (1971), Ecuador (1973) en Gabon (1975). Beide laatste landen verlieten de organisatie respectievelijk in 1992 en 1994.

Met dit kartel trachten de OPEC-leden via een systeem van quota de prijzen op peil te houden. Dat gebeurt op regelmatige bijeenkomsten waar afspraken worden gemaakt over het productieniveau. Olie is een geschikt kartelproduct, omdat er weinig vervangproducten zijn en het aantal belangrijke producenten vrij beperkt is. Dat maakt afspraken gemakkelijker. Tot begin jaren zeventig lagen de machtsverhoudingen nog anders. Tot dan lagen oliewinning, verwerking, transport en afzet bijna helemaal in handen van de oliemaatschappijen. Deze multinationals bepaalden autonoom welke hoeveelheden olie er bovengepompt worden en stelden de prijzen vast, zonder dat regeringen in de productie- en consumptielanden veel in de pap te brokken hadden. De macht van de oliemultinationals was een gevolg van een belangenconflict in 1925 tussen de toenmalige giganten: Standard Oil of New Jersey, Royal Dutch Shell, Anglo-Persian, Texaco, Socal (Standard Oil of California), Gulf Oil en Mobil Oil. Na enkele jaren van gekibbel kwam het in 1928 tot een beginselakkoord, het Achnacarry-akkoord, genoemd naar het Schotse stadje waar de oliebaronnen vergaderden. Ze besloten de bestaande verdeling van de

markt te handhaven, afspraken te maken over olieprijsen en dus de productie te regulariseren. Later vervoegden Esso, Royal Dutch Shell en de Anglo-Persian (later BP) de club. Sindsdien sprak men van de 'zeven zusters'. De VS was de grootste producent toen, en dat duurde nog jaren zo. In 1955 produceerden de Amerikanen 44 procent van de wereldolie. Dat verklaart ook gedeeltelijk de dominerende rol van Amerikaanse oliemultinationals vandaag.

De olielanden waren in die tijd technisch en financieel niet opgewassen tegen de grote ervaring en macht van de oliemultinationals op vlak van oliewinning en distributie. Vanaf de jaren veertig zou daar geleidelijk een kentering in komen. Venezuela probeerde betere voorwaarden af te dwingen en introduceerde een taks van 50 procent op de winsten van de oliemaatschappijen. Saudi-Arabië zou korte tijd later eveneens het taksysteem invoeren. In 1947 werd in het Iranese parlement een nieuwe wet gestemd die het einde vroeg van de bestaande akkoorden met Anglo-Persian. Na het mislukken

BRANDSTOF VOOR DE WERELDECONOMIE

Oliereserves in de belangrijkste olielanden in miljarden barrel (stand 2001)

CANADA	6,6
VERENIGDE STATEN	30,4
MEXICO	26,9
VENEZUELA	77,7
BRAZILIË	8,5
NOORWEGEN	9,4
ALGERIË	9,2
NIGERIA	24,0
ANGOLA	5,4
LIBIË	29,5
IRAK	112,5
SAOEDI-ARABIË	261,8
VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN	97,8
KOEWEIF	96,5
KATAR	15,2
OMAN	5,5
IRAN	89,7
AZERBAÏDJAN	7,0
KAZAKSTAN	8,0
RUSLAND	48,6
CHINA	24,0

Bron: BP

van onderhandelingen, nationaliseerde de Iranese Eerste Minister Mossadegh de olieproductie in mei 1951. Maar met de hulp van de CIA werd Mossadegh twee jaar later van de macht verdreven en terug vervangen door de Sjah, die tot aan de revolutie van 1979 met verve de belangen van de VS in de regio zou verdedigen.

De periode 1971-73 betekende een echte omwenteling voor de oliemarkten. De vraag naar olie bleef groeien en in de productielanden begon men te beseffen welke macht olie vertegenwoordigde, ook als politiek wapen. Het olie-embargo dat volgde op de Egyptische-Israëlische oorlog van 1973, zorgde voor scherpe prijsstijgingen. Saudi-Arabië weigerde de productie te verhogen om deze sterke prijsstijgingen een halt toe te roepen, tenzij de VS bereid was om de Arabische positie te verdedigen. Toen Washington een militair hulppakket van 2,2 miljard dollar voor Israël bekend maakte, werd de VS aan een olie-embargo onderworpen. De economie kwam in een diepe recessie. Het BBP van de VS daalde met 6 procent in de komende twee jaar.

Een tweede olieshock kwam er na de Iranese Revolutie. De oliemarkt geraakte in paniek en zorgde voor heel wat speculatie. De regering Carter startte een embargo op olie-import uit Iran en bevroor Iranese tegoeden als antwoord op de gijzelingsactie in de Amerikaanse ambassade. De oorlog tussen Iran en Irak een jaar later zorgde voor een dagelijkse vermindering van bijna 4 miljoen Barrels (1 barrel = 159 liter) op de wereldmarkt, goed voor 15 procent van de OPEC-export (of 8 procent van de wereldvraag). De OPEC-ministers beslisten de prijs vast te leggen op 36 dollar per barrel, een nooit eerder geziene prijsverhoging.

Toch was de impact in de tijd eerder beperkt. De macht van OPEC om prijzen te zetten werd ingeperkt door de komst van nieuwe olieproducerende landen of de verhoogde productie van olieproducenten buiten de OPEC, zoals Mexico, Groot-Brittannië, Noorwegen en in de VS, Alaska. Het marktaandeel van de OPEC daalde sterk en dus ook de inkomsten. Saudi-Arabië, de grootste OPEC-producent, zag zijn olie-inkomsten in elkaar zakken van 113 miljard dollar in 1981, naar 20 miljard dollar in 1986.

OLIEVERBRUIK

(in miljoenen barrels per dag)

	1997	2010 (bij een beperkte stijging van het verbruik)	2010 (bij een grote stijging van het verbruik)
Noord-Amerika	21,9	26,0	29,0
West-Europa	13,7	14,0	15,7
Aziatische industrie			
Staten (Japa, Korea, China)	6,9	6,9	8,0
GOS/Oost-Europa	5,4	6,6	7,8
Aziatische ontwikkelingslanden	12,6	16,1	22,5
Midden-Oosten	4,8	5,4	7,8
Afrika			
Latijns-Amerika	6,9	8,7	12,7
Wereldverbruik	73,0	83,7	103,5

107th OPEC Conference, Vienna, March 23, 1999

GRONDSTOF RESERVES IN EURAZIË

Olieproductie en verbruik

Volgens een studie van het internationaal energie agentschap zal het olieconsumptie in de volgende decennia zonder een diepgaande verandering in de energiestructuur een grote stijging kennen.

Zelf wanneer men ervan uitgaat dat de wereldeconomie maar met 1,5 procent zal stijgen en we een vergelijking maken met het jaar 1997, dan zal er voor 2010 een naar alle vooruitzichten grotere behoefte naar aardolie zijn van 10 miljoen barrels per dag.

Wanneer we een stijging van 3 procent zouden hebben dan zal men nog eens 20 miljoen barrels per dag meer nodig hebben.

Onafhankelijk hier van zal het grootste deel van deze energiebehoefte naar de Verenigde Staten en naar de Aziatische industrielanden gaan.

De olieproductie van de OPEC-landen kan in de komende 10 jaar het olieconsumptie maar voor 40 tot 45 procent kunnen dekken.

De oliegebieden in Rusland en in de verschillende GOS-staten, alsook in de Noordzee (Noorwegen) zijn onontbeerlijk.

De vooropgestelde prognose over de hoeveelheid op te pompen olie, zegt niets over de prijs, die gevoelig kan stijgen, wanneer de kloof tussen verbruik en oliewinning een grotere gaping krijgt.

Het waren vooral de derdewereldlanden die het zwaarste leden onder deze tweede olieshock. Een stuk van de 'dollarberg' van de oliestaten begin jaren zeventig ging in de vorm van commerciële leningen naar derdewereldlanden. De tweede olieshock zorgde voor grote intreststijgingen. Derdewereldlanden zagen zich geconfronteerd met hogere olieprijsen, duurdere import en dus een escalerende schuld. De schuldencrisis was geboren.

De derde olieshock deed zich voor als gevolg van de Irakese invasie in OPEC-lid Koeweit. Irak heeft van meet af aan het olierijke grondgebied van Koeweit geclaimd. Een poging om Koeweit in 1961 effectief op te slopen ging de mist in, omwille van de ontplooiing van Britse troepen. In 1990 escaleerde dit territoriale dispuut, door twee bijkomende problemen. Ten eerste het wegpompen van olie door Koeweit uit een gemeenschappelijk olieveld in de grensregio. Ten tweede, het op de markt gooien van meer olie door Koeweit dan binnen de OPEC

PROGNOSE OLIEPRODUCTIE (miljoenen barrels* per dag)

	1998	2010
OPEC	34,2	38,2
Niet OPEC	44,5	57,9
Verenigde Staten	9,3	9,1
Noordzee	7,2	12,0
Andere	21,7	29,3

*Een barrel is 159 liter

Bron: Internationaal energie vooruitzicht, Washington

was afgesproken. Irak zat met zware schulden en afbetalingen als gevolg van het achtjarig conflict met Iran. Met een succesvolle invasie kon Irak zijn macht in de OPEC verstevigen, zowel olieprijsen als inkomsten verhogen en tenslotte oorlogsschulden aan Koeweit schrappen. Irak gokte verkeerd. Het wegvallen van zowel Koeweit als Irak (als gevolg van een embargo) leidde niet tot langdurige extreme prijsstijgingen, omdat Saudi-Arabië de productie sterk uitbreidde.

De stijgende vraag naar olie wereldwijd, en de groeiende schaarste in een aantal niet-OPEC-landen, zal er voor zorgen dat de politieke en economische macht van de OPEC opnieuw zal toenemen. Dat is een grote zorg voor de VS, die de macht van de OPEC in de jaren zeventig nog niet is vergeten. De inzet van de Irak-crisis is dan ook mee de OPEC zelf. Zie ook de website www.opec.org

32nd (Extraordinary) OPEC Conference, Vienna, March 16-17, 1973

OLIE IN DE GOLF

| Ludo De Brabander |

De crisis rond Irak draaft natuurlijk rond veel meer dan massavernietigingswapens en de dictatuur van Saddam Hoessein. De inzet is veel groter en overstijgt de kwestie Irak: het gaat over de verdere uitbouw van de enige supermacht tot een machtig imperium dat zich het recht toemeet om terug te grijpen naar de aloude koloniale recepten van militaire en economische controle.

Tijdens de onderhandelingen over het klimaatverdrag in Rio (1992), liet Bush Senior duidelijk verstaan dat er niet onderhandeld kon worden over de 'American way of life'. De VS verbruiken met amper 3 procent van de wereldbevolking zowat 1/3 van alle grondstoffen. Een dergelijke wanverhouding kan slechts gehandhaafd worden wanneer de periferie (de wereld) er voortdurend aan herinnerd wordt dat ze ten dienste moet staan van het centrum, de VS. De grondstoffen moeten naar dat centrum geïmporteerd worden en dat tegen redelijke prijzen. Indien nodig wordt militaire macht ingezet om de economische doelstellingen te bereiken.

Na de Irakese invasie in Koeweit zei vader Bush al dat "we ons moeten beschermen tegen de zware bedreigingen waaraan de olievelden van Saudi-Arabië onderhevig zijn, en dus onze Amerikaanse manier van leven, de vrijheid van de Verenigde Staten en hun geallieerden."¹

Op 17 mei 2001 presenteerde vice-president Dick Cheney als voorzitter van de *National Energy Policy Development Group* een rapport. Opdracht van de deze commissie was een antwoord zoeken op het vraagstuk van de steeds hogere energienood van de VS in de komende 25 jaar. Daarbij werd zeer duidelijk gekluisterd naar de aanbevelingen van de energielobby en de zeer invloedrijke conservatieve denktanks zoals *The Heritage Foundation*. Deze organisatie heeft een heuse energiecel en hield enkele jaren geleden een conferentie met de veelzeggende titel, 'Energietekorten in het energierijke Amerika, Waarom?'. Er werd een blauwprint voorgesteld dat aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: alle aandacht moet gaan naar het blijven bevoorraden van de Amerikaanse consument en de "energie-intensieve Amerikaanse economie". De hoge energieconsumptie wordt in conservatieve middens niet als een probleem ervaren, dus moet het gebeuren aan de aanbodzijde. De Cheney-Commissie volgt volledig deze lijn. In haar scenario groeit de afhankelijkheid van buitenlandse olie van 52 naar 64 procent in 2020. Om

daaraan tegemoet te komen wordt gekozen voor een dubbele strategie. Ten eerste het verhogen van olie uit de Golfstaten. Het rapport vraagt extra diplomatieke inspanningen om bijvoorbeeld op vlak van verbetering van de infrastructuur een verhoogde output mogelijk te maken. Ten tweede is er nood aan een geografische verspreiding van de olie-import. Het rapport heeft het onder meer over de Kaspische regio, Kazakstan, de sub-Sahara (Nigeria en Angola) en Latijns-Amerika (Mexico, Colombia en Venezuela). Het gaat bijna steeds om onstabiele regio's. Om die bevoorrading veilig te stellen is het militaire apparaat nodig. Dat verklaart gedeeltelijk de enorme hausse van het Amerikaans defensiebudget, de stevige uitbouw van het militair apparaat en de nieuwe militaire doctrine van een 'preventieve' oorlog.

IRAK

Irak is dus in de eerste plaats het slachtoffer van die olieprioriteit van het buitenlands Amerikaans beleid. Irak beschikt over de tweede grootste reserves na Saudi-Arabië. Het gaat om ongeveer tien procent van de wereldreserves. Reserves die noodzakelijk zijn voor de Amerikaanse economie. Fadhil

Chalabi, een voormalige olieminister van Irak en nu hoofd van het *Centre for Global Energy Studies*, een Londense denktank beweert bovendien dat de Irakese reserves zwaar onderschat zijn: "Uiteindelijk kunnen ze zelf die van Saudi-Arabië overtreffen." Ongetwijfeld is elk land met een economie van betekenis sterk geïnteresseerd in die Irakese rijkdom. Rusland en Frankrijk doen nu al zaakjes met het regime en beschikken dan ook over een eigen agenda.

Voor alle duidelijkheid, het is niet alleen de olie van Irak, waarop geaasd wordt, maar ook die van de andere olie landen. Ariel Cohen, medewerker van *The Heritage Foundation*, is kind aan huis van de extreemrechtse vleugel van de regering Bush. Hij heeft het Washington-scenario voor post-oorlog-Irak opgesteld: privatiseren van de olie-industrie, opsplitsen in drie onderdelen (noord, midden en zuid), terugtrekken uit de OPEC

OLIEIMPORT VAN DE VERENIGDE STATEN

Belangrijkste leverlanden

	Hoeveelheid in miljarden Barrel per dag
CANADA	1,8
SAOEDI ARABIË	1,7
VENEZUELA	1,6
MEXICO	1,4
NIGERIA	0,9
IRAK	0,8
NOORWEGEN	0,3
ANGOLA	0,3

en de markt overspoelen met olie. Gevolg de prijzen zakken en de capaciteit van de OPEC om de prijzen te bepalen wordt ondergraven. Larry Lindsey, de economische adviseur van president Bush, windt er geen doekjes om: "Wanneer er een verandering van regime is in Irak, dan kan je per dag 3 tot 5 miljoen Barrels aan de wereldproductie toevoegen. Een succesvolle uitvoering van de oorlog zou goed zijn voor de economie."²

De zwaar door de VS gesteunde voorman van de oppositie-groepering INC, Ahmed Chalabi, is de man op wie gerekend wordt om dit scenario mee te helpen uitvoeren. Hij heeft daarvoor al in oktober van 2002, met de steun van de Bush-administratie, gesprekken gevoerd met de grote oliemultinationals, wat landen als Frankrijk, Rusland behoorlijk nerveus heeft gemaakt, zeker na Chalabi's uitspraak in de Washington Post dat de "Amerikaanse bedrijven een 'big shot' zullen krijgen in Iraks olie".

AFGHANISTAN

Enkele maanden na de presentatie van de aanbevelingen van de Groep Cheney werd de oliezorg reeds in een oorlog vertaald, onder het mom van de 'strijd tegen het terrorisme'. Tot 29 juli 2001 was ex-CIAster (van 1982 tot 1987 actief in de regio) en ondersecretaris voor Zuid-Azië, Christina Rocca, nog namens de VS aan het onderhandelen met de Taliban om tot een overeenkomst te komen tussen de Noordelijke Alliantie en het Taliban-regime. De VS wilde vooral een gunstig politiek klimaat zodat de pijpleiding voor de distributie van de olie uit Centraal-Azië kon worden aangelegd. De Amerikaanse oliemaatschappij Unocal en het daarmee geassocieerde Saoedische oliebedrijf Delta waren in de Amerikaanse delegaties goed vertegenwoordigd in o.m. de persoon van Robert Oakley (ex-VS-ambassadeur en lobbyist voor Unocal). De Vice-voorzitter van Unocal, Chris Taggart had in 1996 nog laten verstaan dat zijn bedrijf de machtsovername door de Taliban als "zeer positief" ervoer. Een ander hooggeplaatste collega van Taggart, John J. Maresca, verklaarde op 12 februari 1998 voor een Commissie van het Amerikaanse Parlement dat een pijpleiding via Afghanistan "de enige mogelijke" was. Unocal had inmiddels al, na intense bemiddeling door de Amerikaanse regering, een akkoord gesloten met de Turkmeens president Niazov voor de aanleg van de Afgaanse pijpleiding. Maar met de Taliban was het moeilijk zaken doen. 11 september kwam dan als een 'geluk bij een ongeluk'. Het regime werd met een bommenregen van de macht verdreven. De bezetting door westerse troepen, maakt het nu mogelijk om het project voor de pijpleiding concreet te maken. Het ziet er naar uit dat de VS ook voor andere onwillige of vijandige naties een militaire aanpak in petto hebben.

Van de oorlog in Afghanistan maakte de VS tegelijk gebruik om de militaire aanwezigheid in de regio sterk op te voeren. Met Kirchizistan en Oezbekistan zijn akkoorden getekend voor de creatie van militaire VS-bases en met Turkmenistan en Kazakstan zijn onderhandelingen bezig.³ Die zijn nodig om

de Kaspische olie via Afghanistan te transporteren naar de Pakistaanse haven Karachi.

OPEC

Irak is dus niet meer dan een schakel in het olieverhaal dat ongetwijfeld een volgende verlengstuk krijgt naar Iran, dat eveneens in Bush' speech bij de 'as van het kwaad' is ingedeeld. In conservatieve middens wordt nu het veld al klaargemaakt voor een nieuwe campagne. Ariel Cohen van The Heritage Foundation bijvoorbeeld titelt een van zijn artikels 'the axis of oil'. Het gaat om een aanval tegen de OPEC en islam die hij zonder meer linkt aan terrorisme. "Noord-Korea, Irak, Al Qaeda. Alsof deze kopzorgen nog niet groot genoeg zijn, moeten de Amerikanen nu tegen olieprijszaken aankijken die 50 procent hoger zijn dan een jaar geleden. (...) De OPEC trekt het zich helemaal niet aan dat de VS-economie stagneert of zelfs in een recessie verzinkt. En op politiek vlak, groeit het anti-Amerikanisme bij de belangrijkste olieproducenten." Vervolgens heeft Cohen het over het doorsluizen van 'petrodollars' naar programma's voor massavernietigingswapens en nucleaire programma's - waarbij hij overigens zedig zwijgt over het Israëlische arsenaal, het grootste in het Midden-Oosten - en naar fundamentalistische groepen, zoals de Libanese Hizbollah.⁴ Ook het linkse regime in Venezuela, een belangrijke olieproducent wordt niet gespaard en zelfs Saoedi-Arabië krijgt er sinds 11 september duchtig van langs, omdat het een broeinest van 'islamitische terroristen' herbergt en na 11 september de olieproductie hebben afgeremd en zo de olieprijs laten stijgen, waardoor de economische groei nog meer vertraagde.

Geen wonder dus dat de regering Bush het militaire budget drastisch de hoogte blijft injagen en allerlei nieuwe strategische concepten en doctrines laat uittekenen. Conservatieve middens halen zelfs een rechtstreeks veiligheidsbelang aan om te argumenteren dat alle inspanningen naar de energiebevoorrading moeten gaan. In de Jaaruitgave van The Heritage Foundation heet het: "de groeiende militaire verplichtingen van onze natie vereisen betaalbare en betrouwbare energiebronnen". Het defensieapparaat is immers goed voor 80 procent van de federale energieconsumptie, zo wordt gesteld. "De noodzaak voor een globale oorlog tegen het terrorisme zou deze behoefte betekenisvol kunnen doen stijgen".

1 Katia Salamé-Hardy. Les Scénarios Pétroliers du président Bush. In: Arabies, maart 2001

2 Peter Beaumont & Faisal Islam. US plans to destroy Opec Cartel: Post-Saddam blueprint. In: Dawn, 4 november 2002

3 Paul-Marie de La Gorce. Le Sud-Ouest asiatique, nouvel axe du monde. In: Manière de voir 67, Januari-februari 2003

4 Ariel Cohen. The axis of Oil. In National Review Online, 11 januari 2003 (www.nationalreview.com)

HUN DEMOCRATIE IS DE ONZE NIET...

| André De Smet |

Als in Afrika of in een ander Derdewereldland verkiezingen worden voorbereid, is men er in Europa en de Verenigde Staten als de kippen bij om de les te spellen over wat kan en niet kan (mag). Kortom, om hen lessen in democratie te geven.

Waarnemers, o.m. parlementsleden uit het Noorden, worden er dan op uitgestuurd om alles te controleren en van nabij te volgen.

In Europa en de VS staan de machtshebbers vrij te handelen zoals ze willen, meestal in eigen belang. Hier worden dan kiessystemen hertekend die voor de machtshebbers het voordeligst uitkomen en soms een verkrachting zijn van de democratie. Mocht iets dergelijks in de Derdewereld plaats hebben, dan zou er gesproken worden over favoritisme of dictatuur. Twee voorbeelden...

De nieuwe Franse regering onder Chirac, die nu over de volstrekte meerderheid beschikt, wil het kiessysteem overhoop gooien. Ze streeft ernaar om de kleinere partijen uit te schakelen, zodat er uiteindelijk maar twee blokken tegenover elkaar blijven staan. De UMP die rond Chirac is gebouwd en de PS.

In hun achterhoofd denken de grote partijen duidelijk aan een bipolarisering naar Amerikaans model. Met andere woorden, men wil de zetelverdeling in hoofdzaak tot de twee grootste partijen beperken. Ook de woordvoerders van de Franse PS trappen in de val, omdat zij denken hieruit hun voordeel te kunnen halen, gezien de kleinere of nieuwe partijen zo goed als uitgeschakeld worden.

Deze Franse regering pakt eerst de Europese verkiezingen aan. Voorheen maakte het

Franse grondgebied één kiesdistrict uit. De zetels werden proportioneel verdeeld. Hierbij kwamen de kleinere partijen ook aan bod en kregen dus verkozenen. In de nieuwe kieswet zullen de verkiezingen in 8 verschillende regionale kiesdistricten worden gehouden. Het mandaat van de verkozenen gaat van 5 naar 6 jaar. De verkiezingen zullen in twee rondes verlopen.

Vroeger kon een lijst met 3% van de stemmen voor de tweede ronde nog samensmelten met een andere lijst. Nu wordt die drempel op 5% gelegd. Om zich te handhaven als lijst in de tweede ronde was er vroeger 10% van de uitgebrachte stemmen nodig.

Onder druk van de UMP van Chirac, gaat het nu om 10% van de ingeschreven kiezers. Als men weet dat bij sommige verkiezingen in Frankrijk slechts de helft en soms zelf minder, gaat stemmen, dan begrijpt men wat dit betekent. En dan komt het ergste. De lijst die in de tweede ronde de meeste stemmen behaalt, krijgt een premie van 25 zetels. De zetels die overblijven zullen dan proportioneel verdeeld worden onder alle lijsten. Voor de rechtse UMP betekent dit systeem de uitschakeling van extreemrechts en andere kleine, rechtse of centrumformaties. Voor de PS wil dat zeggen, de uitschakeling van de communisten, de groenen, extreem links en de radicalen.

In ons land pakt men het anders aan. Kandidaten kunnen gelijktijdig op de lijst van de Senaat en de Kamer staan. Ook al hebben ze vooraf verklaard dat ze niet zullen zetelen en dat ze in het gewest of het Europees Parlement willen blijven. Alle Belgen zijn gelijk voor de wet maar... het zullen slechts een beperkt aantal personen zijn die voor een dergelijke operatie in aanmerking komen. Het worden dus de kopstukken en mediafiguren die vooruitgeschoven zullen worden. Het politiek beleid zal nog pas door een handvol mensen bepaald worden. Daarbij komt nog dat een kiesdrempel van 5% wordt ingevoerd, ook voor de provinciale kiesomschrijving.

Met deze provinciale kiesomschrijving stapt men af van het principe dat de verkozenen dicht bij de burger moet staan. Een groot aantal kandidaten zal voor velen in de provincie een illustere onbekende zijn. De partijen vertellen vandaag dat hun lijsten in een 'poll' worden samengesteld. Maar wie kent wie

als deze vijftig kilometer van mekaar wonen? En hier spreken we dan nog van de partijleden; wat hierover te zeggen op het niveau van de gewone kiezers?

Terwijl iedereen het erover eens is dat de kloof tussen burger en beleid steeds breder wordt, merkt men aan de feiten dat we een andere richting uitgaan. Met de burger, ook als kiezer, houdt men geen rekening. Of toch wel, maar dan kijker voor zijn of haar televisietoestel, die door spelletjes moet beïnvloed worden.

Onze democratie wordt verkracht. Het wordt tijd dat we ons hiervan bewust worden. ■

UITSLAGEN

ISRAËL - PARLEMENT - 26/01/03

De Israëlische parlementsverkiezingen brachten zoals verwacht, geen fundamentele veranderingen. Ondanks de kritieke economische situatie, met een aanzienlijke stijging van de werkloosheid en een daling van de koopkracht en ondanks het gebrek aan perspectief voor een vreedzame oplossing van het conflict met de Palestijnen, bleven velen trouw aan Sharon. In een tv-interview zegden velen: "Sharon is de beste onder de slechten". De lage opkomst, slechts 58%, is ook sprekend. De Labour-kandidaat, Amiram Mitzana, die een pleidooi hield voor de terugtrekking van alle kolonies uit de bezette gebieden en hiervoor slechts twee maanden campagne kon voeren, brak niet door. Integendeel, zijn arbeiderspartij behaalde het laagste cijfer uit haar geschiedenis.

(Tussen haakjes het aantal zetels in het vorige parlement.)

Arabische partijen : 9 (10)

Meretz (vrijzinnige pacifisten): 6 (10)

Arbeiderspartij: 19 (25)

Am Ehad (linkse Syndicalisten) 4 (2)

Shinour (vrijzinnige liberalen) 15 (6)

Eenheidspartij van de Toreh (conservatieve religieuzen) 5 (5)

Shass (religieuze orthodoxen) 11 (17)

Israel Be Alya (Russische migranten - rechts) 2 (4)

Likoud 37 (19)

Nationale Religieuze partij 5 (5)

Nationale Eenheid (Russische migranten - extreem rechts) 7 (7)

(De laatste vier partijen maakten, samen met Labour die ontslag nam, deel uit van de regering.)

DUITSLAND - DEELSTATEN - 02/02/03

De verkiezingen in de deelstaten Hessen en Neder-Saksen hadden een politieke aardverschuiving als gevolg. In Hessen, de deelstaat waar vroeger Schröder aan de macht was, verliest de SPD 10,1% en in Neder-Saksen 13,5%. Met 49,1% in Hessen en 48,34% in Neder-Saksen zijn de christen-democraten de grote overwinnaars. Zij veroveren meteen de meerderheid in de Bundesrat, zodat de regering over alle netelige kwesties met de oppositie zal moeten onderhandelen.

Zes maanden na de nationale verkiezingen waarin SPD en Groenen samen de overwinning behaalden, moet de regering Schröder zich toch ernstige vragen gaan stellen. De SPD stelt zich voluit op als partij van het centrum en heeft duidelijk haar linkse vleugel, de arbeidersbeweging, verloren. De vele acties van de vakbonden tonen aan dat de arbeidersbeweging haar vertrouwen in deze regering verloren heeft.

NEDERLAND - PARLEMENT - 22/01/03

Na de spectaculaire opmars van de populistische lijst Pim Fortuyn in mei 2002, was het te verwachten dat de verkiezin-

gen van 22 januari voor een aardverschuiving zouden zorgen. De herhaalde en opeenvolgende opiniepeilingen, de rol van de talrijke kiesdebatten op tv, en de ommekeer van de PvdA qua inhoud en qua kandidaten en de aangekondigde strijd tussen CDA en PvdA om als sterkste uit de bus te komen, hebben hier toe bijgedragen.

Om een betere kijk op deze uitslag te krijgen, lijkt het me interessant om naast de uitslag van 22 januari een overzicht te plaatsen van de voorgaande uitslagen en de laatste opiniepeilingen.

	1998	2002	peilingen	uitslag 2003
CDA	29	45	44	44
LPF		-26	6	8
VVD	38	24	26	28
PvdA	45	26	40	42
Groen Links	11	10	6	8
SP	5	9	16	10
D66	14	7	6	6

Een eerste vaststelling. De regeringsdeelname gedurende zes maanden heeft de LPF een zware slag toegebracht. De CDA heeft stand gehouden, maar weinig kiezers van haar vroegere regeringspartners opgevest. De VVD had zich meer rechts opgesteld, maar heeft toch weinig gerecupereerd van haar vroegere collega's van de LPF. De PvdA heeft een enorme sprong vooruit gemaakt en zag veel van haar vroegere kiezers terugkeren. De kleine partijen werden geplet in de concurrentiestrijd tussen de twee groten. De SP ging nogmaals vooruit en Groen Links hield ondanks het vertrek van haar kopman met een nieuwe jonge kandidaat stand. Idem voor D66.

Het is nu wachten op wie zal kunnen en durven de regering te vormen.

SPANJE

We schreven het hier reeds. De Spaanse premier, Jose Maria Aznar, heeft aangekondigd dat hij ontslag gaat nemen als voorzitter van zijn conservatieve Volkspartij (Partido Popular). Tevens stelde hij geen kandidaat meer te zullen zijn in de verkiezingen van 2004. Wellicht wil hij zich vrij houden om, met de steun van Berlusconi, zich dan kandidaat te stellen voor het voorzitterschap van de Europese Commissie, zoals Dehaene en Kok dat ook ambiëren.

Maar geen nood, op 9 januari 2003 heeft zijn echtgenote, Ana Botella, voor 300 militanten van de PP bekend gemaakt dat zij in de politiek gaat. Ze wil zich kandidaat stellen voor het burgemeesterschap van Madrid in de verkiezingen die op 25 mei plaats zullen hebben. Ze beschouwt dit als een eerste stap naar de algemene verkiezingen van 2004, waar ze denkt haar man te kunnen vervangen.

DE BEWAPENING VAN HET MIDDEN-OOSTEN. EEN KRITISCHE BLIK OP DE WAPENUITVOER NAAR EEN EXPLOSIEVE REGIO

| Willem De Klerk |

*Sinds de Tweede Wereldoorlog is het Midden-Oosten een brandhaard van gewapende conflicten.
Het Israëliisch-Palestijns conflict zorgt er al een halve eeuw voor een permanente toestand van oorlog.
En een Tweede Golfoorlog dreigt alleen maar olie op het vuur te gooien...*

Irak moet ontwapenen, maar ondertussen lijkt er geen enkel probleem te zijn met de enorme stijging van de militaire uitgaven in staten als Israël, Oman en Saoedi-Arabië. Deze rijzende sterren aan het militair firmament worden daarenboven nog flink bewapend door de internationale gemeenschap. Wordt het niet de hoogste tijd dat we de wapenhandel met een van de meest explosieve regio's ter wereld in vraag gaan stellen? Want laat ons vooral geen illusies maken: daar waar de wapens aanwezig zijn, zullen ze ook worden ingezet.

BEWAPENING VANUIT DE INTERNATIONALE GEMEENSCHAP

Ondanks een daling van wapenuitvoer door heel wat landen in het Midden-Oosten, blijft het Midden-Oosten nog een belangrijke afzetmarkt voor wapenproducenten. Een 6-tal staten uit het Midden-Oosten slagen er immers in de top 20 van wapenimporteurs wereldwijd te halen, voor de periode van 1997 tot 2001. Het gaat hier om Saoedi-Arabië (3de op de wereldranglijst), Turkije (op de 4de plaats), Egypte (8ste), Israël (11de), de Verenigde Arabische Emiraten (13de) en Iran (op de bescheiden 20ste plaats). Samen zijn ze goed voor zo een 21.609 miljard dollar.

BEWAPENING VANUIT DE EU

Ook vanuit de landen van de Europese Unie wordt het Midden-Oosten actief bewapend. In het vierde jaarverslag ter evaluatie van de Europese gedragscode op de wapenhandel lezen we o.m. dat de

totale Europese wapenuitvoer naar het Midden-Oosten in 2001 zo'n 2.016.455.617 euro bedroeg (hier is Turkije bij gerekend). Dat is ongeveer de hoeveelheid van de totale wapenuitvoer naar andere landen van de Europese unie. 29% van de totale Europese wapenuitvoer is m.a.w. bestemd voor het Midden-Oosten. De Verenigde Arabische Emiraten gaan met de hoofdbrok (776.453.325 euro) lopen. Saoedi-Arabië en Turkije volgen met respectievelijk 660.577.277 euro en 258.606.602 euro. Vooral Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk spelen hierin een grote rol, maar een niet onaanzienlijk aandeel is ook weggelegd voor landen als Duitsland, Nederland, Italië en België. Al deze landen (met uitzondering van België) bevinden zich immers in de top 10 van 'wereld wapenimporteurs' (voor de periode van 1997 tot 2001). Belangrijk om op te merken is dat we het hier hebben over de totale waarde van de Europese wapenuitvoer, en dus nog niet over de totale waarde van de vergunningen zoals die toegekend zijn door de verschillende lidstaten. Eigenlijk is het juister een beleid te beoordelen op datgene waarvoor vergunningen zijn afgeleverd. Dat zou het plaatje met andere woorden nog fors maken.

BELGIË EN HET MIDDEN-OOSTEN

Door de indrukwekkende internationale cijfers en de cijfers van landen als Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, zou je haast de indruk krijgen dat België vrijuit gaat. Niets is natuurlijk minder waar. De Belgische wapenuitvoer naar het Midden-Oosten bedroeg in 2001 zowat de

helft van de totale Belgische wapenuitvoer (47,7% om exact te zijn). In bruto cijfers gaat het om 112.282.000 euro (Let op: ook hier is Turkije erbij gerekend). De waarde van de uitvoervergunningen is in 2001 dan weer goed voor 227.709.043 euro.

Het leeuwendeel van de Belgische wapenuitvoer (zowat 90%) was in 2001, bijna traditiegetrouw, bestemd voor Saoedi-Arabië. Maar ook de Verenigde Arabische Emiraten en Qatar zijn samen goed voor zo'n 7%. Als we naar de waarde van de afgeleverde vergunningen kijken, merken we dat ook Turkije politiek geen onbelangrijk gegeven is.

ONDANKS DE WAPENHANDEL, DE WAPENINDUSTRIE...

Naast de wereldwijde wapenhandel mag niet uit het oog worden verloren dat heel wat landen in de regio bovendien zelf over een eigen (omvangrijke) wapenindustrie beschikken. Het 'small arms survey' van 2002 zegt hierover dat zeker 11 landen in het Midden-Oosten lichte wapens en/of munitie produceren (of minstens de capaciteit hebben om te produceren). Dit alles ondanks het feit dat de regio een van de belangrijkste ontvangers van de zgn. conventionele wapens is.

Het gaat hier om Egypte, Iran, Irak, Saoedi-Arabië, Syrië en Turkije. Israël behoort zelfs tot 's werelds belangrijkste wapenproducenten (voor lichte wapens).

De totale omzet van het bedrijf Israël Military Industries (IMI) was in 2000 goed voor 417 miljoen dollar. IMI wordt daarenboven actief financieel ondersteund door

de Israëlische overheid (in het laatste decennium: 1,23 biljoen dollar). Naast de hoogtechnologische wapenproductie zou Israël ook nog over een zelfgebouwd arsenaal kernwapens beschikken. Ook Saoedi-Arabië heeft z'n eigen defensie-industrie (een aantal wapen- en munitiefabrieken) ontwikkeld sinds het einde van de jaren '70. Turkije is een van de grootste en meest exportgeoriënteerde wapenproducenten. Het gaat o.a. over lichte wapens en munitie, maar Turkije werd eerder ook al genoemd in de levering van F16's naar Egypte. Egypte zelf kan doorgaan als de oudste, maar grootste producent van lichte wapens en munitie in de regio.

Men vermoedt dat vele landen in de regio (bijv. Iran, Saoedi-Arabië, en Turkije) de productie van lichte wapens proberen uitbreiden, maar actuele informatie over de waarde en het volume van de wapenproductie in het Midden-Oosten is moeilijk te verkrijgen.

MILITAIRE UITGAVEN IN HET MIDDEN-OOSTEN

Een en ander heeft wellicht zijn effect op de militaire uitgaven in het Midden-Oosten. We zien immers een sterk stijgende trend in heel wat staten in de regio. Dit fenomeen is aan de gang sinds 1996 en lijkt zich nu in versneld tempo verder te zetten. In het SIPRI-jaarboek van 2002 vinden we o.a. dat Israël zijn defensiebudget in 2002 verhoogde tot 9,8 biljoen dollar. Hiermee kan Israël prat gaan op een van de hoogste ratio's inzake militaire uitgaven. Pittig detail: meer dan 20% van het Israëlisch defensiebudget wordt gefinancierd door de jaarlijkse 'US military grant assistance'. Maar ook al de olieproducerende landen (inclusief Iran, Saoedi-Arabië, Koeweit, Oman en de VAE) voerden belangrijke verhogingen van militaire uitgaven door. Oman verhoogde z'n militaire uitgaven in 2001 met 39%, Iran met 26% en Saoedi-Arabië wellicht met bijna 30%.

CONFLICT, DEMOCRATIE EN MENSENRECHTEN¹

Om de wapenhandel aan condities te onderwerpen worden er vaak in wetgevingen (in de huidige Belgische wetgeving en in de Europese gedragscode) een

aantal criteria gehanteerd. Gaat het om landen met burgeroorlogen, ernstige gewapende conflicten of zware spanningen die kunnen leiden tot een gewapend conflict? Gaat het om landen met ernstige en systematische mensenrechtenschendingen? En: gaat het om onderdemocratische landen? Deze drie vragen wil ik toetsen aan belangrijke wapeninvoerders Saoedi-Arabië, Turkije, Israël en de Verenigde Staten. Ik baseer me hiervoor op het Wapenrapport 2001, opgemaakt door het forum voor vredesactie en op de mensenrechtenrapportage van Amnesty International. Voor het volledige wapenrapport van het forum voor vredesactie:

<http://www.vredesactie.be/html/wapens.htm>

SAOEDI-ARABIË

Saoedi-Arabië is de belangrijkste exportbestemming van België, maar ook Europees en wereldwijd blijft het land een topper. Dit land, dat goed bevriend is met het Westen (in het bijzonder met de VS), wordt actief bevoorradt van allerhande wapens.

Al rapporteert al langer mensenrechtenschendingen, geseling als straf, systematische discriminatie van de vrouw. In 2001 werden volgens Al alweer vermeende politieke en religieuze activisten gearresteerd en er kwam ook

informatie aan het licht over het martelen van gedetineerden.

Politieke partijen, vakbonden en onafhankelijke mensenrechtenorganisaties zijn verboden in deze absolute monarchie, waarin 14,5% van het BBP naar wapens gaat. Saoedi-Arabië doet ook niet mee met de VN-registratie voor conventionele wapens. Bovendien leeft het land in zware spanning met z'n buurlanden, en dat is op de 1ste plaats Irak. Ook in de nieuwe Golfoorlog die op til is zou Saoedi-Arabië immers de uitvalsbasis worden voor Amerikaanse en Britse troepen.

In België werden er 12 vergunningen voor lichte wapens geleverd. De vrees dat

deze wapens gebruikt zouden worden ter onderdrukking van opstanden in deze woelige regio is wellicht erg terecht.

ISRAËL

Israël bevindt zich in een ernstig gewapend conflict. Ter illustratie: tussen november 2002 en februari 2003 kwamen minstens 100 Palestijnen om het leven (mede ten gevolge van de wapens geleverd door de internationale gemeenschap?). Palestijnse gewapende groepelingen doodden in 2001 ruim 187 Israëliërs, onder wie 154 burgers. Daarenboven is Israël reeds sterk bewapend. Israël is de zesde nucleaire macht in de wereld, die nog steeds weigert toe te treden tot het non-proliferatieverdrag en werkt ook aan biologische wapens in het 'Nes Tziyona Biological Institute'. Ook hier is de vrees dat Belgische (of Europese) wapens zouden bijdragen tot ernstige of systematische mensenrechtenschendingen wellicht niet onterecht. Leveren aan landen in ernstige conflicten is, althans volgens de Belgische wapenwet, verboden. Louis Michel wist ons echter gerust te stellen: voor Israël gaat het over de reparatie van verrekijkers. "Maar gaat het niet om militaire nachtkijkers van OIP?" vraagt Mich Erols van het forum voor vredesactie zich nog hardop af. En als er toch niets te verbergen valt, waarom dan zo weinig Belgische transparantie. Dit geldt uiteraard voor alle landen.

TURRIJKE

Een nieuwe regering, nieuwe hoop voor Turkije? Het is nog te vroeg om hier balans van op te maken. Wat wel reeds duidelijk is, is dat Turkije onder NAVO-paraplu weer volop zou voorzien worden van luchtafweergeschut, enz. in functie van de nakende oorlog tegen Irak.

Bovendien is er nog het reeds jarenlang aanslepend conflict tussen de regering en de PKK, hetgeen reeds aan 30.000 mensen het leven heeft gekost. Er is ook reeds langer dan vandaag sprake van afzondering van gevangenen, intimidatie van mensenrechtenactivisten, marteling tijdens politiehechtenis, enz. Turkije deed ook niet mee met de VN-registratie voor conventionele wapens en het land gaf in

2000 meer geld uit aan wapens dan aan gezondheid en educatie samen.

DE VERENIGDE STATEN

De Verenigde Staten liggen niet onmiddellijk in het Midden-Oosten, maar moeten zeker en vast in rekening worden gebracht. Wanneer we de wapenuitvoer naar bepaalde staten in het Midden-Oosten aanklagen moeten we dat ook doen voor betrokken partij (dominant aanwezig in de regio) in talloze conflicten, die bovendien dreigen te escaleren. De Verenigde Staten geven gigantische budgetten uit aan defensie: 343.200 miljoen dollar in 2001. Dat is 26 keer zoveel als de potentiële vijanden samen uitgaven in hetzelfde jaar. (Het gaat dan over 'schurkenstaten' als Irak, Syrië, Noord-Korea, Iran en Libië).

De cruciale vraag zal zijn of de internationale gemeenschap een politiek van 'preventieve aanval', unilateraal militarisme tot zelfs de militarisering van de ruimte zal blijven pikken.

KRITISCHE VRAGEN

Op het moment dat de internationale gemeenschap de absolute ontwapening eist van Irak, dringen zich een aantal cruciale vragen op. Het is immers het Westen dat Irak actief mee bewapend heeft. En hypocrisie troef wanneer we het wapenarsenaal van Irak vergelijken met o.m. dat van Israël, Turkije of de Verenigde Staten. Ondertussen zet de internationale gemeenschap, en vooral het Westen, deze bewapeningspolitiek naar het Midden-Oosten in grote getale voort. Er wordt nog steeds op los geleverd aan ondemocratische landen, landen in zware conflicten, en landen met ernstige en systematische mensenrechtenschendingen.

Als ethiek werkelijk van belang zou zijn in de politiek (belangrijker dus nog dan de talloze economische en geostrategische belangen), kan een land z'n geweten misschien sussen door:

- op zijn minst de kant van het internationaal recht te kiezen.
- de nationale wetgeving, de Europese gedragscode, de VN-afspraken, het Wassenaar arrangement niet te overtreden.

- door niet te leveren aan landen in conflict (de VS, Israël, Turkije enz.), landen met ernstige mensenrechtenschendingen (Egypte, Syrië, ...) en ondemocratische landen (Oman, Koeweit, Qatar, Saoedi-Arabië, V.A.E., enz.).

- geen steun te verlenen aan een eventuele oorlog in de regio (Irak), ook niet indirect of logistiek (en de hypocrisie van een mogelijke oorlog en de ontwapening van Irak te doorzien).
- de NAVO (-akkoorden) politiek systematisch in vraag te beginnen stellen.
- een strenge wetgeving op wapenuitvoer en wapenhandel te handhaven of te integreren. Stappen tot verdere harmonisering zijn noodzakelijk, maar niet als dit veelal achteruitgang betekent.
- meer transparantie te voorzien.

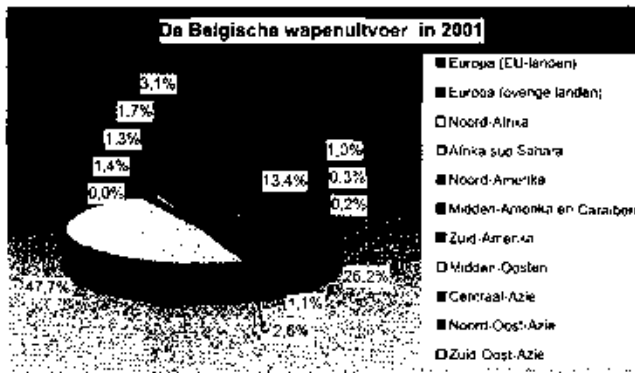
De internationale gemeenschap en in het bijzonder de Westerse landen en België mogen zich grondig vragen beginnen stellen bij de ongeoorloofde wapenstromen naar een conflictgebied (en de betrokken partijen) opdat vrede een kans zou krijgen. Afstappen van de commerciële logica dat wapens zomaar koopwaar zijn, is daartoe een eerste vereiste...

Bronvermelding:

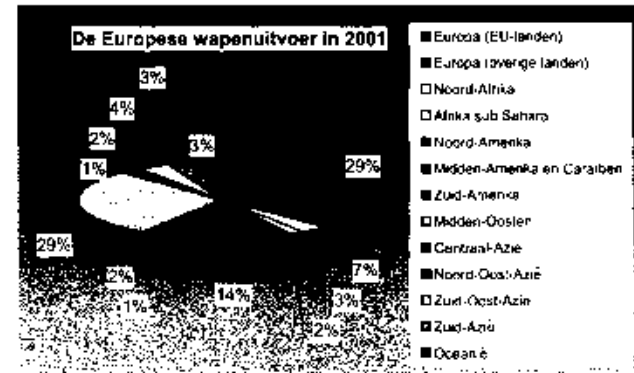
- SIPRI yearbook 2002. *Armaments, disarmament and international security*. Stockholm, Oxford University Press, 2002.
- *Fourth annual report according to operative provision 8 of the European Union code of conduct on arms exports*, in: "Official journal of the European communities", 19 januari 2002.
- VAN DAEL, D. e.a., *Informatiebrochure bij de internationale tegen de wapenhandel*, Antwerpen, 17 januari 1993. (uitgave van Pax Christi Vlaanderen)
- DE BRABANDER, L., ELSENS, B., SPIET, G. e.a., *Wapens zijn geen bananen*. "Vredescahier", Gent, september 1998, nr.2.
www.grip.org
www.vredesactie.be

1 Vrij naar: CROLS, M. en JOCHEMS, P., Wapenrapport 2001. in: Magazine van het forum voor vredesactie, jrg. 33, nr. 216, november 2002.

BIJLAGE 1: DE BELGISCHE WAPENUITVOER IN 2001

BIJLAGE 2: DE EUROPESE WAPENUITVOER IN 2001

BIJLAGE 3: DE BELGISCHE VERGUNNINGEN VOOR HET MIDDEN-OOSTEN

Saedi-Arabië

18 vergunningen, goed voor 191.347.342

Overheid:	12 voor lichte wapens 3 voor halflichte wapens 1 voor zware wapens 1 in de cat. 'andere'
Privé:	1 in de cat. 'andere'
Jaarrapport:	101.266.000

Verenigde Arabische emiraten

10 vergunningen, goed voor 19.922.494

Overheid:	9 voor lichte wapens
Privé:	1 in de cat. 'andere'
Jaarrapport:	6.228.000

Qatar

Geen vergunningen

Jaarrapport:	2.241.000
--------------	-----------

Oman

7 vergunningen, goed voor 1.259.566

Overheid:	7 voor lichte wapens
Jaarrapport:	917.000

Jordanië

8 vergunningen, goed voor 353.412

Overheid:	7 voor lichte wapens 1 in de cat. 'andere'
Privé:	1 voor persoonlijk gebruik
Jaarrapport:	589.000

Libanon

11 vergunningen, goed voor 2.773.040

Overheid:	9 voor lichte wapens
Privé:	2 voor persoonlijk gebruik
Jaarrapport:	255.000

Israël

6 vergunningen, goed voor 3.692.009

Privé:	6 in de cat. 'individueel'
Jaarrapport:	118.000

Egypte

3 vergunningen, goed voor 297.581

Overheid:	2 voor zware wapens
Privé:	1 voor persoonlijk gebruik
Jaarrapport:	103.000

Koeweit

3 vergunningen, goed voor 355.600

Overheid:	1 in de cat. 'andere'
Privé:	2 voor persoonlijk gebruik
Jaarrapport:	35.000

Syrië

2 vergunningen, goed voor 60.000

Overheid:	2 voor lichte wapens
Jaarrapport:	34.000

Turkije

13 vergunningen, goed voor 7.647.999

Overheid:	2 voor lichte wapens 2 in de cat. 'andere'
Privé:	4 in de cat. 'individueel'
Jaarrapport:	5 voor persoonlijk gebruik 496.000

EEN OORLOG MET WERELDHEERSCHAPPIJ ALS DOEL

| Karen Talbot |

De recente 'State of the Union'-toespraak van George Bush zou de mensen in dit land en overal ter wereld de ogen moeten openen voor de gevaren die ons boven het hoofd hangen – en dat zijn dan niet die gevaren waarover hij sprak in arrogante, leugenachtige en bedreigende bewoordingen. De échte betekenis van zijn woorden is bij velen van ons nog niet ten volle doorgedrongen.

DE WARE REDENEN VOOR EEN OORLOG TEGEN IRAK

Bush en de Wall Street-élite die hij vertegenwoordigt, zijn wanhopig op zoek naar een manier om het hoofd te bieden aan de groeiende economische crisis, die het gevolg is van fundamentele contradicties binnen het systeem waarover zij heersen. Net als in het verleden wordt oorlog ook nu weer gezien als een uitweg. Via een oorlog willen ze de hand leggen op de gigantische, nog niet ontgonnen olierijkdommen van Irak en de Perzische Golf. Méér nog, ze streven letterlijk naar wereldheerschappij, want ze denken dat dit hen zal redden uit de steeds uitzichtlozer wordende economische situatie en fabelachtige winsten zal opleveren. Ze wentelen ook massaal de last van de crisis af op de kap van de arbeiders, de armen en de middenklasse in de VS en daarbuiten. Zodoende willen ze nog méér rijkdom overhevelen naar de rijkste 1% van de samenleving. Dát ging er schuil achter de retoriek van Bush in zijn 'State of the Union'.

Laat er vooral geen twijfel over bestaan: Bush en de oliebusiness die hij en zijn kompanen vertegenwoordigen, hebben het gemunt op de Irakese reserves van 'zwart goud', reserves enkel overtroffen door die van Saoedi-Arabië. Die aardoliereserves vallen vlot te ontginnen, makkelijk te raffineren en zijn van prima kwaliteit. Er is dus heel wat aan te verdienen. Slagen de Amerikaanse oliebedrijven erin die reserves in te pikken, dan kunnen ze meteen ook de OPEC ondermijnen en zo de prijzen controleren. Ze worden gedreven door de strategische ligging van Irak, naast andere olierijke landen in het

Midden-Oosten, vitale waterwegen en de voornaamste Centraal-Aziatische oliepijpleidingroutes. Ze worden ook gedreven door het feit dat de wereldreserves van fossiele brandstoffen snel uitgeput zullen raken. De Irakese oliebronnen zullen evenwel nog altijd olie leveren nadat de meeste andere zijn opgedroogd.

Om beslag te kunnen leggen op die

Iranese olie had genationaliseerd. Dezelfde motieven zien we nu ook weer spelen in Venezuela.

Door een oorlog tegen Irak zal bovendien de kassa van de wapenindustrie volop rinkelen. Is er een betere manier om geld in het laatje te brengen dan wapens te fabriceren en die op te gebruiken? Die dingen worden nu eenmaal oud, en je

Voor de Amerikaanse wapenindustrie breken gouden tijden aan, nu er ook wapens kunnen verkocht worden aan de nieuwe NAVO-leden die hun legers moeten moderniseren.

oliereserves moeten de VS Irak bezetten en bedrijven van concurrerende mogendheden, zoals Frankrijk, Rusland en China uit de buurt houden. Die laatste hebben van het Irakese regime immers concessies bekomen om een aanzienlijk deel van die rijkdommen te ontginnen.

Ook belangrijk: de VS moet het Irakese volk onder controle houden. Sinds er olie werd ontdekt in hun land hebben de Irakezen een bittere strijd moeten leveren voor de nationalisering van hun natuurlijke rijkdommen, tegen het brutale imperialisme van Britten en Amerikanen, die de belangen van de grote oliemaatschappijen dienen. Het Iranese volk stond hetzelfde te wachten. In 1953 werd hun democratisch verkozen leider Mohammed Mossadegh uit het zadel gelicht door de CIA omdat hij de

moet er toch iets mee doen.

De Amerikaanse belastingbetalers hebben de laatste jaren biljoenen dollars naar het Pentagon zien vloeien, terwijl elementaire sociale programma's dan weer ingekrompen of afgevoerd werden. Voor de Amerikaanse wapenindustrie breken trouwens zonder meer gouden tijden aan, nu er ook wapens kunnen worden verkocht aan de nieuwe NAVO-leden in Oost-Europa. Die worden er immers toe aangespoord hun legers te moderniseren en hun defensiebudgetten gevoelig op te trekken, ten nadele van hun sociale programma's.

WERELDHEERSCHAPPIJ

Dit zijn de hoofdredenen voor de huidige oorlogswaanzin. Maar er loert iets om de hoek dat intrinsiek nog gevaarlijker is.

Het Bush-regime is bezig met de uitvoering van een reeds lang geplande agenda die moet leiden tot totale wereldheerschappij, zowel op economisch als op militair gebied. De bedoeling bestaat erin volledige controle te verwerven, niet alleen over de volkeren van arme landen en hun regeringen, maar ook over de Europese Unie, Japan en andere grote rivalen. In het verleden hebben de grote concurrenten bloedige oorlogen gevoerd in hun streven naar controle over de wereldmarkten en -rijdommen. Het zou fout zijn te denken dat dit soort confrontaties nu definitief tot het verleden behoren.

Een aanval op Irak vormt de hoeksteen van het plan voor wereldheerschappij. Bush, Colin Powell en andere regeringsleden hebben al laten weten dat de aanval er binnen de eerste weken komt, wat de VN nu ook beslissen. Wellicht heeft Washington er zelfs voordeel bij om los van de VN te handelen, want dan hoeft het meteen ook geen deal meer te sluiten met Frankrijk en Rusland over de verdeling van de buit, om op hun steun te kunnen rekenen in de VN-Veilighedsraad. Toch zou het kunnen dat die landen net vóór een eigenlijke aanval alsnog bakzeil halen. Misschien stemmen ze op de valreep nog voor een nieuwe resolutie die een oorlog mogelijk maakt, in een wanhoopspoging om toch nog een stuk van de taart mee te pikken.

In de aanloop naar dit beslissende keerpunt in de geschiedenis waren we getuige van de verontrustende machtsexpansie van het militair-industrieel complex waar president Eisenhower indertijd nog zo voor waarschuwde. We hebben gezien hoe nieuwe militaire doctrines werden uitgedokterd, zoals 'full spectrum dominance' (wereldomspannende heerschappij), 'pre-emptive nuclear strike' (preventieve nucleaire aanval) en 'the war against terrorism' (de oorlog tegen het terrorisme). We hebben de US Space Command openlijk horen spreken over 'het beheersen van de ruimte om de wereld te beheersen', ter bescherming van Amerikaanse investeringen. We hebben gezien hoe stappen werden ondernomen voor een wapenwedloop in de ruimte en hoe antiballistische raketten wor-

den gemaakt, samen met het opzeggen van het ABM-verdrag (Verdrag rond de lange-afstandsraketten). We waren getuige van een snelle oostwaartse uitbreiding van de NAVO, met de VS in de spits. We hebben ook gezien hoe het aantal Amerikaanse militaire basissen rondom de wereld sterk is toegenomen. De nieuwe installaties zijn gelegen op strategische plekken, vlakbij de olievelden en pijpleidingroutes, vooral dan in Centraal-Azië, Georgië, Afghanistan en het voormalige Joegoslavië. We hebben gezien hoe in Irak, Joegoslavië en Afghanistan steeds krachtiger illegale wapens werden ingezet, inclusief aerosolbommen, clusterbommen, munitie met verarmd uranium en 'bunker busting'-bommen, die al duizenden burgers hebben gedood. Zijn dat dan geen massavernietigingswapens?

heel zwaar hebben geleden onder de brutale oorlog en de economische sancties – een land dat ironisch genoeg de 'wieg van de beschaving' vormt.

Net op het moment dat Bush zijn toespraak hield voor het verzamelde Congres, liet het Pentagon rapporten uitkomen waaruit blijkt dat de VS Irak in de eerste twee dagen zal bestoken met 600 à 800 kruisraketten. Dat is meer dan het dubbele van het aantal raketten afgevuurd in de 40 dagen dat de Golfoorlog in 1991 heeft geduurd. Het is de bedoeling Irak 'fysiek, emotioneel en psychologisch' dooreen te schudden, volgens de tactiek van 'Shock and Awe' (schokken en ontzag inboezemen).

De 'Shock and Awe'-tactiek werd bedacht door Harlan Ullman, een militaire strateeg, die ze als volgt omschrijft: "Je krijgt een synchroon effect, een beetje

'SHOCK AND AWE'

Dit alles zal evenwel verbleken bij wat nog komen moet. Wanneer Bush het sein geeft, zal 'de volle kracht en geweld van de Amerikaanse strijdkrachten' losbarsten in een oorlog zonder aanleiding tegen een land met 22 miljoen inwoners die al

zoals bij de atoombom op Hiroshima. Het duurt geen dagen of weken, het speelt zich allemaal af in enkele minuten tijd."

(1) Een ambtenaar van het Pentagon vertelde aan CBS-News, na een briefing over het plan: "iets van een dergelijke omvang is nog nooit te zien geweest."

Volgens CBS-News heeft een hooggeplaatste regeringsambtenaar bevestigd dat de oorlogsplannen inderdaad op het concept van 'Shock and Awe' gebaseerd zijn. 'Shock and Awe' moet ons een idee geven van hoe Armageddon er zou kunnen uitzien. Het is de bedoeling de mensen van overal ter wereld angst in te boezemen, als boodschap voor eenieder die het aandurft de Amerikaanse suprematie in vraag te stellen of het veroveren en plunderen wil beletten. Bush en zijn entourage hebben al meermaals duidelijk gemaakt dat Irak slechts het begin is van een nooit eerder geziene en aanhoudende oorlog. Komt daar nog bij zijn dreigement om kernwapens in te zetten bij een preventieve aanval. Elk land dat hij tot de 'as van het kwaad' rekent, is meteen vogelvrij verklaard. In zijn recente boek "The Grand Chessboard" ("Het Grote Schaakbord") bestempelt Zbigniew Brzezinski dit als "een nieuw soort hegemonie", een "welwillend" imperialisme. Bush toont geen greintje bekommernis om de tienduizenden Irakese burgers die een vreselijke dood wacht. Bijna de helft van de Irakese bevolking is jonger dan 14. Een groot deel van de burgerslachtoffers zullen dus kinderen zijn. Dit komt bovenop de meer dan 500.000 kinderen die volgens UNICEF al gestorven zijn ten gevolge van de sancties. Daarnaast zullen nog eens honderdduizenden mensen gewond raken, ziek worden, honger lijden en hun bestaan volledig ontwricht zien.

Er wordt ook amper een woord gerept over de Amerikaanse soldaten die wellicht zullen sneuvelen, of de kans dat velen van hen net als de veteranen van de Golfoorlog in 1991 getroffen zullen worden door het 'Golfoorlog-syndroom', te wijten aan radioactief verarmd uranium en andere giftige stoffen.

WAT MET DE VERENIGDE NATIES?

Bush, Colin Powell en andere kopstukken van de Amerikaanse regering hebben duidelijk te kennen gegeven Irak te zullen aanvallen met of zonder de toestemming van de VN. Samen met Bush trekt ook bondgenoot Groot-Brittannië ten strijde. Het land wordt meegesleurd in het conflict door premier Tony Blair, die zich niets aantrekt van het feit dat een overweldi-

gende meerderheid van de Britten gekant is tegen een oorlog. Groot-Brittannië is er nu eenmaal op uit tenminste een deel van zijn vroegere status als grootmacht in het betrokken gebied te herwinnen.

Die oorlog zullen ze voeren zonder zich te storen aan het VN-handvest en de internationale wetgeving, en zonder zich ook maar iets aan te trekken van de tientallen miljoenen mensen van overal ter wereld die oproepen om de kwestie Irak op een vreedzame manier te regelen. Ook een groot deel van de Amerikaanse bevolking is gekant tegen een oorlog. Ze zullen de aanval inzetten zonder over onweerlegbare bewijzen te beschikken. Wanneer het moment van de aanval nadert, zullen ze de VN-Veiligheidsraad louter wat indirecte 'bewijzen' voorschotelen. Washington vindt het trouwens niet nodig de VN te overtuigen, want de beslissing om hoe dan ook een oorlog te beginnen is al gevallen. Wereldwijd weerklinkt de oproep om deze oorlog niet te laten doorgaan nadat leden van de VN-Veiligheidsraad uiteindelijk gezwicht zijn voor omkoping of bedreigingen. Dat zou immers niet alleen een aanfluiting zijn van de grondbeginselen van het internationaal recht, maar het zou ook de VN zelf ondermijnen. Hoewel de regering-Bush zich niets aantrekt van wat de rest van de wereld denkt, wil de ironie nu net dat de groeiende economische malaise in de VS deels getemperd wordt doordat er massaal kapitaal binnenstroomt uit Europa, Azië, de oligarchisch bestuurde landen in het Midden-Oosten en van elders. Zo hebben de superrijken zich steeds verder kunnen verrijken. Momenteel lenen de VS zo'n 2 miljard dollar per dag van het buitenland. De plotse val van de dollar in de afgelopen weken dreigt evenwel het vertrouwen aan te tasten, waardoor er een einde zou kunnen komen aan die massale toevloed van kapitaal. Daardoor zou de economie nog verder in het slop raken. Ondertussen blijft de werkloosheid stijgen en boert de beurs verder achteruit. De Amerikaanse overheid stapelt de tekorten op en ook de deelstaten kijken tegen nooit geziene begrotingstekorten aan. Sommige bedrijven lijden ronduit astronomische verliezen. Zo liet AOL

recent nog een recordverlies van bijna 100 miljard dollar noteren.

Bush en zijn Wall Street-sympathisanten gaan er niet enkel van uit dat een oorlog en wereldheerschappij een oplossing zullen bieden voor de economische moeilijkheden. Ze willen ook de aandacht van de bevolking afleiden van de interne sociale en economische problemen waar ze in het dagelijks leven mee af te rekenen krijgen.

In een wereld die volgestouwd is met kernwapens moeten we voor eens en voor altijd afstappen van de oorlogslogica. Er zijn fundamentele maatschappelijke veranderingen nodig om ervoor te zorgen dat de biljoenen dollars die nu verkwanseld worden aan bewapening, aangewend worden om de honger uit te roeien, jobs te creëren en te voorzien in degelijke huisvesting en onderwijs, zowel in de VS als elders. Zo wordt meteen ook het terrorisme de pas afgesneden. Alleen door massale democratische acties van het volk kan de oorlogswaanzin een halt worden toegevoerd en kunnen ook die noodzakelijke veranderingen tot stand gebracht worden. Vandaar dat het meer dan ooit in de geschiedenis nodig is om op 15 en 16 februari met tientallen miljoenen tegelijk over de hele wereld te gaan betogen tegen de oorlog. We kunnen en moeten die uitdaging aangaan, want uiteindelijk staat niets minder dan het voortbestaan van de mensheid zelf op het spel.

---

(1) Ullmans boek: "Shock and Awe: Achieving Rapid Dominance" is te lezen op de website van het *Command and Control Research Program (CCRP)* van het Amerikaanse ministerie van Defensie (<http://www.dodccrp.org/shockIndex.html>). Verspreid door het *International Center for Peace and Justice*.

Men kan Karen Talbot contacteren op het *International Center for Peace and Justice*.
E-mail: icpj@igc.org

Vertaling: Didier Vanheede

'HET OUDE EUROPA'

| André De Smet |

Nu Frankrijk en Duitsland zich, voorlopig toch, wat onafhankelijker gaan opstellen ten opzichte van de oorlog tegen Irak die de VS gepland heeft, reageert men in Washington duidelijk zenuwachtig. De Centraal- en Oost-Europese landen verdringen zich om in de gunst van Washington te komen.

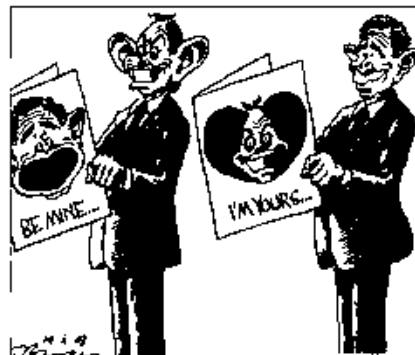
Minister van Defensie, Donald Rumsfeld, rechterhand van president G.W. Bush, is driftig uit zijn sloffen geschoten om Duitsland en Frankrijk tot de orde te roepen. Hij noemt ze "het oude Europa", en voegt eraan toe "Dat de VS voortaan op het Europese continent op andere bondgenoten zou kunnen rekenen". We hoeven hierbij geen verdere tekening te maken.

Dit bevestigt wat we steeds geschreven hebben in dit tijdschrift. Met name dat de VS niet toestaat dat een land een onafhankelijke houding aanneemt en niet onmiddellijk onderdanig in de houding gaat staan als Washington bevelen geeft. Dit bevestigt ook wat we in ons vorig nummer schreven naar aanleiding van de NAVO-top in Praag. "Bush is er in Praag in geslaagd voorzichtig weg, een aantal landen een stapje dichterbij zijn nieuwe strategie van een preventie oorlog, om te beginnen bij een nieuwe oorlog tegen Irak."

Het ligt voor de hand dat Bush tracht met vleierige beloften en geld de Centraal- en Oost-Europese landen op sleeptouw te nemen, om zodoende de Europese Unie te verzwakken door de lidstaten tegen elkaar uit te spelen. Aan Blair, Berlusconi en Aznar heeft hij hierbij wel goede bondgenoten.

Nu de Britse Lord Robertson, secretaris-generaal van de NAVO, aangekondigd heeft eind dit jaar ontslag te nemen, is reeds bekend dat de VS de Poolse president gepolst hebben om in Evere Robertson te komen vervangen. Het blijkt echter dat deze vriendelijk bedankt heeft voor de job.

Maar het is duidelijk: Oost-Europa staat achter Washington. De huidige lei-

ders in Centraal- en Oost-Europa werden door Washington opgevoerd als modelgeallieerden in de crisis rond Irak. Hongarije heeft het Amerikaans leger haar militaire basis van Tazsar ter beschikking gesteld om 3300 Irakese vluchtelingen op te leiden, voor het geval van een oorlog met Irak. De sociaal-democratische regering

Comoszewics, verklaarde herhaalde malen dat Polen klaar was om een militaire actie van de VS tegen Irak te ondersteunen. Zelfs zonder akkoord van de Verenigde Naties. De leiders van verschillende Oost-Europese landen gaan ervan uit dat hun toekomstig lidmaatschap van de Europese Unie niet in contradictie is met hun trouw aan de NAVO. "De landen van onze regio moeten niet in de val trappen van een vals dilemma van loyaliteit en voor de problemen een hiërarchie vastleggen", verklaarde de Roemeense minister van Buitenlandse Zaken, Mircea Gevanceu.

Enkele West-Europese regeringen beginnen er stilaan rekening mee te houden dat hun bevolking de slaafse houding ten opzichte van Washington moe is. Het

Bush is er tijdens de NAVO-top van Praag in geslaagd, voorzichtig weg, een aantal landen een stapje dichterbij zijn nieuwe strategie van preventieve oorlog, om te beginnen bij een nieuwe oorlog tegen Irak.

van Tsjechië is snel ingegaan op een Amerikaanse vraag om een gespecialiseerde eenheid tegen chemische en bacteriologische wapens in te schakelen in de VS-plannen. Ze liet ook toe dat de VS in Praag een radiostation oprichtte om Irak te overspoelen met Amerikaanse propaganda. De Poolse minister van Buitenlandse Zaken, Wlodzimiecs

zal echter niet lang duren vooraleer de volkeren van de landen van Centraal- en Oost-Europa zich zullen bewust worden waar hun echte belangen liggen. En de vredeskrachten kunnen, door hun inzet en door de wil om brede lagen van de bevolking te benaderen, hierbij een handje toesteken. ■

TEGEN OORLOG

| André De Smet |

Het is bijzonder opvallend dat er anti-oorlogsstemmen uit de meest diverse hoeken komen. Iedereen heeft daarbij natuurlijk zijn eigen redenen. Leest u maar.

VS-NOBELPRIJSWINNAARS

Veertig Amerikaanse Nobelprijswinnaars hebben een gemeenschappelijke verklaring ondertekend tegen een "preventieve en eenzijdige aanval op Irak".

Zij wijzen erop dat dit de veiligheid van de VS zou ondermijnen, en het land daardoor alle krediet in de wereld zou verliezen. Zij gaan ervan uit dat, zelf zonder internationale steun, de VS een gemakkelijke overwinning zouden kunnen boeken. Zij brengen vooral de prijs van een dergelijke operatie in rekening, en de schadelijke gevolgen voor de VS en de wereld op lange termijn. Ze vestigen hierbij de aandacht op de medische, economische, milieuvervuilende, maar ook op de morele, politieke, spirituele en juridische gevolgen.

De ondertekenaars zijn winnaars van Nobelprijzen voor economie, geneeskunde, natuurkunde en scheikunde. Gewezen president Jimmie Carter, die in 2002 de Nobelprijs voor de Vrede kreeg, heeft de oproep (nog) niet ondertekend.

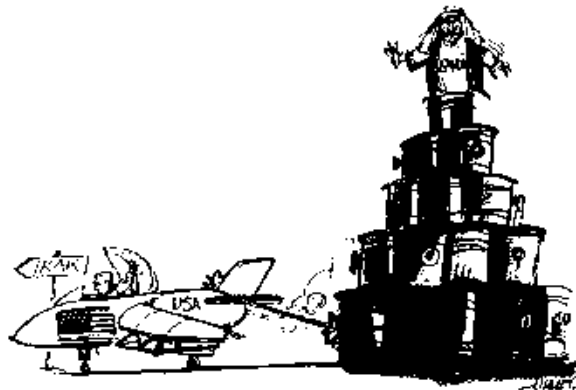
NELSON MANDELA

De gewezen president van Zuid-Afrika, Nelson Mandela, Nobelprijswinnaar voor de Vrede, noemt Bush kortzichtig en arrogant. Mandela roept de bevolking van de VS op om op straat te komen en te protesteren tegen een mogelijke aanval op Irak. Hij vraagt ook dat ze volgende keer niet meer op G.W. Bush zouden stemmen.

GENERAAL SCHWARZKOPF

In een interview dat in de Washington Post verscheen, heeft Norman

Schwarzkopf - je kent hem misschien nog wel, 'stroming Norman', de opperbevelhebber van de oorlog tegen Irak in 1991 - zich afgezet tegen de ideologen van de high-tech die nu het Pentageon besturen... en meer in het bijzonder tegen

Donald Rumsfeld en Paul Wolfowitz.

Vooreerst trekt hij van leer tegen het feit dat er geen respect meer is voor het landleger. Ik ben bezorgd over het feit dat men oorlogsplanners aanstelt die geen oorlogservaring hebben. Vervolgens stelt hij zich vragen over hoe Irak er uit zal zien na Saddam Hoessein. "Welk Irak krijgen we na de oorlog? De situatie is behoorlijk complex met de Koerden, de sunnieten en de sjiieten. Ik hoop dat er een algemeen plan is, waar ook de nodige middelen zijn in voorzien om ons leger tot bezettingsleger om te vormen, want we zijn op weg naar chaos."

GENERAAL ZINNI

Anthony Zinni, generaal van de marines en voormalig bevelvoerder over de Amerikaanse troepen in het Midden-Oosten, analyseerde in Newsweek het beleid van de regering Bush. "In het begin sprak men ons nog tenminste over de

banden tussen Irak en het terrorisme.

Wanneer men hier kennelijk geen echte voet aan de grond hand, werd er over massavernietigingswapens gesproken. Toen men dit niet hard kon maken, hadden men het over een ngebek aan medewerking. Vervolgens wordt de oorlog uitgelegd op basis van de weigering om de inspecteurs vrij met Irakese wetenschappers te laten spreken. En zegt het Witte Huis: we weten dat Irak bezit, maar we kunnen het niet zeggen. Dat is allemaal een beetje van het goed teveel."

PROFESSOR CHOSSUDOVSKY

De Canadese professor meent dat het voor een oliemaatschappij van groot belang is of ze aan haar olie geraakt op de wereldmarkt, of dat ze die zelf direct kan ontginnen. Een oorlog heeft steeds economische oorzaken, stelt hij. Olie is hier niet het enige doel van deze oorlog, ook de controle over instellingen, andere grondstoffen, financieringsystemen, e.d.m. spelen mee. Hij meent dat de VS de politieke macht in het Midden-Oosten willen; ze willen protectoraten oprichten, de centrale banken van deze landen controleren en ze binden aan het Internationaal Muntfonds. Overal waar de VS hun invloed echt doen gelden komt er een dollarisering van de lokale munten.

Dit alles zijn onderdelen van een strategie die een vrijmakreconomie wil installeren en een Imperium oprichten. De VS zijn reeds militair aanwezig in de regio, maar ik vermoed echte, zegt Chossudovsky, dat de VS nu een directe heerschappij betrachten, die ze zeker niet met Europa willen delen. ■

EEN OORLOG ZONDER LEGITIEME CASUS BELLI?

| Hans Feddema |

In hoeverre kan er ooit sprake zijn van een 'preventieve' oorlog, is de vraag waarvoor de Veiligheidsraad ons onder druk van de VS via resolutie 1441 heeft gesteld. De aanwezigheid van wapens of het niet kunnen aantonen dat een oude voorraad is vernietigd, kan echter volkenrechtelijk nooit een aanvalsoorlog legitimeren. Het begrip 'preventieve' oorlog bestaat niet eens in het volkenrecht. Daarin geldt als enige casus belli voor militair ingrijpen een aanval tegen een ander land. Van deze aanval is hier geen sprake, noch zijn er zeer harde bewijzen dat die via troepenconcentraties en oorlogsretoriek zijn gepland. Alles wijst er daarom op dat voorstanders van militair ingrijpen in Irak ten onrechte het begrip 'preventieve' oorlog hanteren.

Ook na de uiteenzetting van Colin Powell voor de VN-Veilighedsraad op 5 februari en de eindrapportage van de VN-inspecteurs op 14 februari, blijft het voor alle weldenkende mensen een dilemma hoe te oordelen over een eventuele oorlog tegen Irak. Opmerkelijk is dat niemand in deze zijn visie expliciet toetst aan de klassieke en nog steeds niet herroepen 'leer van de rechtvaardige oorlog', die werd ontwikkeld door Augustinus en Thomas van Aquino, terwijl bijvoorbeeld Georges Bush senior zich daarop wel beriep, ter rechtvaardiging van de Golfoorlog van 1991. Bovendien zijn elementen uit deze leer in het Westerse denken over oorlog min of meer gemeengoed geworden.

RECHTVAARDIGE OORLOG

De leer onderscheidt vijf voorwaarden waaraan kan worden getoetst of steun dan wel deelname aan oorlog gerechtvaardigd is. De eerste drie betreffen 1) legitimiteit, 2) proportionaliteit en 3) de effectiviteit van een oorlog. Ten vierde mag een oorlog louter zijn gericht op verdediging en ten slotte (5) moet het doden beperkt worden tot soldaten (van de tegenpartij). Laten we ze stuk voor stuk bekijken op hun relevantie voor genoemd dilemma.

Ten aanzien van de legitimiteit geldt vandaag dat de Veiligheidsraad ermee moet instemmen. De discussie over de vraag of een land met vetorecht (bijvoorbeeld China) zo'n besluit niet mag tegenhouden, is een non-debat zolang er op dit punt geen hervorming is aangebracht en

zolang ook de VS er in hun eentje gebruik van maken, bijvoorbeeld bij moties tegen het beleid van Israël.

In de tweede plaats de proportionaliteit. Als we kijken naar wat er door de VS en Groot-Brittannië nu al aan militair potentieel is verscheept naar de

is het konijn, echt een bewijs?

Golfregio, ziet het er niet naar uit dat het toe te passen geweld proportioneel zal zijn. En dan zijn er nog de in "The New York Times" uitgelekte Amerikaanse plannen om al in de eerste 48 uur circa driehonderd bommen en raketten op Irak af te vuren. Gezien de aard van het Irakese regime, dat zijn huid duur zal verkopen, is het een volstrekte illusie te denken dat het geweld, ook los van de eerste slag, ooit beperkt van omvang kan worden gehouden.

ONVERSTANDIG

Over de vraag of deze oorlog effectief zal zijn, valt van tevoren niets met zekerheid

te zeggen, maar op voorhand heb ik er grote twijfels over. Via oorlog proberen een 'schurk' te ontwapenen, is zeer onverstandig omdat deze dan juist de wapens zal gebruiken waarvan hij wordt verdacht ze in zijn bezit te hebben. De oorlog is ook onverstandig omdat deze de terroristische cellen van Irak in

Engeland, de VS en elders zal activeren en de polarisatie in het algemeen tussen het Westen en de islamitische wereld sterk zal doen toenemen, met alle gevolgen van dien hier, maar ook in Israël en de Bezette Palestijnse gebieden.

We lopen het risico van ernstige politieke gevolgen in de buurlanden, grote vluchtelingenstromen, mogelijk een onvoorstelbaar grote milieuramp (de olievelden in Irak kunnen in brand worden gestoken), internationale wraakacties en een burgeroorlog,

gezien de grote tegenstellingen en het gebrek aan democratische traditie in het land.

In het licht van dit alles acht ik het middel erger dan de kwaal, temeer omdat het huidige beleid van 'indamming' tot nu toe niet helemaal zonder succes was, wat betreft het opsporen en vernietigen van chemische en biologische wapens en het onthouden aan Moessein van een nucleair wapen. Het laatste is bijvoorbeeld niet gelukt bij Pakistan, Noord-Korea en Israël.

Voortgaan met 'indamming', al of niet aangevuld met Frans-Duitse vredesplannen, lijkt effectiever.

AANVAL

De vierde toetssteen: een 'preventieve' oorlog is nooit louter gericht op verdediging, maar is en blijft een aanvalsoorlog. Het woord 'preventief' valt onder de noemer rechtvaardigingsretoriek, omdat degene die het hanteert, inschat dat de tegenpartij een oorlog zal beginnen of de wereldorde bedreigt. Voor beide bestaat in het geval van Irak geen bewijs. Zolang dat er niet is, is er slechts sprake van speculatie. Powells aanwijzingen (geen bewijzen nog) gingen niet over aanvalspannen, maar over de mogelijke aanwezigheid van al dan niet verouderde chemische en biologische wapens. Ik heb geen illusie dat Saddam Hoessein deze wapens, als hij ze heeft, niet achter de hand probeert te houden. Machthebbers doen dit nu eenmaal. (Zijn verdediging zal zijn dat staten die over nucleaire

wapens beschikken, hetzelfde doen.) Het verschil is dat hij resolutie 1441 aan zijn broek heeft gelapt. Maar dat is iets anders dan een aanvalsoorlog 'plannen'. Daarvan ontbreekt elk hard bewijs, waardoor een 'preventieve' oorlog volstrekt niet aan de orde is, ook al geeft de Veiligheidsraad groen licht. Ex-president Jimmy Carter keerde zich daarom faliekant tegen zo'n oorlog.

Tenslotte het vijfde punt. Het aantal burgerslachtoffers zal immens zijn. Een recent Canadees onderzoeksrapport spreekt over een minimum van een half miljoen burgerdoden en een veelvoud aan gewonden. De huidige wapens zijn van dien aard dat het doden niet meer beperkt kan worden tot de soldaten van de tegenpartij. Alleen al daardoor is vandaag elke aanvalsoorlog, inclusief een 'preventieve', immoreel.

SAMENVATTEND

De Amerikaanse plannen voor een oorlog tegen Irak staan op vrijwel alle punten haaks op de leer van de rechtvaardige oorlog. Zelf zie ik nauwelijks een oorlog die dat etiket wel kan dragen, maar los daarvan: zeker in dit geval zal het middel erger blijken dan de kwaal. Maar ook in het licht van het eeuwenoude compromis van de rechtvaardige oorlog is een aanval op Irak moreel noch verstandig.

Dr. Hans Feddema is antropoloog, voorzitter van de werkgroep Midden-Oosten, van GroenLinks, lid van de initiatiefgroep 'Stop de Bezetting' en stuurgroep lid van de Linker Wang.

DE KRACHTEN ACHTER DE OORLOG

| Munia Abu-Jamal |

HET HANDELT OM REUSACHTIGE WINSTEN EN GROTE RIJKDOMMEN

Er zijn vele beweegredenen om een oorlog te voeren, maar zeer zelden wordt de ware reden door de politiciers nooit veropenbaard eens ze met hun sabel aanvangen te ratelen.

Politiekers verstaan het goed en zijn er zeer bedreven in, om het bloed tot een kookpunt te brengen en de polsslag van de burgers op te drijven, wanneer ze zich tot de massa wenden.

Dit alles dient alleen maar om de burgers emotioneel op te ruien voor de komende slag.

De rationele beweegredenen liggen anders. Naast hun publiek optreden in het licht van de openbaarheid, steken de strategen in het geheim hun hoofden samen en smeden plannen voor de oorlog of om sociale conflicten te bewerkstelligen. Hierbij gaat het niet om emotionele of ingebeelde problemen, maar om de reële winst en het binnenrijven van grote rijkdommen.

In het liberale Britse dagblad "The Guardian", september 2002 is een bericht verschenen over de bijeenkomst van het "Royal Institute of International Affairs", waaraan vertegenwoordigers van olieconcerns, exil politiciers uit Irak en experts voor het internationaal recht hebben deelgenomen. Deze achter gesloten deuren gehouden bijeenkomst had op haar agenda "het binnenrukken van Irak" en de gevaren en kansen voor de energiesector. Een van de deelnemers vatte het veelzeggende thema van de dagorde als volgt samen: Wie bekommt de olie? Dat was een zeer duidelijke en een oprechte uitdrukking.

Taha Hamud Moussa, de gewezen Irakese vice-minister voor de olie-industrie, had in een interview in de periode dat het Irakese conflict nog niet zo gevaarlijk geëscaleerd was het volgende gezegd: Dat zijn land over een geschatte aanwezigheid van 300 miljarden barrel olie beschikt, wanneer alle regio's van Irak onderzocht zijn.

Als de vertegenwoordigers van westerse olieconcerns terug hun greep op deze olie voorraad kunnen leggen, die voor hen verloren waren door de nationalisering van de Irakese olie-industrie in 1972, dan kunnen ze naar eigen schatting tien jaar lang acht miljoen barrel olie per dag oppompen.

Deze eenvoudige en pure mathematische berekening, beantwoordt alleen al op zichzelf een ganse reeks vragen over de geplande oorlog.

Acht miljoen barrel aan de prijs van 30\$ gedurende 365 dagen brengt 87,6 miljard \$ per jaar.

Voor Britse en Amerikaanse oliemagnaten is deze verleiding maar al te groot. Hiervoor een oorlog voeren is voor hen geen probleem, om deze schatkamer en bron van profijt binnen te halen zijn ze zelf bereid tien oorlogen te ontketenen.

GLOBALISERING

| André De Smet |

FRANKRIJK

In de herstructureringen die in vele bedrijven voor 2003 worden aangekondigd, gaan in iedere regio vele jobs verloren. In totaal voorziet men niet minder dan 8741 werkplaatsen die gaan verdwijnen. In de Elzas, waar de werkloosheid in 2001 4,9% bedroeg, wordt verwacht dat dit eind 2003 gaat oplopen tot maar liefst 25%.

Het bedrijf Metaleurop in de Pas de Calais (Noord-Frankrijk) heeft zich failliet verklaard. 850 mensen worden er aan de deur gezet. Rond het bedrijf zijn in een cirkel van 40 km de gronden zodanig vervuild dat vele kinderen in de regio er ziek van worden. Het bedrijf weigert echter de verantwoordelijkheid op te nemen om voor de verontreiniging in te staan. De regering zegde wettelijk niets te kunnen doen tegen deze afdankingen. Maar president Chirac zei, onder druk van de bevolking, dat dergelijke maatregelen ontoelaatbaar zijn.

BELGIË - FRANKRIJK

Het moederbedrijf, de multinational Arcelor (resultaat van de fusie tussen Usinor, Arbed, Cockeril-Sambre, e.a.), heeft aangekondigd Cockeril-Sambre in Luik te willen sluiten. In dit bedrijf zullen 2.000 arbeidsplaatsen teloor gaan. Het banenverlies in de regio zou tot 7.000 oplopen. In Frankrijk worden eveneens gelijkaardige bedrijven gesloten, o.m. in Noord-Oost-Frankrijk.

Het argument van Arcelor voor deze sluitingen is de ligging: ze verkiezen die afdelingen die bij de zeehavens zijn gelegen. Vandaar dat ze verkiezen een deel van Cockeril-Sambre naar Arbed in Zelzate over te brengen.

Wat wel ook tot nadenken stemt is het volgende. De huidige minister van econo-

mie in Frankrijk, Francis Mer, was vroeger de topmanager van Usinor. Als dusdanig heeft hij bijgedragen tot de fusie waardoor de multinational Arcelor tot stand kwam. Het is duidelijk dat deze nieuwe groep van in het begin reeds plannen had om Cockeril-Sambre en andere bedrijven te sluiten. In "Le Monde" van 31 januari 2003 wordt bekend gemaakt dat minister Mer nog 225.000 aandelenopties van Arcelor bezit (75.000 die in april 2003

worden uitbetaald, en de overige in 2007). Het is dus duidelijk niet uitgesloten dat Francis Mer mede op de herstructureringen van de genoemde bedrijven heeft gewogen. We kunnen hier dus van belangenvermenging spreken, een strategie die niet vreemd is aan de globalisering.

PENSIOENEN

In het kader van de globalisering en de hieraan verbonden privatiseringen, wordt door de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en de Europese Unie in alle lidstaten getracht om het systeem van ouderdomspensioenen te herstructureren. Zo wil men bijvoorbeeld de pensioenen van het personeel van de openbare diensten in sommige landen naar het systeem van de privé-sector overbrengen. De werkers uit de beide sectoren willen het echter precies andersom. De rechtse? Franse regering Raffarin is daar, met de steun van het patronaat, reeds ernstig mee bezig. De Franse vakbonden reageren heftig. Op zaterdag 1 februari hebben alle vakbonden samen in Parijs en in alle grote steden van het land, monsterbetogingen gehouden. In totaal zouden hieraan zo'n 700.000 mensen hebben deelgenomen, onder wie niet alleen ouderen maar ook veel jongeren. De vakbonden, Attac en alle sociale bewegingen zullen aan dit probleem in de komende tijd veel aandacht moeten schenken.

BELGIË

Fortis voorziet voor 2002 een nettowinst van 400 miljoen euro, wat 80% minder zou betekenen dan in 2001.

DUITSLAND

De Duitse Bondsrepubliek sloot 2001 af met 4.225.100 werklozen, eind december. Dit betekent een

percentage van 10,1% procent van de actieve bevolking of het hoogste cijfer in de laatste vier jaar.

ARBEIDSSOMSTANDIGHEDEN

| André De Smet |

In deze rubriek proberen we steeds de veelomvattendheid van het fenomeen globalisering beter te begrijpen. U krijgt voorbeelden uit verschillende landen, of uit bepaalde maatschappelijke sectoren, die trachten aan te tonen hoe deze huidige fase van de kapitalistische vrije markt het dagelijks leven van de mensen beïnvloedt. Zo heeft het Internationaal Vakverbond (IVV) in een rapport bekend gemaakt dat er in de wereld op dit ogenblik 180 miljoen werklozen zijn. In 1990 waren er dit 100 miljoen. Een bevestiging van het failliet van de huidige economische fase, die we globalisering noemen.

GROOT-BRITANNIË

De 'derde weg' wat is dat?

De 'derde weg' die de Labourregering van Tony Blair inspireert, werd hoofdzakelijk als een theorie uitgewerkt door de socioloog Anthony Giddens, directeur van de London School of Economics. Het betreft de weg tussen het ultraliberalisme en het traditioneel socialisme. De 'derde weg' moet volgens de woorden van Anthony Giddens "afzien van de principes van het verleden". Hij bedoelt hier mee de keynesiaanse orthodoxie, nationalisaties, edm.. Tony Blair verwoordt deze ideologische richting die volgens hem modern links moet uitgaan, als volgt: "Men moet het dynamisme van de markt in dienst stellen van het algemeen belang".

Als hij in mei 1997 aan de macht komt start de Britse premier met verschillende hervormingen bedoeld om een aanzicht te geven aan deze "derde weg". Zo geeft hij de Bank van Engeland de autonomie om zelf het peil van de interesten te bepalen en te doen eerbiedigen in functie van inflatiedoelstellingen die door de regering vastgelegd werden. Hij start tevens met het programma "Welfare to work" wat letterlijk wil zeggen overgaan van hulp naar werk. Het idee bestaat erin de werklozen aan het werk te zetten door het onderwijs en de vorming te ontwikkelen – twee zwakke punten in Groot-Brittannië – door de sociale prestaties te koppelen aan een tegenprestatie die erin bestaan de aangeboden werkplaatsen te aanvaarden of zich te vormen.

Arbeidsomstandigheden

Uit een reportage in de tv-zender Arte blijkt dat de situatie in het onderwijs catastrofaal is. De lonen en werkvoorwaarden van het onderwijzend personeel zijn zo slecht dat velen een andere job zoeken, en er weinig nieuwe kandidaten zich aandienen. Men spreekt van een tekort van 10.000 leerkrachten. Sinds kort wordt er massaal onderwijzend personeel aangeworven in Nieuw-Zeeland en Zuid-Afrika. Ondanks het feit dat er in Zuid-Afrika in deze sector mensen tekort zijn.

Ook voor de ziekenhuizen wordt er op jacht gegaan naar verpleegsters en dokters, meestal in India.

Groot-Brittannië blijft in het kader van de Europese Unie, een van de twee landen – samen met Griekenland, volgens Eurostat – waar de grootste ongelijkheid bestaat. In de periode voor Margaret Thatcher aan de macht kwam en de jacht op de syndicaten opende, waren 70% van de loontrekkenden beschermd door een collectieve arbeidsovereenkomst. Vandaag zijn er dat nog slechts 35%.

Dat de globalisering de concurrentie verhoogt hebben we al dikwijls aangevoeld in deze artikelenreeks. Zopas heeft het Britse persbureau Reuters aangekondigd dat het in de komende maanden 1000 banen zal schrappen. In de voorbije twee jaar werden reeds 2500 medewerkers afgedankt. Het is de eerste maal in de geschiedenis dat Reuters zijn winst ziet dalen, die nu nog 75 miljoen dollar bedraagt.

In Groot-Brittannië bestaat de 48 uren dag nog. Toen de wekelijkse arbeidsduur door de Europese Unie werd opge-

legd, werd een uitzonderingsmaatregel afgedwongen die tot november 2003 langere werktijden en overwerk normaal toelaat. De kwaliteit van het werk is ook ondermaats. Met Denemarken kennen de Britse arbeiders de kortste betaalde loopbaan. 50% van de arbeidscontracten hebben een looptijd van minder dan 15 maanden. Het aantal personen dat 15u per week werkt en ongeveer 60% van het gemiddeld loon ontvangt bedraagt in Groot-Brittannië 21%. Ter vergelijking: in Frankrijk is dat 13%, in Denemarken 7%.

Op dit ogenblik wordt één Brits kind op vijf in een arme familie geboren. In 1997 was dit één op vier. Dit is dus wel een verbetering, maar het algemeen beeld doet ons toch zeggen dat het Groot-Brittannië van Tony Blair zeker geen model kan worden genoemd.

VERENIGDE STATEN

Met de ineenstorting van de beurs en de bijhorende schandalen (zie vorige nummers van Vrede) bij verschillende multinationale ondernemingen, is de terugslag voor de werkende bevolking aangekomen. De Verenigde Staten noteerden op 30 november 2002 reeds 8.508.000 werklozen. En dit aantal heeft in januari geen wijzigingen ondergaan. Het is ook goed om weten dat de meeste pensioenfondsen van ondernemingen in crisis, niet veel meer waard zijn precies omdat die ondernemers werden 'uitgereikt'. Met hun werk verloren de arbeiders ook hun spaarcenten.

Belangrijk is ook dat in de VS de werkloosheidsvergoedingen slechts voor 26 weken worden uitgekeerd. In maart 2002 besliste het Congres "gezien de grote crisis", deze periode met 13 weken te verlengen. Ondertussen werd deze aanvulling opnieuw afgeschaft en beëindigd op 31 december 2002. In de plaats werd een nieuwe formule ingevoerd, zogezegd om de tewerkstelling te bevorderen. Het gaat om een eenmalige premie van 3000 dollar om het zoeken naar werk aan te moedigen. 60% hiervan wordt uitgekeerd bij de aanwerving, en 40% zes maand later. De regering beweert dat dit de arbeiders moet aanzetten om niet te berusten in hun situatie van werkloosheid. Zo eenvoudig lijkt dit voor diegenen die op hoge inkomsten kunnen rekenen.

Want intussen wordt de economische situatie van de VS er niet rooskleuriger op.

De nummer twee van de chemische bedrijven in de VS, Down Chemical, was het resultaat van een fusie met Union Carbide in 2000, een andere multinational uit de chemische sector. Bij de herstructureringen ten gevolge van dit samengaan werden 4500 werkplaatsen geschrapt. Drie jaar later heeft Down Chemical, waarvan de winsten bleven dalen, besloten nog eens 3 tot 4000 personeelsleden aan de deur te zetten.

De Verenigde Staten noteerde voor 2002 een nieuw recordcijfer aan faillissementen in de bedrijfs wereld. Hiervan zijn er 186 beursgenoteerde ondernemingen, met een totale activa van 385 miljard dollar. Dit cijfer ligt 42% hoger dan in het jaar 2000, waar reeds een top werd genoteerd van 259 miljard dollar.

In 2002 gingen ook vijf van de tien grootste bedrijven over kop: Worldcom, Conoco, Global Crossing, Adelphia Communications en de luchtvaartmaatschappij UAL. De vier eerst genoemden kwamen in moeilijkheden door financieel geknoei.

Wal-Mart, Amerikaanse warenhuisketen Exxon Mobil dat in 2000 het grootste bedrijf van de VS was, werd in 2001 van de eerste plaats verdrongen door de warenhuisketen Wal-mart. Deze distributiemastodont haalde een verkoopcijfer

van 218 miljard dollar, en voorziet voor 2002 op 270 miljoen uit te komen. Dit jaar gaat Wal-mart 11 miljard dollar investeren in 4,8 miljoen vierkante meter. Wal-mart beschikt zelf over een vloot van twintig vliegtuigen waarmee ze al haar vestigingen in de VS en het buitenland verbindt. In de afgelopen 10 jaar groeide Wal-mart gemiddelde met 15% per jaar. Na de VS wil het bedrijf ook Europa en de wereld veroveren. Deze nieuwe megawinkels aan de rand van de stad bieden 120.000 artikelen aan, en doet dit aan de laagste prijzen.

Vakbonden zijn in Wal-mart verboden, zodat de loonkosten lager liggen dan bij de concurrenten. Men biedt in de plaats de werknemers de mogelijkheid om aandelen te kopen en zogezegd wordt er ook gedeeld in de winsten.

's Morgens wordt de dagtaak gestart met de kreet: "Give me a Wal-mart" enz., om te besluiten met "Wie komt er eerst? De klant natuurlijk... altijd!"

Wal-mart is ook bezig een reeks buurtwinkels uit te bouwen. Meestal in de steden. Ze neemt ook andere warenhuisketens over. In 1999 het Bride Asda bijvoorbeeld, voor 11 miljard dollar. Het bedrijf zoekt nu uitbreiding in Mexico, China, Zuid-Korea, maar mikt ook op Brazilië, Argentinië en andere landen. In Duitsland mislukte de operatie.

In de VS is sinds jaren verzet gerezen om nieuwe Wal-mart winkels in de steden toe te laten, en ook lokale winkels organiseren hun verzet. In de toekomst kunnen we wel een verscherpte concurrentiestrijd verwachten met het Franse Carrefour en andere multinationals die voor dezelfde markt vechten, en zeker niet het belang zoeken van de koper of het tewerkgestelde personeel.

K-mart: 37.000 afdankingen

Een concurrent van Wal-mart, de Amerikaanse supermarkt K-mart, sloot in 2002 niet minder dan 26% van haar winkels. Resultaat 20.000 afdankingen. Nu komen er nog 's 326 winkels bovenop, wat een ramp betekent voor een totaal van 37.000 mensen die zullen afgedankt worden.

HOED AF VOOR... JOSE BOVE

Deze Franse boer, woordvoerder van de Boerenconfederatie, werd op dinsdag 19 november door de rechtbank van Montpellier veroordeeld tot 14 maanden effectieve gevangenisstraf. Een collega kreeg een gelijkaardige straf.

Beiden stonden terecht voor de vernieling van een veld met gengemanpuldeerde rijst. De eerste actie van Bové die wereldkundig werd, was een actie tegen het in aanbouw zijnde gebouw van McDonalds in Milhou. Deze actie werd door de Boerenconfederatie gevoerd als protest tegen de invoerstop voor honderd Franse producten (bijvoorbeeld geitenkaas) in de VS. Deze maatregelen vormden met name het VS-antwoord op de Franse beslissing geen vlees van runderen in te voeren die met hormonen werden gevoederd. Voor de Boerenconfederatie, waarvan vele leden zwaar getroffen werden door deze Amerikaanse maatregelen, was toen de maat vol.

Bové is een man die zich in de jaren '70 kwam vestigen op het plateau van Larzac op een oud boerenbedrijf, er gingen kweken en in korte tijd een belangrijke rol ging spelen in de Boerenconfederatie. Hij staat bekend om zijn dynamisme. Hij is uitgegroeid tot een symbool in de strijd tegen de neoliberale globalisering. Hij spande zich erg in voor de uitbouw van de samenwerking tussen de kleine boeren uit de hele wereld. Zo was hij ook al een belangrijke participant in de manifestaties van Seattle. Hij maakt tevens deel uit van de leidende groep van Attac-France.

José Bové werd nu veroordeeld tot 8 maanden gevangenis en daarbij komen ook 6 maanden effectief die hij bij vroegere acties als voorwaardelijke straf had opgelopen. Gezien er geen beroep meer mogelijk is, hebben Boerenconfederatie, vakbonden en andere sociale organisaties een campagne ingezet om van president Chirac te eisen dat hem gratie zou worden verleend. (ads)

CONGRESLEDEN VAN DE VS

| Georges Spriet |

Het zijn niet alleen regeringsleden van de Verenigde Staten bij wie de anti-oorlogshouding van Parijs, Berlijn en Brussel hoog zit. Ook het Congres, zowel het Huis van Afgevaardigden als de Senaat, telt heel wat ontevreden over de houding van de bondgenoten. Hoewel niet iedereen er echt op dezelfde manier tegenaan kijkt.

Congresleden van beide partijen beschuldigen Frankrijk, Duitsland en België ervan dat ze hun morele verplichtingen ten opzichte van de Westerse alliantie aan het verloochenen zijn. De Amerikaanse pers meent dat het jarenlange ongenoegen over de Europese kritiek op de buitenlandse zowel als op de binnenlandse politiek van de VS, nu het punt van overkoken heeft bereikt. Harde woorden zijn er gevallen over de Europese zwakte en ook over handelsrelaties.

Een woordvoerder van de Republikeinse fractieleider in het Huis van Afgevaardigden, Dennis Hastert, een Republikein uit Illinois, zei dat de weigering van de EU om Amerikaanse genetisch gewijzigde gewassen in te voeren, zal worden beantwoord met een campagne tegen de Franse wijnen en mineraalwaters. Hij voegde eraan toe dat deze stelling geen verband hield met de oppositionele houding van Frankrijk en Duitsland omtrent Irak.

SOVJET REPUBLIEKEN

De Democratische topman in de commissie van Buitenlandse Zaken van het Huis van Afgevaardigden, Tom Lantos, uit California, sprak anderzijds naar verluidt zeer bittere woorden: "Ik voel vooral afschuw voor de blinde onverzettelijkheid en de duidelijke ondankbaarheid van Frankrijk, Duitsland en België, die onze inspanningen blokkeren om zelfs maar over te gaan tot het plannen van maatregelen, mocht onze bondgenoot Turkije worden aangevallen door Irak". En hij voegde daar nog aan toe: "Ware het niet geweest van ons militair engagement, dan zouden Frankrijk, Duitsland en België vandaag socialistische sovjet republieken zijn.

Het feit dat deze landen hun engagement niet nakomen tart elke verbeelding."

Het weze hier tussen twee lijnen snel even opgemerkt dat kennelijk voor deze Democraat de Amerikaanse invasie in 1944 niet met nazi-Duitsland had te maken, maar met de Sovjet Unie... Zo hoor je het 's van een ander.

Congresleden van beide politieke partijen hadden het herhaalde malen over de opoffering van duizenden Amerikaanse soldaten om de vrijheid van Europa te beschermen in de Tweede Wereldoorlog, daarbij suggererend dat de schuld niet is terugbetaald geworden.

De voorzitter van de commissie Buitenlandse Zaken van het Huis van Afgevaardigden, de Republikein Henry Hyde ook uit Illinois, zei dat de Amerikanen zich vragen stellen over de 'ondankbaarheid en vijandigheid' van Europese bondgenoten, en vroeg zich af waarom het VS-optreden constant wordt

gehinderd door eindeloze opmerkingen van over de Atlantische Oceaan. "We kunnen niet afwachten tot er een ramp gebeurt om hen uit hun zomerdromen te halen", zei Hyde nog. "We moeten hen in de plaats daarvan confronteren met de gevaren van de rauwe werkelijkheid".

NAVO HERVORMEN

Volgens persartikels trachten sommige politici een onderscheid te maken tussen Frankrijk enerzijds en België en Duitsland anderzijds, hoewel ze hun ontgoocheling uitdrukken over de drie. Zo meende de Republikeinse senator John McCain uit Arizona, lid van de commissie Defensie, dat Duitsland zeer goed had geholpen met de Amerikaanse militaire operaties in Kosovo en Afghanistan, en hij meende dat de Duitse oppositie tegen actie in Irak een afwijking was. Maar de houding van Frankrijk is volgens hem van een andere aard. "De Heer zei dat de armen altijd met

ons zullen zijn, en ook de Fransen zullen met ons zijn." "Dit is een onderdeel van een aanhoudende Franse praktijk om zand in de raderen van het Atlantisch bondgenootschap te strooien." "Mocht Frankrijk blijven dwarsliggen", zei hij nog, "dan is misschien de tijd gekomen om de NAVO te herstructureren zodanig dat een meerderheid aan landen de kans krijgen tezamen op te treden."

Sommige afgevaardigden gingen nog verder. De New Yorkse Republikein Peter

King, noemde Frankrijk een tweederangs staat. Enkele dagen later meende hij dat de VS maar eens moest evalueren of ze nog langer troepen willen stationeren in landen die tegen de belangen van de VS ingaan. Hieronder kan Duitsland vallen, maar niet Frankrijk, aangezien er daar geen Amerikaanse troepen gelegerd zijn.

MEER DIPLOMATIE

Een belangrijke minderheid meende toch dat in de huidige crisis de diplomatie

meer kansen moest krijgen en was ook zeer kritisch over de anti-Europese sfeer in het congres. Senator Carl Levin, een Democraat uit Michigan van de commissie Defensie, stelde dat de vrede niet gediend wordt door de motieven van andere landen te denigreren. En in het Huis van Afgevaardigden vroeg de Democraat Donal Payne uit New Jersey aan Colin Powell om landen als Frankrijk en Duitsland te overtuigen in plaats van ze te bekritisieren. ■

DE MACHT VAN HET GELD

| Munia Abu-Jamal |

De Verenigde Staten hebben nooit waarde gehecht aan democratische verhoudingen, noch de democratie toegepast.

Naar eigen zeggen wil Washington met zijn oorlog tegen Irak in Bagdad de "Amerikaanse democratie brengen". Dit schijnbaar eervol voornemen botst echter flagrant tegen een enorm probleem. Er is helemaal geen democratie in de Verenigde Staten die men de wereld kan aanbieden.

De Verenigde Staten heeft sedert haar stichting nooit waarde gehecht aan democratische gedragsregels, noch de democratie toegepast. Dat is in de huidige, onzekere en angstaanjagende tijden niet veranderd.

Alleen werd de illusie van democratie in de praktijk gebracht. Machtige media-groepen en het onderwijssysteem zorgen ervoor dat deze illusie permanent de nodige voeding krijgt.

De realiteit is echter dat sedert de stichting van de VS tot vandaag de VS-regeringen hevig in de weer zijn geweest om iedere prille aanzet tot een werkelijke democratie, te ondergraven. Dit is mogelijk omdat het politiek systeem de meerderheid van de burgers geen ruimte biedt tot echte politieke participatie.

Bekijken we de realiteit via een aantal

statistieken. In de Amerikaanse samenleving zijn de vrouwen in de meerderheid. Moesten we hier met een werkelijke representatieve democratie te doen hebben, zou hieruit moeten blijken dat 51 afgevaardigden in de Amerikaanse senaat vrouwen moeten zijn, en niet negen zoals momenteel. Volgens een bericht van de VN komt de VS op vijftigste plaats onder de VN-lidstaten, wat de vertegenwoordiging betreft van de vrouwen in de gekozen organen. In Zweden, dat op de eerste plaats staat, zijn 43 procent van de volksvertegenwoordigers vrouwen, gevolgd door landen zoals Duitsland, Nieuw Zeeland, Mozambique en Zuid-Afrika.

Een ander voorbeeld: Het Afro-Amerikaanse aandeel van de bevolking van de VS bedraagt 13 procent. Dus zou deze bevolkingsgroep 13 senatoren en 56 afgevaardigden in het Congres moeten hebben. De huidige werkelijkheid is, dat er geen zwarte senator zetelt; de laatste vijftig jaar waren er maar twee. In het Congres zetelen maar 38 vertegenwoordigers van deze bevolkingsgroep.

Niet anders ziet het eruit voor de burgers die onder de armoedegrens moeten

leven. Nochtans maken ze 12,8 procent van de Amerikaanse bevolking uit. Wie vertegenwoordigt hen in het parlement? Niemand, want in de senaat en het huis van afgevaardigden zijn uitsluitend de hogere inkomensgroepen vertegenwoordigd, omdat zij alleen in de mogelijkheid zijn de regelmatige verkiezingscampagnes te financieren. Zonder enige uitzondering besteden parlamentsleden gemiddeld 50 procent van hun tijd om sponsoren binnen te halen. Met welk doel? Om hun verkiezingscampagne in de media te financieren.

Dan kunnen we ons de vraag stellen: "Wie vertegenwoordigen ze?" Enkel diegenen die over genoeg middelen beschikken hebben de luxe over politieke vertegenwoordigers te beschikken, die hun belangen verdedigen en doordrukken. Hierbij denk ik aan Enron, General Electric, Viacom, de olieconcerns, de farmaceutische industrie en andere belangrijke industriële groepen die het allen in Wall Street voor het zeggen hebben. ■

BOEKBESPREKING

Het complot van 11 september?

Peter Franssen i.s.m. Pol De Vos. 11 september. Waarom de kapers vrij spel kregen. Berchem, Uitgeverij EPO, 183 blz.

| Ludo De Brabander |

Is het mogelijk dat een westers regime zo machiavellistisch ingesteld is, dat het bereid is om desnoods eigen bevolkingsleden te offeren? Als we de auteurs van het boek '11 september. Waarom de kapers vrij spel kregen' mogen geloven, dan hoeven we daar voortaan niet meer aan twijfelen. Terreur is een constante in de VS-politiek. Wat je denkt alleen in films te zien blijkt bittere waarheid. Dat blijkt uit nu vrijgegeven documenten over de Cuba-crisis. Om het Cuba van Castro binnen te vallen moet eerst de publieke opinie worden overtuigd. Zoals Eisenhower al had gesuggereerd kan dat misschien best door het fabriceren van een excuus, zoals een bomaanslag. Toen zag operatie 'Mongoose' het licht. De meest waanzinnige scenario's worden genoemd. Zo staat in het plan: "we kun-

nen een Amerikaanse schip opblazen en de schuld in de schoenen van de Cubanen schuiven. De publicatie van dodenlijsten in de kranten zal de verontwaardiging nog versterken." James Bond is nooit ver weg. Peter Franssen en Pol De Vos reconstrueren in het eerste stuk van hun boek de aanslag van 11 september. Ze komen tot de conclusie dat de Amerikaanse inlichtingendiensten op de hoogte waren van het feit dat er grote aanslagen zouden worden gepleegd. Meer nog, ze weigerden meteen op te treden, zelfs op het ogenblik dat de aanslagen nog konden verhinderd worden. De auteurs tonen aan dat er veel informatie voorhanden was en dat de kapers gewoon hun gang konden gaan. Waarom dat allemaal? Omdat de conservatieve

regering van Bush een 'excuus' nodig had om naar eigen goeddunnen militair op te treden in de wereld, maar ook omdat de terroristische dreigingen de defensie-industrie geen windeieren zou leggen. Het moet gezegd dat Hugo Franssen, gesteund door Pol De Vos, zich goed gedocumenteerd hebben en hun stelling goed onderbouwd hebben. Alleen jammer dat aan het eind van het boek de auteurs er de goedkope linkse profetieën moeten bovenhalen met het verhaal van de anti-imperialistische krachten die vereend een einde zullen maken aan al die wantoestanden. Dat was echt niet nodig. De lezer is volwassen genoeg om zelf die conclusies te trekken. Maar los van dat soort schoonheidsfoutjes is het boek heel erg de moeite waard.

EERLIJKHEIDSHALVE

LIBIË VOORZITTER MENSENRECHTENCOMMISSIE

Vorig jaar beëindigde Mary Robinson haar ambtstermijn als voorzitter van de VN-commissie voor mensenrechten. Ze was herkiesbaar maar voor de Amerikanen was ze een doorn in het oog, omdat ze zich reeds een paar maal tegen de Amerikaanse overheersing had verzet, en o.m. de uitvoering van de doodstraf in de Verenigde Staten had veroordeeld.

Robinson stelde zich dus niet meer kandidaat. Volgens de VN-regels was het de beurt aan het Afrikaanse continent dat de kandidaat mocht voordragen voor het voorzitterschap. Uiteindelijk kwam hiervoor Mevrouw Nayat Al Haijaji, de Libische Ambassadrice bij de VN uit de bus.

De Amerikanen waren woedend, en eisten dat, in tegenstelling tot de gewoonte dat de voorzitter bij handgeklap gekozen wordt, er geen geheime stemming zou worden gehouden. De Algemene Raad van de Commissie voor Mensenrechten bestaat uit 53 lidstaten, waarvan 15 Afrikaanse, 11 Latijns-Amerikaanse, 12 Aziatische, 5 Oost- en Centraal-Europese landen en 10 Westerse staten waaronder de VS. In deze geheime stemming van 20 januari 2001 werd Mevrouw Nayat Al Haijaji verkozen met 33 stemmen voor, 3 tegen en 17 onthoudingen. Het ziet er dus naar uit dat er voor de Commissie voor Mensenrechten van de VN wellicht een nieuwe tijd is aangebroken.

Hier kan aan toegevoegd worden dat het Libië van Kadhafi, sinds de oprichting

van de Afrikaanse Unie op 9 september 1999 in Syrië, een nieuwe weg heeft ingeslagen. Zijn aandacht gaat sindsdien hoofdzakelijk naar Afrika en minder naar de Arabische wereld. Zo werden 130 Libische openbare werken gerealiseerd, of zijn nog in opbouw, in 86 Afrikaanse landen. Er werd ongeveer 4 miljard dollar in het continent geïnvesteerd, wat meer dan tienmaal meer is dan het geheel van giften en leningen tussen 1970 en 1997.

Libische karavansen doorkruisen de landen van Afrika met dokters, geneesmiddelen en voedsel, om hulp te bieden waar het nodig is. Het is dus niet verwonderlijk dat de Afrikanen niet onder de invloed zijn van het beeld dat de Amerikanen van Kadhafi ophangen. (ads)

ER WAS NIET ALLEEN HIROSHIMA EN NAGASAKI

| André De Smet |

Er wordt heel wat gezegd en geschreven over het verleden van Saddam Hoessein, zijn gebruik van massavernietigingswapens e.d.m.. Ook Mark Eyskens gebruikt dit argument geregeld. Alleen lijken sommigen vergeten te zijn, wat het oorlogsverleden en praktijk is van de Verenigde Staten. (red.)

Niemand kan of mag de verschrikkelijke Amerikaanse bombardementen op Hiroshima en Nagasaki vergeten. Het aantal doden is niet bekend. Maar de grote groepen mensen die ter plaatse gedood werden, en de velen die aan de gevolgen het leven verloren, zullen ons kort bij het miljoen brengen. En dit gruwelijk bombardement was overbodig, gezien de Japanners de oorlog reeds verloren hadden.

TWEEDE WERELDOORLOG

Voordien waren er natuurlijk in het begin van de tweede wereldoorlog de verschrikkelijke Duitse bombardementen geweest op Rotterdam, Londen en zovele andere Britse, Franse, Belgische steden. En was er ook de holocaust geweest, waarbij miljoenen joden en weerstanders het leven lieten.

Vandaag zijn er terecht mensen opgestaan die vragen stellen over het feit of het toen nodig was de burgerbevolking uit te roeien. De historicus Jörg Friedrich, gekend om zijn boeken tegen de misdaden van het nazisme en de holocaust, is zo iemand. Geboren in 1968 schrijft hij zonder schaamte over de systematische Britse en Amerikaanse bombardementen die geen enkel militair belang hadden. Met als enig doel weerwraak te nemen en de mensen te demoraliseren. De Britse organisator van deze bombardementen, sir Arthur Harris, genoemd "Bomber Harris" en Winston Churchill hebben hun monumenten in Londen. Friedrich stipt ook aan dat het de Duitse nazi's waren

die sinds 1937 tijdens de Spaanse oorlog Guernica bombardeerden en later Warschau, Rotterdam, Coventry en London. Maar moesten daarom, om weerwraak te nemen, als de oorlog reeds gewonnen was, Britten en Amerikanen onschuldige burgers massaal doden? Professor Friedrich citeert in zijn boek "Der Brand": 161 Duitse steden van 100.000 tot 1 miljoen inwoners, o.a. Berlijn, Hamburg, Dresden, Frankfurt, Dortmund, Keulen werden praktisch vernietigd. Er werden 850 dorpen platgelegd met 600.000 burgerlijke slachtoffers, 75.000 kinderen werden verpletterd onder 1,27 miljoen ton bommen, die door Britten en Amerikanen tussen eind 1943 en februari 1944 boven Duitsland uitgeworpen werden.

Ik bezocht zelf, maar dan in 1957, o.m. Berlijn en Dresden; en kon me vergewissen van de ontzaglijke vernietigingen, en van het massagraf van de 36.000 burgers die er tijdens het monsterbombardement gedood werden. Steeds is het argument van de militairen en politiciers geweest dat de bombardementen en de manifesten die samen met de bommen werden uitgestrooid, de slachtoffers naar de opstand zouden leiden.

CHEMISCHE WAPENS

In Vietnam heeft het VS leger overvloedig gebruik gemaakt van chemische oorlogsvoering. Het heeft op massale wijze een ontbladeringsstof "agent orange" over de Vietnamese wouden en dorpen gestrooid, wat tot een massale dioxinevergiftiging

heeft geleid. Tussen 1962 en 1970 hebben de Amerikanen daar een oppervlakte zo groot als België met ruim 50.000 ton ontbladeringsmiddelen bewerkt. "Agent white" en "agent blue" werden aangevend om de rijstogst te vernietigen, met als gevolg dat het ecologisch evenwicht grondig verstoord werd. Het zal vele decennia duren vooraleer de bladgroei hersteld is, terwijl het aantal geboortefwijkingen bij de bevolking niet te tellen is.

BOMBARDEMENTEN

In de huidige tijden is het steeds erger geworden. Bommen worden van op 10.000 meter hoogte uitgeworpen, met langeafstandsraketten of door vliegtuigen zonder piloot afgevuurd. Reeds in Vietnam, maar ook in Panama, Joegoslavië en Afghanistan werd deze methode toegepast. En morgen in Irak, maar zelf reeds vandaag ook als is er officieel geen oorlog tegen Bagdad.

De Verenigde Naties, de vele topconferenties en wat weet ik al meer hebben aan deze onmenselijke praktijken geen einde gesteld. Er wordt, en met reden, gepleit voor de afschaffing van de doodstraf. De antipersoonmijnen werden door talrijke landen, met uitzondering van de VS en een paar andere landen, buiten de wet gesteld. Men heeft het soms over het verbod van chemische en bacteriologische wapens. Het is dus hoog tijd dat stemmen opgaan om massabombardementen te verbieden. ■

IN MEMORIAM

Droeve tijden in ons midden. Verschillende vrienden van Vrede zijn in een korte periode overleden. Aan familie en vrienden bieden we ons oprechte bliken van deelneming aan.

Albert Van Nerum overleed op 4 oktober 2002. Hij was politiek gevangene in het concentratiekamp Neuengamme. Hij is gekend in onderwijsmiddens - hij was ererijks-inspecteur van het basisonderwijs - en zeker ook als jeugdschrijver.

René Klutz overleed half januari in Luik. Hij was gewezen nationaal secretaris voor het Franstalig landsgedeelte van de Union Belge pour la Défense de la Paix - Belgische Unie voor de Verdediging van de Vrede. Nadien was hij vooral actief in de Luikse vredesbeweging ULDP. In het Luikse wist hij een stevige band te leggen met de syndicale, sociale en solidariteitsbewegingen.

Te Oostende overleed eind januari *Leonard Hoernaert*, gewezen leraar aan het atheneum, en militant in sociale organisaties en de vredesbeweging.

Dichter en politiek activist *Marc Braet* overleed op 6 februari 2003 in Brugge. Marc schreef ook geregeld voor ons tijdschrift. De laatste jaren was hij vooral begaan met de vredes-situatie in het Midden-Oosten. Hij reisde naar Irak, was een onvermoeibaar strijder voor de Palestijnse zaak.

Ludo Loose overleed 8 februari 2003, op 58-jarige leeftijd. Ludo was lid van de Raad van Bestuur van vzw Vrede. Hij was vooral gekend als gewezen voorzitter van de communistische

partij Vlaanderen. Hij was een gul man, die zijn mening niet onder stoelen of banken stak. Hij heeft een rijk gevuld militantenleven gehad. In de jaren '60 zat hij als communist mee in de constetatiebeweging rond en bij de "kabouterbeweging". Als voorzitter van de Communistische Partij was hij vooral op zoek naar verbreding. Ook als lid van het bestuur van Vrede pleitte hij steeds voor brede samenwerkingsverbanden. De laatste

jaren trad hij politiek iets minder op de voorgrond omdat hij andere opdrachten uitvoerde voor de communistische beweging.

Otto Preuss, trouw lezer van Vrede, overleed op 19 februari 2003. Hij was een erkend gewapend weerstander en politiek gevangene van de Tweede Werldoorlog. Hij is bijna 89 geworden.

AGENDA

GEEN OORLOG

DONDERDAG 13 MAART 2003
OORLOG IS GEEN KUNST
TOTAALPROGRAMMA IN DE VOORUIT GENT

BETOEGING 15 MAART
14 UUR NOORDSTATION BRUSSEL

WERELD SOCIAAL FORUM IN DE KIJKER:

BRUSSEL

DONDERDAG 13 MAART 20U

Sociale fora: Porto Alegre, Brussel, Parijs

Filip De Bodt (Uilekot) was in Porto Alegre in januari 2003.

Hij gaat in gesprek met Georges Spriet (Vrede) over de pogingen tot inhoudelijke verdieping door de andersglobalisten.

Gemeenschapscentrum De Markten 1000 Brussel

Een organisatie van Masereelfonds en Vrede

OOSTENDE

VRIJDAG 14 MAART 20U

Porto Alegre 2003: 3de wereld sociaal forum

Filip De Bodt (Uilekot) en Stefaan Cautaearts (Nieuwbeek)

Over participatieve democratie, vrede en veiligheid, noord-zuid, en hoe een andersglobalistische tegenmacht vorm tracht te krijgen

Conferentiezaal van het Stadhuis

Een organisatie van Vredesbeweging Oostende, Attac, 11.11.11 en de Stedelijk Raad voor Ontwikkelingssamenwerking

ZATERDAG 5 APRIL 2003

13U30-17U30

**"DE PIANOFABRIEK", FORTSTRAAT 35,
SINT-GILLIS-BRUSSEL**

STUDIENAMIDDAG

GLOBALISERING EN MILITARISERING

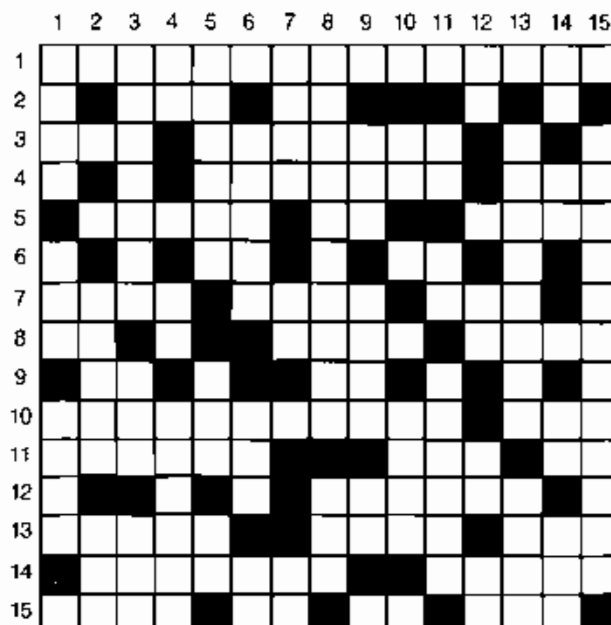
Een opvolging van de werkgroep vredesthematiek op de lancering van het Belgisch Sociaal Forum van 21 september.

Met o.a. prof Eric Remacle over de militaire ontwikkelingen in de Europese Unie, en Luc Mampaey van GRIP over de militaire dominantie van de VS en de NAVO.

Met ruime tijd voor discussie in werkgroepen

Org: CNAPD, Christenen voor het Socialisme, Vrede

"RETRO"-KRUISWOORDRAADSEL NUMMER 20 GEBASEERD OP DE INHOUD VAN NR 359 (JAN.-FEBR. 2003).

HORIZONTAAL

1) Landen die een handvest voor de internationale veiligheid ondertekenden (2 woorden). 2) Vrouwelijk schaap - Muzieknoot. 3) Rivier in de Nederlandse provincie Utrecht - Uitsalraam. 4) Franse gezaghebbende kraant - Italiaanse televisiezender. 5) Metalen stift om mee te naaien - Motorschip (afkorting) - Grondsoort. 6) Tweeklank - Tegenover (afkorting). 7) Nevel - Venster - Bloeiemaand. 8) A dato (afkorting) - Gehoororganen - Bezieldeheid (aandrift). 9) Onder andere (afkorting) - Dokter (afkorting). 10) Daar ging van 23 tot 28 januari de derde editie van het Wereld Sociaal Forum door (2 woorden) - Ik (Latijn). 11) Gehalte - Zijrivier van de Donau - Stang. 12) Betrekking. 13) Daar was er oorlog van 25 juni tot 27 juli 1953 - Tegen - Scandinavische munt. 14) Soort hert met sterk vertakt gewei - Nauwer maken. 15) Kat - Deciliter (afkorting) - Bevestiging - Ontvangstbewijs.

VERTIKAAL

1) Gedeelte van een oppervlakte anders gekleurd dan de rest - Grootmoeder - Openbare wandelplaats. 2) Hartstochtelijk vereerde - Berg (Grieks). 3) Kunstvorm (stijl) - "Rat" (anagram) - Hert. 4) En omstreken (afkorting) - Voorzetsel - Hoge gebouwen. 5) In tekeningen op graveerplaten ingesmolten - Antwerpse dierentuin - A dato (afkorting). 6) Weinig weerstand biedende - Verhoogde muzieknoot - Idem (afkorting). 7) Gewicht - Alsonder (afkorting) - Meetstok. 8) Camping en vakantiehuisjes op 500 meter van de zee (2 woorden) - Mannetjesbij. 9) Luikse gemeente - Zachte vette zelfstandigheid in de beenderen van mensen - Voorzetsel. 10) Gadolinium (scheikundig symbool) - Hoog gras met stijve halmen. 11) Dubbele klinker - Voorzetsel - Die vrouw schreef "Een mens op de vlucht" / De klap deur van onze gastvrijheid (... Vanlerberghe). 12) Voorzetsel - Dubbele klinker - Nieuwe stijl (afkorting) - Nota bene (afkorting). 13) Is dit land op een keerpunt? - Afrikaanse republiek. 14) Loofboom - Is een meisje of een vrouw - Bevel(l) - Snelle loop. 15) Het blijft een roerig gebied (2 woorden).

MICHEL BILLIAU, Werviksesteenweg 431, 7780 KOMEN

De Lingerie

van de Kerkstraat DE MUNCK

L O K E R E N

LINGERIE CORSETTERIE BADMODE

KERKSTRAAT 47 • 9160 LOKEREN • 09/348 58 23

*Wat gevoelig ligt,
wordt goed opgevangen.*

[Linde Vanneste]

De Lombarde

Camping en vakantiehuisjes op 500 meter van de zee!

De Lombarde omvat een groene, kindvriendelijke camping met modern sanitair.

Voor de kleinsten is er een speeltuin en

tijdens de schoolvakanties is er een ruim animatie-aanbod voor groot & klein

Je kunt hier ook terecht voor een partijtje air-hockey, tafelvoetbal, bijart, tafeltennis, petanque, basket, tennis ...

Vissers worden verwacht langs de uitgestrekte visvijver.

Het restaurant en het caf etaria hebben een goede naam.

Door een ruim aanbod, lage prijzen en heerlijk verse broodjes, zorgt de winkel ervoor dat je van een deel van de dagelijkse besommingen vertost wordt.

Voor de fietser en/of wandelaar staan er 5 trekkerhutten ter beschikking.

De routes kunnen ter plaatse uitgestippeld worden, er is een ruime keuze.

Kom gerust eens langs of vraag vrijblijvend een folder aan met prijslijst.

De Lombarde, Elisabethlaan 4, 8434 Lombardsijde - Tel. (058) 23 68 39

Een initiatief van vzw Volkstoerisme.

VREDESCAHIERS

• GLOBALISERING EN MENSELIJKE VEILIGHEID

Georges Spriet

3/2002: 7 euro + port

• DE WAANZINNIGE OORLOG OM IRAK

Ludo De Brabander (samenstelling)

4/2002: 8 euro + port

Bestellen bij Vrede

OPROEP

U heeft wat vrije tijd?

U wil de vredesbeweging helpen?

Welkom!

Spandoeken maken, thuis vertaalwerk doen,

dossiers updaten hier in de bibliotheek,

bijhouden van krantenartikels

twijfel niet: 09 233 46 88

DE WAARHEID OVER IRAK

| Els De Temmerman |

"De waarheid over Irak die Bush niet wil horen." Zo was de hoorzitting in het Europees Parlement aangekondigd. Het zaaltje zat afgeladen vol. Groenen, socialisten, liberalen en zelfs Britse conservatieven hoopten eindelijk een antwoord te krijgen op de fundamentele vraag: is Saddam Hoessein een gevaar voor de wereldvrede? Met andere woorden: is een nieuwe oorlog gerechtvaardigd? En omdat we de popagandamachines grondig beu zijn en zelf weinig afweten van Irak of van massavernietigingswapens, hoopten we het uit de mond van een expert te horen.

Scott Ritter dus. Het voormalig hoofd van de VN-wapeninspecteurs in Irak. Tussen 1991 en 1998 had hij deelgenomen aan verschillende VN-inspectiemissies. Deze voormalige Amerikaanse inlichtingenofficier was achtereenvolgens "als spion van de VS", "spion van Israël", en "agent van Irak" afgeschilderd. Dat men iemand in zijn positie - in een spel met zo'n hoge inzet - in diskrediet zou proberen te brengen, was te verwachten. Maar als alle kanten hem beschuldigden, was hij misschien wel objectief.

Als een echte Amerikaan begon hij zichzelf uitgebreid voor te stellen. Met een al even karakteristieke zelfverzekerdheid poneerde hij daarna zijn stelling. Ja, Irak is een dictatuur. Ja, het regime van Saddam Hoessein beschikte begin jaren '90 over massavernietigingswapens en was van plan die ook in te zetten, niet alleen tegen Iran en Israël, maar ook tegen de eigen bevolking. En ja, Irak diende een valse verklaring in over zijn bewapeningsprogramma en verhinderde het werk van de wapeninspecteurs. De VN-resolutie moest dus met andere middelen worden afgedwongen, was de redenering. Met economische sancties. Die sancties zouden gehandhaafd blijven als Saddam bleef tegenwerken, en opgeheven worden als hij meewerkte.

Maar - en daar verschilt Ritter van mening met zijn regering - tegen 1996 had Irak wel degelijk 95% procent van zijn massavernietigingswapens vernietigd. De Amerikaanse regering heeft toen met opzet nieuwe ontwapeningscriteria opgezet om de sancties te kunnen handhaven en de bomaanvallen te rechtvaardigen. Want, en dat was de kern van zijn verhaal, voor Washington ging het niet zozeer om de ontwapening van Irak. Het ging van meet af aan om de omverwerping van het regime van Saddam Hoessein. Had James Baker niet al in 1991 gezegd: "Zelfs als Irak zijn verplichting van ontwapening nakomt, zullen de economische sancties niet opgeheven worden... tot Saddam Hoessein van de macht verdreven is."

En daarvoor, aldus een verontwaardigde Ritter, had Washington geen mandaat. "Onze taak was Irak te ontwapenen. Maar de VS maakte misbruik van de unieke toegang die de wapeninspecteur via de VN-resoluties hadden, om het regime omver te gooien. Al onze informatie over het veiligheidssysteem van Saddam Hoessein werd later door de Amerikaanse inlichtingendienst gebruikt om

specifieke gebouwen te bombarderen. Op zo'n moment heb je het proces van de inspecteurs gecorrumpeerd."

Ook de economische sancties hadden niks uitgehaald, aldus de Amerikaan. Ze hadden niet de heersende klik getroffen, maar honderdduizenden gewone burgers. "Ik durf te beweren dat het embargo meer Irakezen heeft gedood dan het regime van Saddam Hoessein."

En wat nu? Geef de wapeninspecteurs een eerlijke kans, was Ritters boodschap aan het Europees Parlement. Bagdad moet de nieuwe resolutie naleven. Maar ook Washington moet die naleven en zijn geheime agenda laten varen. "(...)De onvermijdelijke spanningen tussen het wapeninspectieteam en Bagdad mogen niet worden aangegrepen om de oorlogstrompet te blazen." (...)

Ritters uiteenzetting was vooral een vurige smeekbede om de oorlog te vermijden. Zelf een Amerikaanse marinier die in de Golfoorlog meevocht, wist hij beter dan wie ook waartoe oorlog kon leiden. "Laten we de economische façade achterwege laten. Oorlog betekent doden: het inzetten van overweldigende vuurkracht tegen een volk dat al te lijden heeft onder een dictator en onder de economische sancties. De gevolgen voor Irak, de regio, de wereld en de internationale veiligheid zijn niet te overzien."

Veel vragen werden op de Amerikaanse veertiger afgevuurd. Sommige europarlementsleden vroegen waarom de VS niet hadden ingegrepen in 1988, toen Saddam Hoessein een genocide aanrichtte tegen zijn eigen volk, de Koerden. Anderen - vooral de groenen - opperden dat Saddam Hoessein toch lange tijd een vriend van het Westen was geweest. Een vriend die de verspreiding van de Iraanse revolutie moest indijken. Ze wezen er terecht op dat de Iraakse leider pas na de inval in Koeweit, toen de eigen oliebelangen in het gedrang kwamen, een "gevaar voor de wereldvrede" werd.

Maar er was één vraag die de achtbare europarlementsleden niet stelden, en waar ik dus vergeefs op wachtte. Als landen als de VS, Israël, Pakistan, Noord-Korea, Rusland en China nucleaire wapens mogen bezitten, waarom zou Bagdad - gesteld dat ze die hadden - dat dan niet mogen? Waarom moeten we zo nodig de lege woestijnen van Irak bombarderen, waar het grootste deel van de bevolking al in bittere ellende leeft?

Waar gaat het eigenlijk om? Olie? Het vestigen van de Westerse suprematie over de wereld? Of simpelweg een verkiezingsstunt? Een contract van 50 miljard voor de Amerikaanse wapenindustrie, de belangrijkste campagnefinancier van Bush?

Maar er was nog een andere bedenking die ik me maakte bij het verlaten van de hoorzitting. Is het niet merkwaardig dat militairen, wier taak het is te doden, aandringen op vrede? En dat politici, wier taak het is de vrede te handhaven, aandringen op oorlog?

TEZOTOMLOSTELOPEN

An de vooravond van haar aansluiting bij de Europese Unie is de Poolse regering erin geslaagd nog bijzondere subsidies af te dwingen voor haar landbouwsector. Amper een paar dagen later maakte ze bekend dat ze besloten had het Amerikaanse jachtvliegtuig JSF (Joint Strike Fighter) aan te kopen om haar Russische Mig's te vervangen. Fransen en Zweden die ook kandidaat waren voor de toekenning van deze vliegtuigcontracten waren niet gelukkig met het gebrek aan Europese solidariteit van de Polen. Temeer omdat de VS kennelijk met slimme trucs hen een voetje had gelicht.

Het Groot-Brittannië van de sociaal democraat Tony Blair heeft bekend gemaakt zich aan te sluiten bij het Amerikaanse antiraketstelsel dat operationeel zou moeten zijn tegen 2004 - 2005. De radarbasis in Fylingdales in Noord-Engeland zal namelijk ter beschikking gesteld worden van Washington. Het ziet er mooi uit voor de Europese Unie, met zo'n bondgenoot.

Om als schoothondje deel te nemen aan de oorlog tegen Irak, gaat Tony Blair enkele miljarden ponden uitgeven. De Frans-Duitse tv-zender Arte, vestigde hier op 19 januari de aandacht op. Een reportage toonde de verontrustende crisis in onderwijs en geneeskundige verzorging. Het onderwijs valt zonder leraars omdat de lonen en de werkvoorwaarden onleefbaar zijn geworden. Men zoekt leerkrachten en verplegend personeel in Nieuw Zeeland en Zuid-Afrika. Als je in een ziekenhuis terecht komt, moet je er drie uur wachten op een verpleegster en acht uur op een dokter omdat er niet genoeg zijn. Geen geld zegt de regering, maar voor de oorlog...

Tabaksgiganten (West, Davidoff, Peter Stuyvesant) blijken 130 miljard sigaretten per jaar in Oost-Europa te verkopen. Deze zouden dan naderhand in het zwart in een aantal Europese landen

worden verkocht. Deze smokkelpraktijken zouden voor de vijftien lidstaten van de EU een tekort aan inkomsten vertegenwoordigen van vijftien miljard euro. Maar toch wordt er kennelijk niet opgetreden.

De Franse regering Raffarin, die door Chirac werd samengesteld, heeft nauwe banden met het patronaat. De minister van economie, Francis Mer, is de vroegere topman van de staalmultinational Usinar. De minister van Binnenlandse Zaken, Nicolas Sarkozy, is de broer van de ondervoorzitter van MEDEF, de Franse patroonsorganisatie. Als je dan hoort dat de 35 urenweek in vraag wordt gesteld en dat er geprutst wordt aan de pensioenen, dan weet je wel hoe laat het is.

In Rome werd kort geleden de grootste en best ingerichte concertzaal geopend. Tijdens de openingsplechtigheid met de bekendste Italiaanse artiesten, werd bekend gemaakt dat de helft van de inkomsten van deze eerste activiteit zou overgemaakt worden aan de afgedankte arbeiders van de Fiatfabrieken. Premier Berlusconi en zijn ministers kwamen uit protest niet opdagen.

Tachtig procent van de Spanjaarden veroordeelden de regering Aznar om haar tekortkomingen met betrekking tot de ramp van de olietanker Prestige. Men verwijt haar passiviteit voor het reinigen van stranden en kusten. De mensen eisen de oprichting van een parlementaire onderzoekscommissie. Aznar en zijn regering kijken de andere kant op. Binnenkort zijn er gemeenteraadsverkiezingen in Spanje.

De minister van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten, Colin Powell, heeft bekend gemaakt dat de VS na de militaire overwinning op Irak, 29 miljoen dollar ter beschikking houdt voor de herstructurering van de Arabische staten uit de regio. Een Egyptische journalist merkt op

dat dit voor de 260 miljoen inwoners van de regio 11 dollarcent per individu uitmaakt. De VS modelstaat voor de democratie?

De Franse minister van Binnenlandse Zaken, Sarkozy, staat bekend voor z'n pretentie en arrogantie. Voor hij minister werd, was hij burgemeester van het 16de arrondissement van Parijs, de rijke buurt. Nu voert hij een harde politiek om het land te 'zuiveren' met brutaal geweld en harde straffen. Tegen zijn optreden komen duizenden mensen op straat. Sinds enkele tijd heeft z'n vrouw een bureau naast dat van de minister. Ze neemt zelfs deel aan vergaderingen van zijn kabinet. Er is sprake van dat ze op de loonlijst van het ministerie zou staan. Ze heeft reeds aangekondigd dat ze in de politiek wil gaan.

De bevolking van de Verenigde Staten vertegenwoordigt 4% van de wereldbevolking maar ze levert 82% van de uitstoot van de opwarmingsgassen. Kyoto is voor hen niet nodig.

Lentegroet

Wij wonen nog in warme huizen
Want voor de nacht zijn wij bevreesd.
Maar straks dan gaan we weer
verhuizen
Als 't leven buiten weer herleeft.

Als 't zonlicht door mijn raam komt
schijnen
En donkere wolken reeds verdwijnen.
Als alle vogels vrolijk fluiten,
De lente ruikt naar 't frisse groen.

Dan zal 'k bewonderen 't nieuwe leven
De speelse lammetjes in de wei.
Ontwaken zal ik uit mijn dromen,
De tuin wordt weer mijn paradijs.

Jozeef Vandromme